

Strategický koncept krajiny Ratměřice

Obsah

Obsah	2
Základní údaje	3
Úvod	4
Klimatický trend	5
Metodika práce	6
Základní přírodní charakteristika území	7 - 8
Historický vývoj území	9 - 11
Terénní šetření	12 - 18
Současný stav území	19
Stávající dokumentace	20 - 29
Vlastnická struktura	30
Analýza území	31 - 42
Souhrn	43
SWOT analýza	44
Souhrn problémů v území	45
Hodnocení zranitelnosti krajiny	46 - 60

Základní údaje

Základní údaje

Zadavatel

Obec Ratměřice
Ratměřice 72
25703 Jankov
IČO: 00473481

Zpracovatel

Národní ústav pro integrovanou krajinu, z.ú.
V Lučinách 21
147 00 Praha 4 - Hodkovičky
IČO: 08583820
DIČ: CZ08583820

Zpracovatelský tým

Ing. Vendula Hnátková
Ing. Daniela Smetanová, Ph.D.

Lokalizace území

Kraj: Středočeský

Okres: Benešov

Obec s rozšířenou působností: Votice

Katastrální území: Ratměřice, Hrzín

Rozloha řešeného území: 13,79 km²

Nadmořská výška: 450 – 575 m n. m.

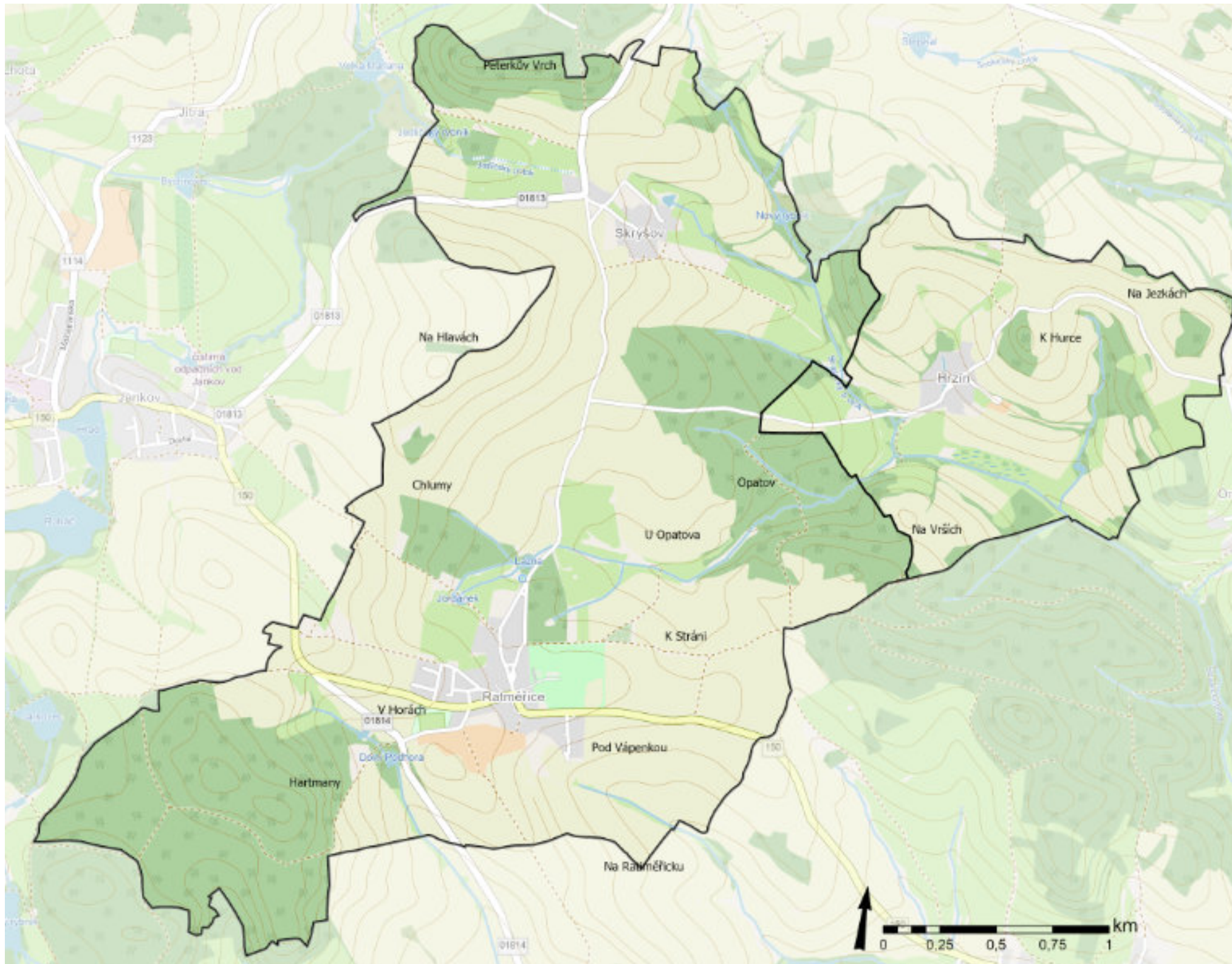
Povodí:

- Zvěstovský potok (IV 1-09-03-0520)
- Strašický potok (IV 1-09-03-0490)
- Chotýšanka (IV 1-09-03-0770)
- Sedlečský potok (IV 1-09-03-0500)

Počet obyvatel (k 1.1. 2025): 316

Poloha území v kontextu území České republiky
Zdroj: data RÚIAN - geoportal.cuzk.cz [online] <https://geoportal.cuzk.cz>

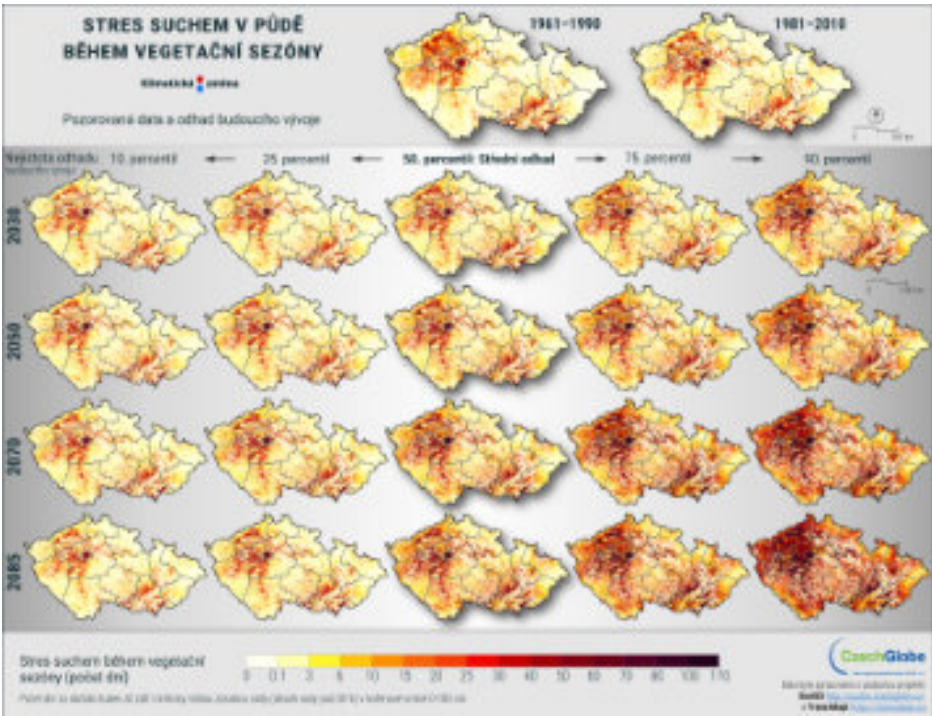
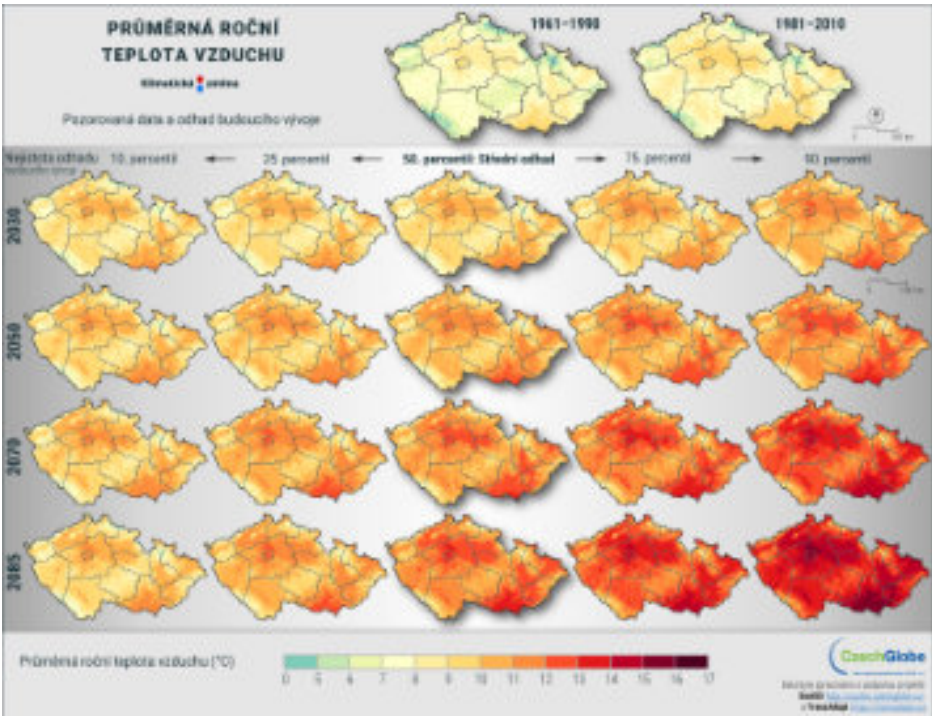
Obec Ratměřice se nachází v jižní části benešovského okresu téměř na hranici Středočeského kraje. Obcí s rozšířenou působností jsou Votice, které jsou vzdáleny 10 km západně. Krajina v této oblasti se vyznačuje členitou morfologií a kopcovitým terénem. S tím souvisí i relativně pestrá mozaika krajinných struktur. Krajinný ráz je ovlivněn nedalekým vrcholem Velkého Blaníku, který dodává území specifický charakter Podblanicka.

Krajina prošla v posledních desetiletích zásadními změnami, které souvisejí jak s probíhající klimatickou změnou, tak s dlouhodobým způsobem hospodaření. Dlouhodobé velkoplošné hospodaření a významný úbytek krajinných struktur související s minulým režimem vedly k destabilizaci krajiny. Krajina jen s obtížemi čelí extrémním výkyvům počasí dlouhotrvajícímu suchu následovanému přivalovými srážkami. Vedení obce Ratměřice aktivně napravlí chyby napáchané v minulosti, do krajiny vrací rozptýlenou zeleň a obnovuje polní cesty. Pestrá krajina je i krajinou stabilní.

Cílem tohoto dokumentu „Strategická koncepce krajiny“ je vytvořit materiál, který bude sloužit vedení obce jako důležitý nástroj pro plánování nových a údržbu stávajících krajinných prvků včetně doplnění opatření, jejichž cílem je primárně zadržet vodu v krajině. Tento dokument bude navíc sloužit jako podklad pro komplexní pozemkové úpravy.

Nedílnou součástí této dokumentace je přehledná rešerše dosavadních studií a podkladů.

Klimatický trend

Zdroj: klimatickazmena.cz

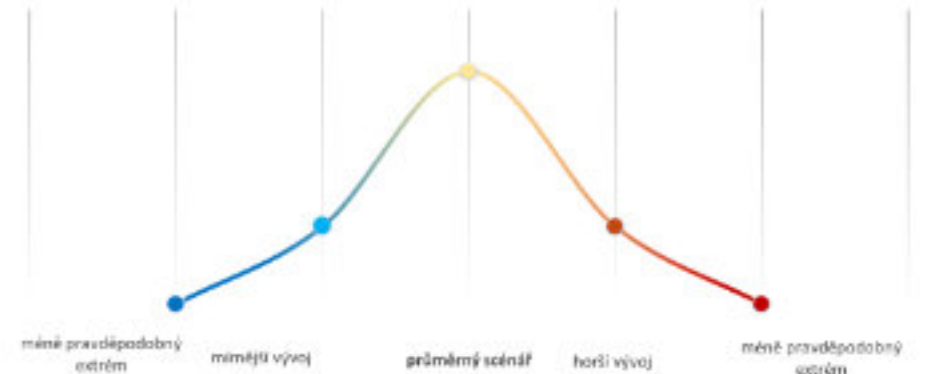
	2025	2035	2045	2055	2065	2075
Průměrná teplota vzduchu [°C]	10,4	10,8	11,2	11,5	11,8	12,1
Srážkový úhrn [mm]	570,0	587,9	582,1	593,3	583,8	591,5
Počet tropických dní*	18,4	20,0	24,6	27,9	31,5	33,7
Počet mrazových dní**	74,1	66,5	62,2	56,6	54,6	50,4
Počet dní s nízkou vlhkostí půdy do 40 cm	13,5	13,1	13,7	13,7	17,3	16,3
Počet dní se sněhovou pokrývkou nad 3 cm	31,5	26,8	26,6	23,1	22,8	19,1

Předpokládaný vývoj vybraných klimatických charakteristik mezi roky 2025-2075 pro obec (doplň jméno). Data v tabulce odpovídají „průměrnému scénáři“ produkce CO² a skleníkových plynů, který předpokládá tzv. „střední cestu“ (degradace environmentálních systémů, ale některá zlepšení týkající se využívání zdrojů a energie). Zdroj: climrisk.cz

*tropický den – den, kdy maximální denní teplota dosáhne nebo přesáhne 30 °C
**mrazový den – den, kdy minimální teplota klesne pod bod mrazu, tedy pod 0 °C

Klimatická změna se již viditelně projevuje na celém území České republiky a je nutné se na její dopady připravit. Čekají nás extrémní výkyvy počasí: vysoké teploty, dlouhá sucha, přívalové deště a povodně. Při plánování krajiny je proto potřeba s těmito riziky počítat a tvořit funkční prostředí, které pomůže s přizpůsobením se změně klimatu a zároveň zajistí dostatek zdrojů pro kvalitní život, a to nejen lidí, ale i dalších živočichů. Různorodost životního prostředí je důležitá po jeho stabilitu.

Klimatologové při hodnocení jednotlivých kategorií (teplota, srážky, extrémní počasí apod.) vycházejí z několika scénářů, které souvisí s produkcí CO² a skleníkových plynů. Vývoj emisí závisí na základních paradigmatcích lidské společnosti, zda preferuje ekonomický růst nebo kvalitu života, na rychlosti růstu populace, globalizaci či opačné regionalizaci. Zjednodušeně můžeme mluvit o pěti různých scénářích od nepravděpodobného, kdy přestane společnost produkovat emise až k druhému extrému, kdy produkci skleníkových plynů ještě výrazněji naroste.

Podle nejpravděpodobnějšího scénáře se v polovině století oteplí o 2 °C a ke konci století o 3,1 °C. Pokud se nám nepodaří zmírnit tempo nárůstu teplot vzduchu, tak v nejpesimističtější variantě i přes 5 °C. Naopak pokud se budeme snažit dělat vhodná opatření a podaří se snížit množství antropogenních skleníkových plynů, tak by mohlo dojít k oteplení „jen“ o 1,4 °C oproti období 1981–2010. Klíma by se tak vesměs vrátilo k aktuálním podmínkám.

Srážky v České republice jsou velmi proměnlivé střídají se suché a vlhké dny, období i měsíce, ale celkový roční úhrn zůstává dlouhodobě stejný. Rostoucí teploty však zvyšují výpar, protože vzduch s každým stupněm navíc pojme o 7 % více vodní páry. Z krajiny se tak odpaří více vody, než se stihne deštěm vrátit zpět. Když už začne pršet, vody ve vzduchu je více, což vede k intenzivnějším srážkám a střídání sucha s prudkými dešti. S oteplováním bude tento kontrast stále výraznější. Data ukazují, že roste počet dní s intenzivními srážkami, často spojenými s letními bouřkami, zatímco dní bez deště přibývá.

Většina srážek spadne během letních bouřek, voda rychle odtéká z krajiny a nestačí se vsakovat. Naopak v zimě spadne nejméně srážek. Zimní sníh je přitom pro doplnění půdní vláhy klíčový, protože postupné tání umožňuje vodě vsakovat se do půdy. Nedostatek sněhu proto způsobuje vodní deficit v půdě už od začátku jara.

Cílem Strategické konceptu krajiny je zhodnocení řešeného území na základě rešerše a vyhodnocení doposud zpracovaných studií, analýz a jiných dokumentů, které se váží k řešenému území; vybraných krajinářských analýz a terénního průzkumu.

Následuje vymezení bodů hodnocení zaměřených na tři kategorie:

STÁVAJÍCÍ VÝSADBY

popis, rizika, potenciál, plán údržby

STÁVAJÍCÍ DOKUMENTACE

popis, rizika; potenciál, vyhodnocení dokumentace, návrh pro KoPÚ nebo odkaz na katalog opatření

NOVÉ BODY HODNOCENÍ

popis, rizika, potenciál; návrh včetně odkazu na katalog opatření

Vlastní hodnocení je kromě expertního posouzení dosavadních dokumentací řešeno i v prostředí GIS z hlediska 4 klíčových oblastí:

VODA - přívalové srážky, povodně, odtok z území, sucho

PŮDA - ochrana ZPF, vlastnosti půd

EROZE - vodní eroze, větrná eroze

BIOTA - využití území, krajinné prvky, biodiverzita

Jednotlivá opatření jsou v závislosti na prioritizaci rozdělena do 3 kategorií, a to na:

PRIORITIZOVANÁ opatření. Do této kategorie jsou zahrnuta taková opatření, která je možné nebo nutné realizovat co nejdříve. Opatření s vyřešenými nebo jednoduchými vlastnickými vztahy, případně taková, pro která nejsou vlastnické vztahy relevantní. A dále opatření nezbytná pro zvýšení ochrany majetku a infrastruktury. Časový horizont realizace prioritizovaných opatření je do 3 let.

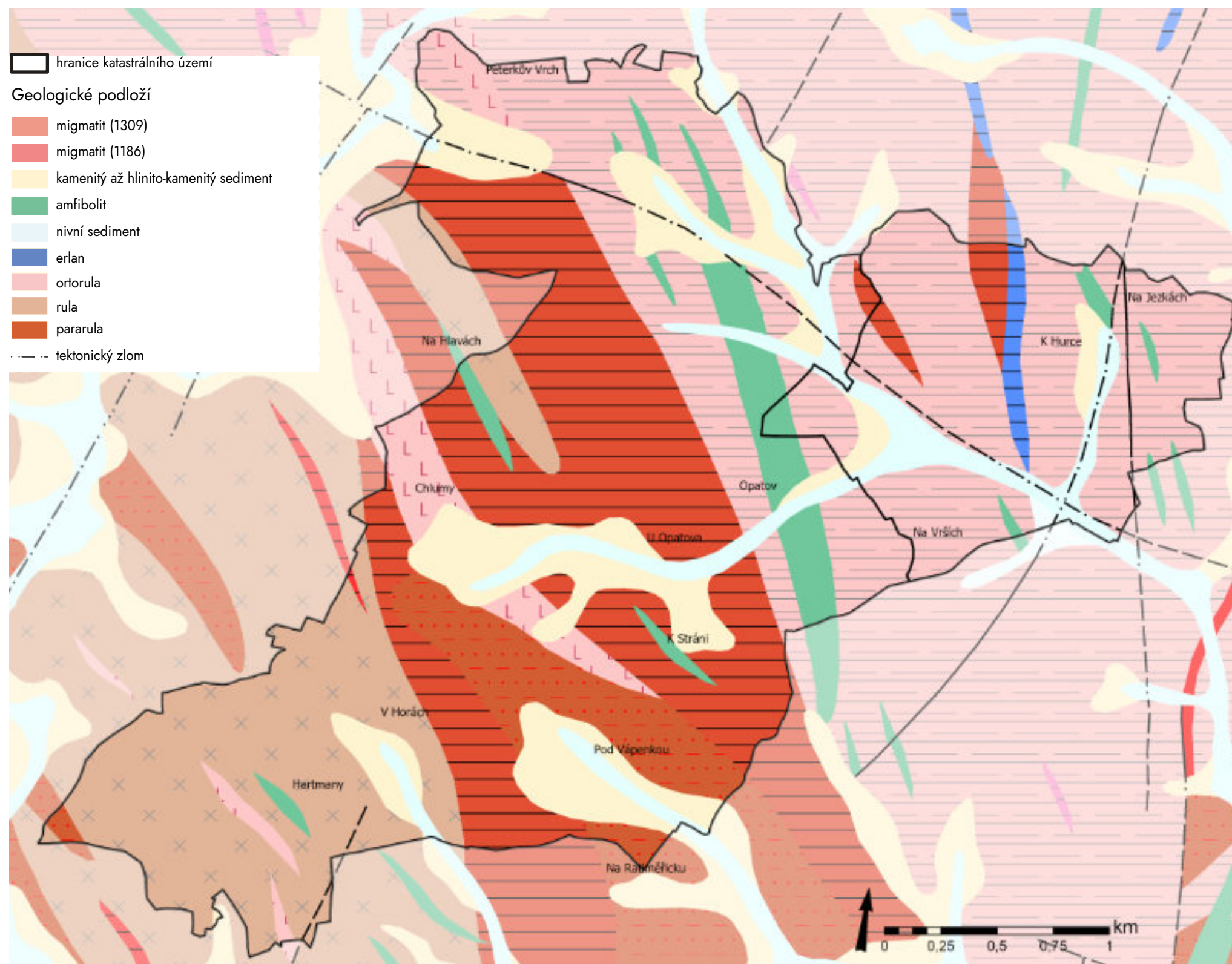
REALISTICKÁ opatření. Do této kategorie jsou zahrnuta opatření, která zlepšují stabilitu krajiny jako uceleného systému. Jejich realizace vyžaduje jednání s vlastníky pozemků, výkupy pozemků a navazující stavebnětechnickou dokumentaci. Časový horizont realizace realistických opatření je do 5 let.

DOSAŽITELNÁ opatření. Do této kategorie jsou zahrnuta opatření, která posilují stabilitu krajiny jako uceleného systému. Vlastnické vztahy jsou v tomto případě nevyřešené a příliš komplikované a jeho realizace závisí na procesu komplexních pozemkových úprav. V této kategorii jsou i opatření související s plánovanou výstavbou dle územních plánů a potřebou jejich budoucí ochrany. Časový horizont realizace dosažitelných opatření je do 10 let. Tato opatření nejsou v současné době nezbytná, ale mohou být realizována v souvislosti se zhoršujícím se vývojem klimatické změny.

Postup při zpracování Strategického konceptu krajiny:

- základní charakteristika území
- vybrané analýzy území
- rešerše vyhodnocení doposud zpracovaných studií, analýz a jiných dokumentů
- zhodnocení krajiny v podobě seznamu míst doplněného mapovou a fotografickou dokumentací
- textový popis jednotlivých míst včetně stručného zhodnocení míry rizika
- návrh doporučených opatření s odkazem na samostatný Katalog doporučených opatření, v němž jsou jednotlivá doporučení podrobněji rozpracována
- stanovení priorit a strategické koncepce
- katalog doporučených opatření

Základní přírodní charakteristika území

GEOLOGIE

Skalní podklad na území obce tvoří metamorfity sušicko-votické (pestré) série moldanubika. Ve střední a východní části území převládají migmatity s vložkami amfibolitů, rul a erlanů. Jihozápadní část území je budována rulami s vložkami amfibolitů, ortorul a kvarcitů a s žilami granitů a aplitů. Vložky a žíly v migmatitech a rulách jsou většinou protažené ve směru SSZ-JJV, v jihozápadní části území ve směru SZ-JV. Bývají mocné několik desítek metrů a jejich délka dosahuje několika stovek metrů. Kvartérní pokryv dosahuje vyšší mocnosti pouze v údolích vodních toků. Je tvořen fluvialními a deluviálními uloženinami. Území je součástího národního geoparku Kraj blanických rytířů (zdroj: Územní studie krajiny správního obvodu ORP Votice)

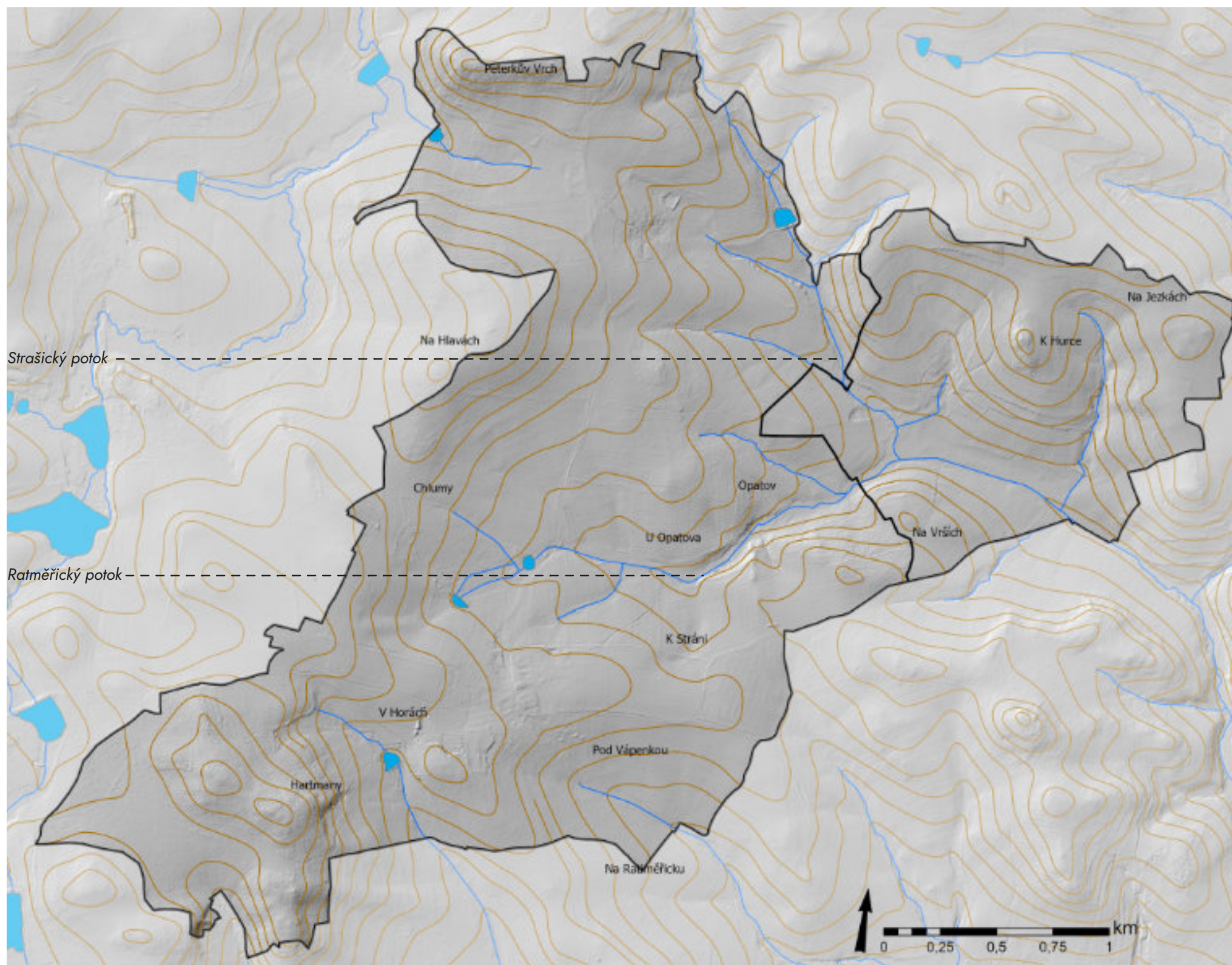
BIOGEOGRAFIE

Území obce Ratměřice spadá podle biogeografického členění (Culek a spol.) do 4. bukového vegetačního stupně. Ve 4. vegetačním stupni převládá zemědělsko-lesní krajina s charakteristickým střídáním převážně jehličnatých lesů, polí, luk a pastvin; často se zachovanou soustavou liniových společenstev. Právě v tomto stupni jsou nejčastější oblasti harmonické kulturní krajiny. Místa jsou zachovány i souvislé lesní komplexy. Souvislá plocha polních pozemků je obvykle menší než v nižších vegetačních stupních; jedná se o bramborářský výrobní typ. Z obilnin kromě pšenice je zde častěji pěstováno žito a oves; začíná zde pěstování lnu. V sadech 4. v.s. se již nevyskytují žádné teplomilné ovocné dřeviny; převažují třešně, švestky a jabloně, končí zde pěstování hrušní.

Geologická mapa

Zdroj: geology.cz [online] WMS služba - [https://mapy.geology.cz/geo/?z=6&x=1779653.5673629558&y=6387145.585510738&l=GEOCR50_mobil_9756!0!1!2\\$orto!0](https://mapy.geology.cz/geo/?z=6&x=1779653.5673629558&y=6387145.585510738&l=GEOCR50_mobil_9756!0!1!2$orto!0)

Základní přírodní charakteristika území

KLIMA

Území spadá do dvou klimatických oblastí podle Quittova členění – MT5 a MT7. Hranice těchto oblastí prochází severojižním směrem v přibližném středu území. Obě klimatické oblasti se vyznačují mírným průběhem ročních období bez výraznějších výkyvů. Průměrné teploty v lednu oblasti MT5 se pohybují mezi -4 až -5°C; v červenci 16 -17°C se srážkami ve vegetačním období 350 -450 mm. Oblast MT7 je definována o něco vyšší průměrnou teplotou v lednu -2 až 3°C a vyšším úhrnem srážek 400 – 450 mm.

GEOMORFOLOGIE

Obec Ratměřice je součástí hercynského geomorfologického systému a v rámci jeho členění spadá do Česko-moravské soustavy, podsoustavy Středočeské pahorkatiny, celku Vlašimská pahorkatina, podcelku Mladovožická pahorkatina a okrsku Jankovská pahorkatina. Reliéf je mírně až středně sklonitý. V katastrálním území Hrztín převládají střední sklony. Nadmořská výška kolísá mezi 450 – 575 m n. m. s několika vrchy z nichž nejvyšší je v lesním komplexu Hartmany.

HYDROGEOLOGIE

Hlavním recipientem je Strašický potok (IDVT 10 256 334) a jeho přítok bezejmenný vodní tok (IDVT 10 240 360) také zvaný Ratměřický potok. Strašický potok pramení v intravilánu obce Čestín u Jankova a ústí do Blanice na východním okraji ORP Votice, konkrétně na hranici mezi k.ú. Laby a Louňovice pod Blaníkem.

V území je evidována 10 bezejmenných vodních toků, 2 hlavní odvodňovací zařízení a 14 malých vodních ploch. Podrobněji je téma hydrologie popisováno v kapitole Vodstvo a povodí.

Georeliéf území

Vlastní analýza, zdrojová data z: DMR 4G (Stínovaný model reliéfu) - geoportal.cuzk.cz [online] WMS služba - <https://ags.cuzk.gov.cz/arcgis2/services/dmr4g/ImageServer/WMServer?>

Historický vývoj území

Zachovalá sídelní struktura

První zmínky o obci pocházejí z roku 1220 a její bohatá historie se pojí s louňovickým klášterem, tábory a zejména s bitvou u Jankova (1645), po které bylo sídlo několik let neobývané. Významnou dominantu území tvoří klasicistní zámek se zámeckým parkem a kostelem Narození sv. Havla. Obec Ratměřice i ostatní sídla jsou obcemi návesního typu s nepravidelně rozmístěnou zástavbou.

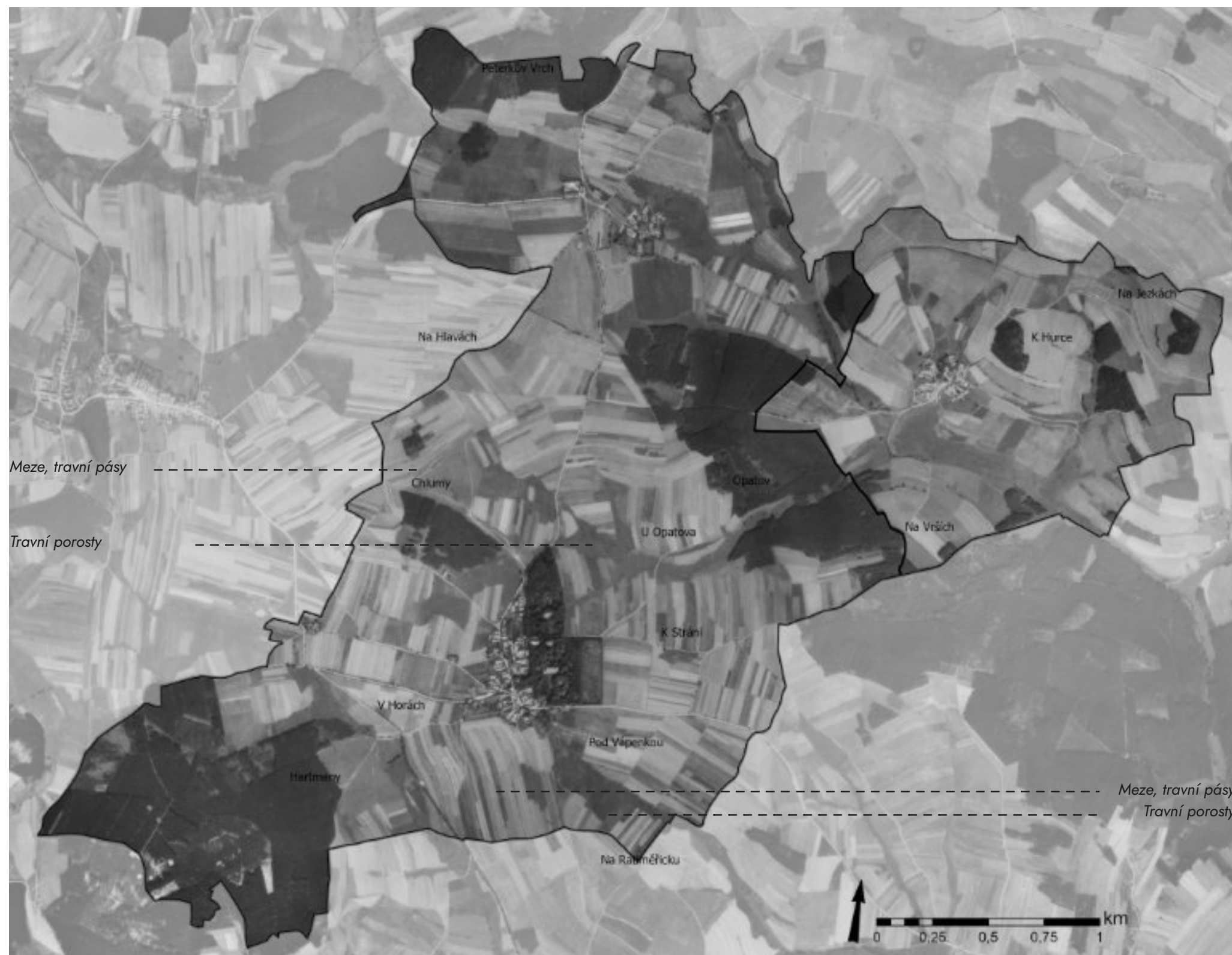
Mapa stabilního katastru (1841) slouží jako důležitý podklad pro práci s územím a ukazuje, jak bylo využíváno v minulosti. Z této mapy je patrné, že využití území je obdobné jako v minulosti, ale můžeme zde zaznamenat i několik významných fenoménů.

Stejně jako téměř ve všech oblastech naší republiky, i tady se rozrostla sídla, především samotné Ratměřice. Osady Skřýšov a Hrzín jsou naopak téměř totožné s tím, jak vypadaly v minulosti. Krajina byla protkána hustou sítí polních cest, které jsou v návaznosti na obec doprovázeny liniovou vegetací. V území je patrný vliv šlechtického sídla, neboť půdní bloky navazující na zámek jsou sceleny. Velké půdní bloky navazují i na sídlení části Skřýšov a Hrzín. Zbytek území je rozčleněn do úzkých parcel. Výše zmíněným fenoménem tohoto území jsou úzké pruhy orné půdy rozdělené užšími parcelami pastevních ploch. Předpokládá se, že takto místní reagovali na svažité terén a současně tímto způsobem definovali hranice mezi vlastnictvím jednotlivých drobných hospodářů.

Z mapy jsou patrné přirozeně meandrující vodní toky. V návaznosti na ně a na špatně obhospodařovatelné lokality se vždy nacházejí pastevní plochy nebo luční porosty. Lesní plochy si zachovaly téměř totožné umístění i rozlohu.

Mapy stabilního katastru pro k.ú. Ratměřice a k.ú. Hrzín
Vlastní analýza, zdroj: <https://ags.cuzk.cz/archiv/>

Historický vývoj území

Na historickém snímku (1953) jsou stále patrné drobné půdní bloky, které odpovídají majetkoprávním poměrům z mapy stabilního katastru. Výjimku tvoří okolí sídla Skrýšov a částečně k. ú. Hrzín, kde se sice nacházejí velké a scelené půdní bloky jednoho vlastníka, ale přesto jsou zde patrné meze a travní pásy. V návaznosti na vodní toky a území obtížně obhospodařovatelná vlivem morfologie terénu a výskytu pramenišť jsou zapěstovány plochy trvalých travních porostů. Patrná je i stále hustá síť polních cest.

K masivnímu scelování a rušení krajinných prvků docházelo vlivem kolektivizace zemědělství až po roce 1959. Obec Ratměřice představuje ukázkový případ, jak se během desetiletí může po staletí fungující a zkušenostmi zemědělců vytvořená kulturní krajina změnit v intenzivní velkoplošné hospodaření.

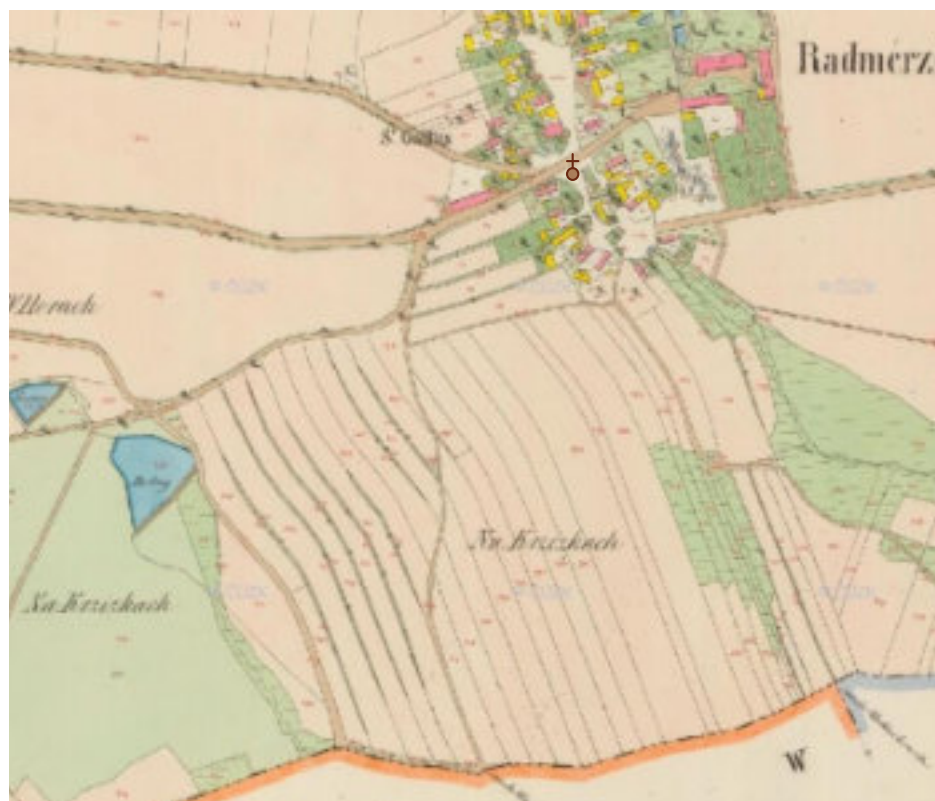
Letecký snímek z 50. let 20. století

Zdroj: Archivní ortofoto - geoportal.gov.cz [online] https://gis.cenia.cz/mapcache/ortofotomapa_historicka/wmts?SERVICE=WMTS&REQUEST=GetCapabilities

Strategický koncept krajiny
Ratměřice

Historický vývoj území

Detail mapy stabilního katastru

Detail ortofoto snímku (1958) se zachovalou vlastnickou strukturou

Detail ortofoto snímku (1973) zcelené pozemky bez krajinných prvků

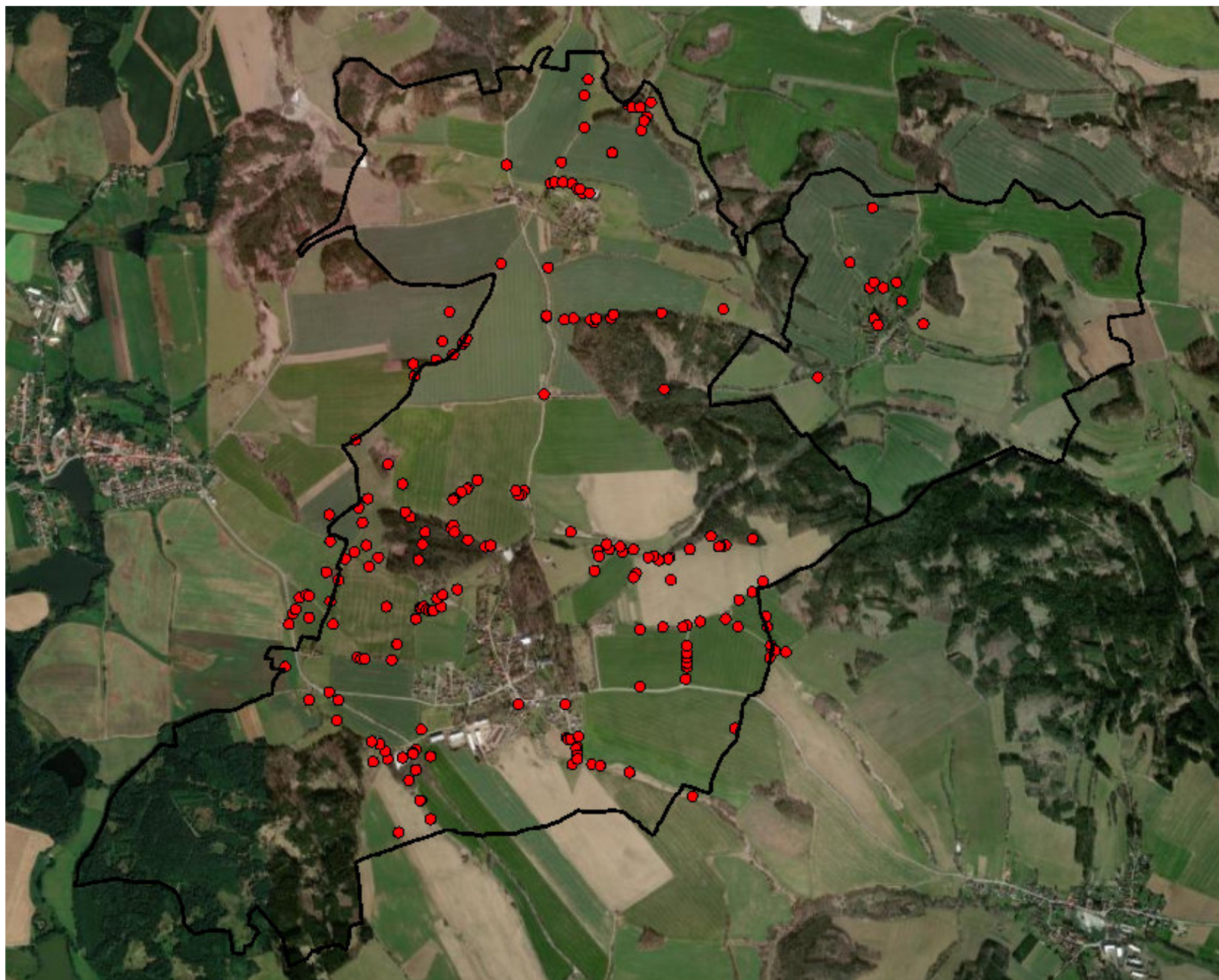

Detail ortofoto snímku (aktuální)

Na snímcích vlevo je porovnáváno stejné území na mapách stabilního katastru a na ortofoto snímcích v roce 1958, 1973 a v současnosti.

V mapě stabilního katastru jsou patrné již popisované meze, travní pásy a polní cesty, které dokládá ještě ortofoto snímek z roku 1958. Na tomto snímku je také patrná zchovalá vlastnická struktura a dorné půdní bloky. V roce 1973 je nejen vystavěn areál zemědělského družstva, ale v detailu je patrné, že se na polích už nenacházejí žádné krajinné struktury a hospodaření probíhá na velkých půdních blocích. Obdobný stav je i v současnosti.

Terénní šetření

Před samotnými terénními šetřeními byl proveden podrobný průzkum dostupných mapových a odborných podkladů. Jednalo se zejména o historické mapy a podklady k vývoji území, geologické a hydrogeologické mapy, mapy erozního ohrožení, odtokových poměrů a odvodnění území. Současně byly vyhodnoceny dostupné studie. Na základě této analýzy byla v mapových podkladech identifikována a vyznačena klíčová místa určená k ověření v terénu.

Byly realizovány celkem čtyři výjezdy do řešeného území. Dne 24. 2. 2026 proběhla úvodní schůzka se starostou obce spojená s prvním terénním šetřením (účast: Vendula Hnátková, Daniela Smetanová). Následná terénní šetření byla uskutečněna ve dnech 17.4. 2026 (účast: Vendula Hnátková) 24. 4. 2026 a 5. 5. 2026 (účast: Daniela Smetanová)

V rámci terénního průzkumu byla pozornost zaměřena především na lokality vykazující změny ve vegetačním krytu na orné půdě, zejména v údolnicích a podél odtokových linií, kde dochází k projevům vodní eroze. Dále byla prověřována místa navržených opatření z předchozích studií, lokality s nedávnou výsadbou dřevin a území vhodná pro revitalizaci vodního režimu (zejména údolnice, narovnaná koryta vodních toků a místa s pravděpodobně nefunkčním melioračním systémem). Součástí hodnocení byla také navazující území ovlivňující vodní toky, a to zejména ve vztahu mezi způsobem využití území a morfologií terénu. Paralelně probíhalo celkové zhodnocení využití krajiny a jejího estetického působení formou základního hodnocení krajinného rázu.

Ortofoto snímek s vyznačenými body terénního šetření
Zdroj (UPRAVENO): Ortofoto - geoportal.cuzk.cz [online] <https://ags.cuzk.gov.cz/arcgis1/services/ORTOFOTO/MapServer/WMSServer>

V rámci terénního šetření byl mapován vodní režim údolí toků a přiléhajících údolnic a svahů

Obr. 1 - 3: Narovnané meliorační koryto Ratměřického potoka v lokalitě „U Opatova“ - s navazujícími mělkými údolnicemi a zamokřenými plochami, potenciál pro revitalizaci vodního režimu (viz VUMOP)

Obr. 4: Mělké údolí Ratměřického potoka - potenciál pro revitalizaci vodního režimu širšího území údolnice

V rámci terénního šetření byl mapován vodní režim údolí toků a přiléhajících údolnic a svahů

Obr. 5 - 7: údolí bezejmenného vodního toku v lokalitě jihovýchodně od Ratměřic („Pod Vápenkou“) - potenciál pro revitalizaci vodního režimu celé lokality, včetně možné realizace retenčních nádrží pod novou výstavbou v Ratměřicích

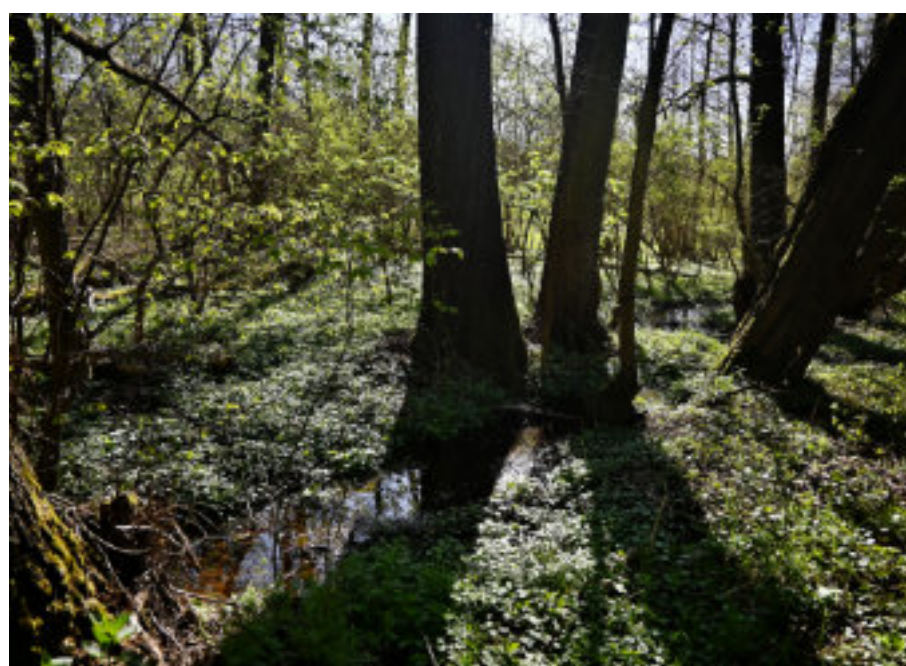

Obr. 8 - 9: údolí bezejmenného narovnaného vodního toku vytékajícího z rybníku Dolní Podhrada - potenciál pro revitalizaci pvodního režimu

V rámci terénního šetření byl mapován vodní režim údolí toků a přiléhajících údolnic a svahů

Obr.10 - 12: údolí narovnaného toku Ratměřického potoka mezi rybníky Jordánek a Lazna

Obr. 13 - 14: údolí Strašického potoka pod Melhauzským rybníkem

Obr. 15: údolí Strašického potoka jihozápadně od Hrzína

V rámci terénního šetření byly zmapovány stávající výsadby stromořadí, zhodnocen jejich stav

Obr. 16: výsadba v lokalitě severně nad Skrýšovem

Obr. 17: výsadby východně od Ratměřic

Obr. 18: nejnovější výsadba stromořadí východně od zámeckého parku v Ratměřicích

Obr. 19: výsadba stromořadí podél polní cesty ze Skýšova na vrch Skrýšov

Obr. 20: výsadby směrem k Trojmezi

Obr. 21: výsadby mezi lokalitami „V Hůrkách“ a „Chlumy“

V rámci terénního šetření byly hodnoceny prvky krajinného rázu (viz textová část)

Obr. 22: Melhauzský rybník

Obr. 23: vizuální působení nově vznikajících výsadeb uprostřed zemědělsky využitě krajiny - osy členící velké lány orné půdy

Obr. 24: rozptýlená zeleň, mozaika krajinných prvků tvořící vizuálně příjemný obraz místa

Obr. 25: historické okolnosti spojené s bitvou u Jankova ovlivňují genius loci okolí Ratměřic

Obr. 26: Výhledy a pohledy propojující okolí Ratměřic s dominantním vrchem Blaník

Obr. 27: negativní působení technických prvků v krajině v okolí Ratměřic

Terénní šetření

Shrnutí

Na základě provedených šetření lze konstatovat, že krajina je v současnosti intenzivně využívána pro zemědělství a lesnictví. Plochy na svazích využívané k zemědělské činnosti byly vyhodnoceny jako potenciálně ohrožené vodní erozí, a to zejména v souvislosti s narůstajícími extrémními počasí v důsledku klimatické změny. Terénní šetření probíhalo na přelomu dubna a května 2026, tedy v období, kdy bylo na území České republiky zaznamenáno výrazné sucho. I za těchto podmínek byly na polních cestách vedených po spádnicích, které jsou dlouhodobě výrazně utužené, pozorovány jemné erozní rýhy vzniklé povrchovým odtokem vody. Lze předpokládat, že v případě výskytu intenzivních srážek po období sucha bude docházet k výrazně zrychlenému povrchovému odtoku, a to zejména na plochách bez dostatečného vegetačního pokryvu. Tento jev může vést k zesílení erozních procesů a dalšímu odnosu půdního materiálu. V této souvislosti se jeví jako nezbytné uvažovat o návrhu komplexního systému protierozních opatření, případně o iniciaci komunikace se zemědělskými subjekty směřující k úpravě osevních postupů a způsobu hospodaření.

Dalším významným zjištěním byla celkově nižší biologická rozmanitost vázaná na omezenou pestrost stanovišť. V některých údolnicích dochází k přirozenému vývoji bez zásahů, což vede ke vzniku podmáčených stanovišť s výskytem vlhkomilné vegetace (např. v lokalitách Pod Vápenkou a U Opatova). V případě snahy zvýšení biodiverzity, zejména u vlhkomilných biotopů, se jako vhodné jeví uvažovat o komplexní revitalizaci vodního režimu v údolnicích, především v úsecích s historicky upravenými, zahloubenými či narovnanými melioračními toky. V území je zjištěn nedostatek sušších, slunných stanovišť s vyšší biologickou rozmanitostí.

Pozitivně jsou hodnoceny realizované výsadby liniové zeleně (stromořadí a aleje), které navazují na historickou strukturu krajiny, posilují krajinný ráz, zvyšují rekreační potenciál území a přispívají ke zvýšení biodiverzity. Tyto prvky, spolu s pohledovými vazbami na dominantu Velkého Blaníku, historickým kontextem bitvy u Jankova a členitou morfologií terénu a rybniční soustavou v údolích utvářejí charakteristický a hodnotný krajinný ráz řešeného území.

Současný stav území

Obec se skládá ze dvou katastrálních území (k. ú. Ratměřice a k. ú. Hrzín) a tří sídelních celků: Ratměřice, Skrýšov a Hrzín. Tato sídla na sebe územně nenavazují. Největším celkem jsou Ratměřice, které se nacházejí v jižní části území. Výhodné umístění zastavěné části je důvodem, proč není výrazně ohrožována bleskovými povodněmi. Rozvoj obce je ovlivněn zámeckými zahradami, které tvoří celý její západní okraj. Protiváhou zámeckého parku je areál zemědělského družstva, který tvoří z větší části zpevněné plochy. Areál je velmi vhodně izolován od obytných objektů a hřiště pásem vzrostlé zeleně. Severně na intravilán navazují dva menší lesní komplexy. Zbytek obce je obklopen zemědělskými plochami.

Místní část Skrýšov je rovněž velmi vhodně umístěna ve vyšších partiích tak, aby nebyla ohrožována povrchovým odtokem. Rozloha sídla se až na drobné přístavby a jednu nemovitost od 19. století téměř nezměnila. Z bloku budov uspořádaných okolo návsi je vyloučen Skrýšovský dvůr. Obec je obklopena zemědělskými plochami.

Místní část Hrzín se obdobně jako sousední Skrýšov nerozrostla. Rozloha i množství nemovitostí jsou totožné jako v mapě stabilního katastru. Jedinou novější stavbou je hospodářský objekt východně od obce vybudovaný po roce 1959. Jedná se rovněž o návesní obec. Součástí návsi je menší vodní plocha, do které jsou velmi vhodně zaústěny odtokové linie z výše položených partií. Obec je obklopena zemědělskými plochami, kde se zachovalo i relativně dost krajinných prvků.

Nejvýznamnější komunikací je silnice II. třídy (II/150 Votice – Havlíčkův Brod), která protíná území západovýchodním směrem. Území kříží ještě dvě silnice III. třídy (III/01813 Jankov – Veliš; III/01814 Ratměřice – Odlochovice). Ostatní komunikace, které zpřístupňují území včetně obou menších místních částí, jsou vedeny výhradně jako účelové komunikace nebo polní cesty. V intravilánu jsou ke zpřístupnění nemovitostí vedeny místní komunikace.

V obci převládají zemědělské plochy s převahou orné půdy. Trvalé travní porosty jsou vhodně zapěstovány v okolí Ratměřického potoka a v návaznosti na obec u rybníka Jordánek, ale na některých místech, kde se v historických mapách nacházely, v současnosti chybí. Lesní komplexy se nacházejí ve východním i severním cípu a jejich výměra se během posledních dvou století téměř nezměnila.

Letecký snímek z roku 2024

Zdroj: Ortofoto - [geoportal.cuzk.cz \[online\]](https://ags.cuzk.gov.cz/arcgis1/services/ORTOFOTO/MapServer/WMServer) <https://ags.cuzk.gov.cz/arcgis1/services/ORTOFOTO/MapServer/WMServer>

Stávající dokumentace Územní studie krajiny

Celý název: Územní studie krajiny správního obvodu

ORP Votice

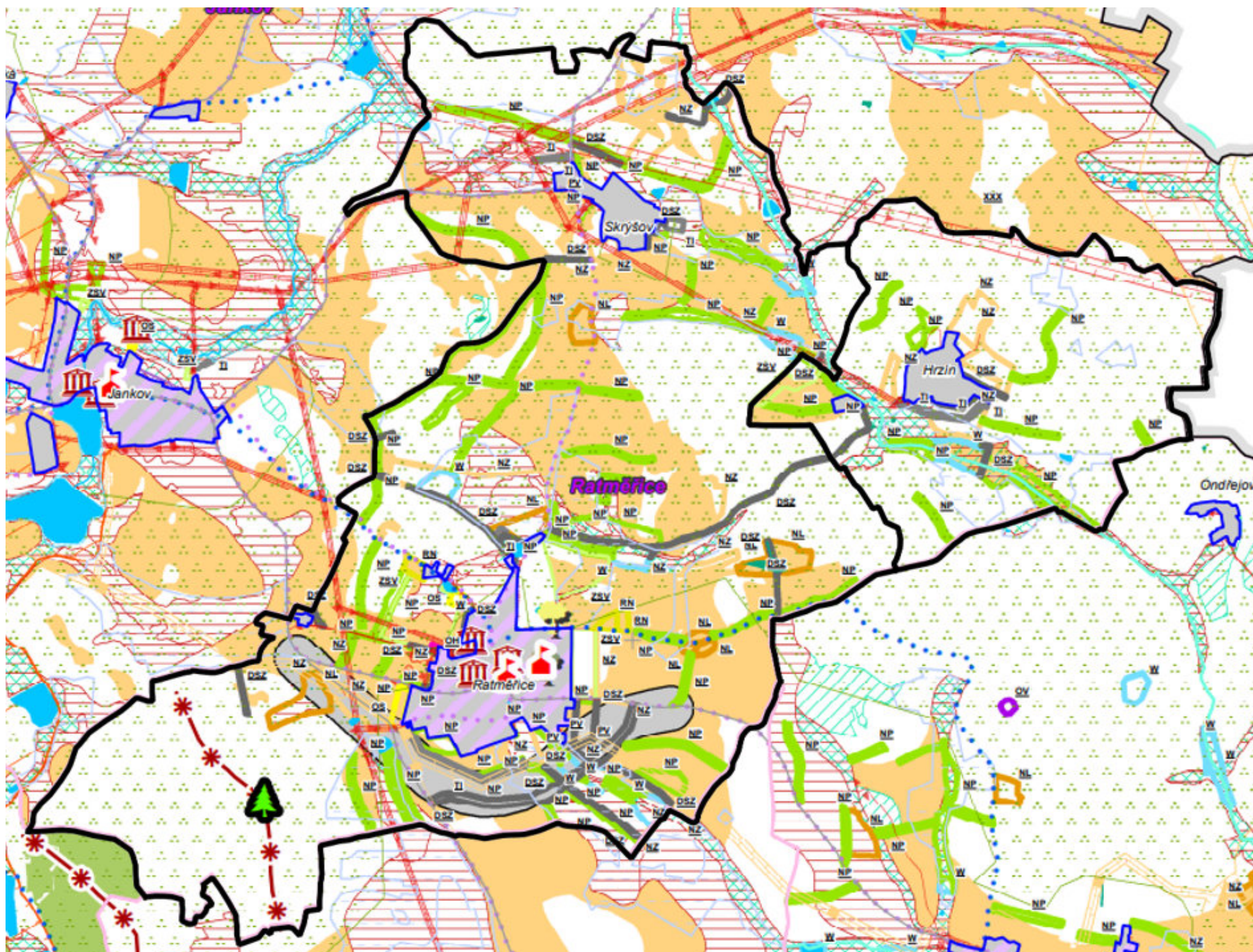
Rok: 2018

Zhotovitel: Ing. arch. Milan Salaba; Štefánikova 77/52,
150 00 Praha

Cílem územní studie krajiny je poskytnout podrobný vhled do řešeného území. Slouží jako nezbytný podklad pro rozhodování na úrovni obce s rozšířenou působností (ORP) i kraje. Studie konkrétně zpřesňuje jinak relativně obecné Zásady územního rozvoje (ZÚR) Středočeského kraje.

Dokument je standardně rozdělen na dvě části: průzkumovou a návrhovou. V průzkumové části jsou analyzovány jednotlivé krajinné struktury (primární, sekundární, terciární), krajinný potenciál, využití volné krajiny a požadavky na změny v území. Obec Ratměřice je v této části zmiňována především v rámci vymezení krajinného prostoru KP 14: Ratměřice – Zvěstov, kde jsou popsány základní jevy a charakteristiky lokality v obecné rovině.

Z pohledu vedení obce Ratměřice je praktičtější návrhová část. Její součástí je tzv. karta obce, která podrobněji popisuje jevy v území a nabízí konkrétní řešení pro oblasti vodního režimu, ochrany přírody, půdy, lesa, horninového prostředí, krajinného rázu, rekreace a osídlení. Studie například doporučuje revitalizaci vodních toků s odkazem na Plány dílčího povodí Dolní Vltavy (konkrétně opatření DVL22091 – Podpora renaturace Strašického a Ratměřického potoka v ř. km 1,7–8,8). Dále navrhuje vyhlášení památného stromu (buk lesní na p. č. 111) nebo upozorňuje na nedostatečně vymezený Územní systém ekologické stability (USES).

Výřez problémového výkresu (Územní studie krajiny správního obvodu ORP Votice)

Zdroj: Územní studie krajiny Město Votice [online] <https://www.mesto-votice.cz/uzemni-studie-krajiny/d-47826>

Stávající dokumentace Územní plán

Celý název: Úplné znění Územního plánu Ratměřice po vydání Změny č. 2

Rok: 2025

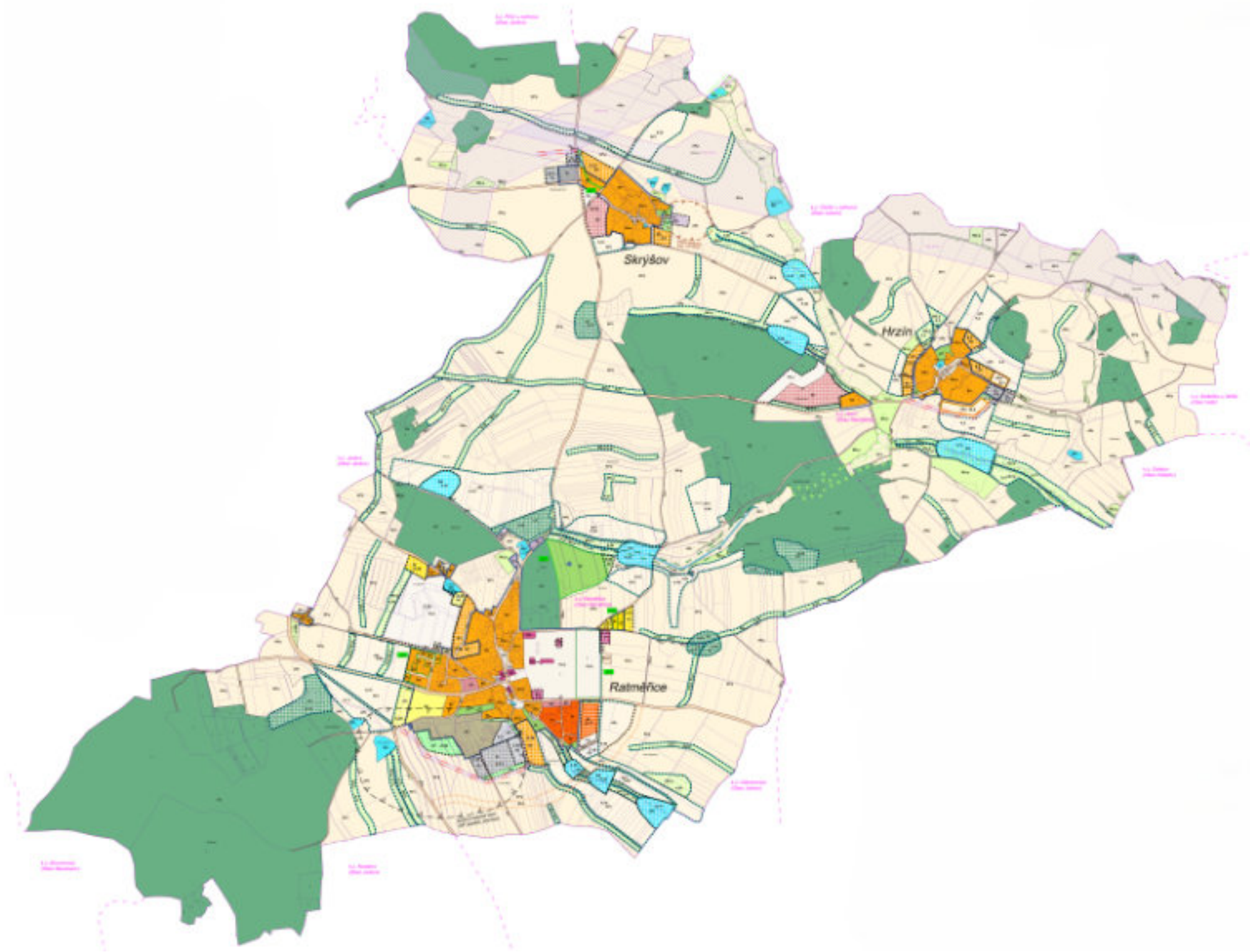
Zhotovitel: Ing. arch. Martin Jirovský, Ph.D., MBA

Územní plán představuje jeden z nejdůležitějších nástrojů obce pro řízení koncepčního rozvoje území. Aktuální Změna č. 2 vychází z původního znění z roku 2012. Dokumentace se kromě jiného velmi podrobně zaměřuje na koncepci krajiny. V území je vymezeno velké množství ploch typu „Smíšené nezastavěné území – přírodní priority“ (celkem 57 ploch), jejichž hlavním využitím je krajinná zeleň nebo mokřady. Dále je vymezeno 9 ploch typu „Vodní a vodohospodářské – všeobecné“, kde je prioritou vodní plocha. Tyto plochy dokazují, že krajinná zeleň je pro obec velmi důležitá, ale jejich umístění by mohlo být navrženo uvážlivěji v souladu s krajinářskými principy.

Analýza však přinesla i kritická zjištění. Přestože dokumentace obecně podporuje zadržování vody v krajině, neobsahuje žádné konkrétní regulativy pro zasakování nebo nakládání se srážkovými vodami na úrovni jednotlivých staveb či pozemků.

Územní plán sice reflektuje třídy ochrany zemědělského půdního fondu (ZPF) v odůvodnění a při návrhu zastavitelných ploch, nicméně je nestanovuje jako závazný regulativ pro využití území. Posouzení dopadu na ZPF tak probíhá až v rámci navazujících řízení. Rozvojové oblasti obce jsou ovšem velmi uvážlivě voleny ve stavebních prolukách, tak aby nedocházelo k masivní výstavbě.

Zásadním zjištěním je kontinuita problému s nedostatečně vymezeným USES (Územní systém ekologické stability). Tento nedostatek, na který upozornila již Územní studie krajiny, přetrvává i v aktualizovaném územním plánu. Z toho vyplývá, že závěry Územní studie krajiny pravděpodobně nebyly do této aktualizace dokumentace plně zapracovány.

Územní plán obce Ratměřice

Zdroj: Územní plán [online] <https://www.ratmerice.cz/obec/informace-o-obci/rozvojove-dokumenty/?ftresult=%C3%BAzemn%C3%AD+pl%C3%A1n>

Stávající dokumentace

Pozemkové úpravy

Celý název: Komplexní pozemkové úpravy v k. ú. Hrzín
Rok: 2021–2025
Zhotovitel: AREA G.K. spol. s r.o. (U Elektry 650, 198 00 Praha 9)

Proces komplexních pozemkových úprav představuje klíčový nástroj, který dokáže aktualizovat katastrální operát a uvést jej do souladu se skutečným stavem v území. Majetkoprávní poměry jsou v něm uzpůsobeny novým podmínkám tak, aby umožnily racionální hospodaření. Jednou ze základních podmínek, které musí být v procesu naplněny, je zajištění přístupnosti jednotlivých parcel.

Prostřednictvím Plánu společných zařízení (PSZ) jsou navrhovány nové komunikace, které jsou zpravidla převedeny do majetku obce. Dále jsou v PSZ navrhována opatření vodohospodářská, k ochraně zemědělského půdního fondu (ZPF) a opatření k ochraně a tvorbě životního prostředí.

Konkrétní výstupy v k. ú. Hrzín:

- Zpřístupnění: V řešeném území byly majetkoprávně vypořádány a navrženy polní cesty. Ve většině případů se jedná o rekonstrukci stávajících tras. Nově byla navržena pouze jedna doplňková cesta a u jedné došlo ke změně trasování. Celkem se jedná o 13 vedlejších a doplňkových polních cest. Nejvýznamnější z nich, které jsou zároveň prioritně určeny k realizaci, jsou: VC1-R, VC2-R a propojená větev VC3-R + VC4-R.
- Ochrana ZPF: Protierozní opatření se v dokumentaci omezují na vymezení ploch pro ochranné zatravnění a doporučení protierozních osevních postupů.
- Tvorba životního prostředí: V rámci KoPÚ nebyla navržena žádná nová opatření. Plán společných zařízení v této sekci pouze eviduje a přebírá stávající prvky v krajině včetně platného ÚSES.

Dokončený proces KoPÚ v k. ú. Hrzín vyřešil vlastnické vztahy a přístupnost pozemků pomocí polních cest, ale kvůli nedostatku státní a obecní půdy z procesních důvodů neřešil aktivní tvorbu nových ekologických a vodohospodářských prvků. To podtrhuje nutnost spolupráce se soukromými vlastníky. Pozemkové úpravy v k. ú. Ratměřice mohou tuto koncepci použít ke komunikaci s dalšími vlastníky a současně jako zadání pro projektanty tak, aby byla v plánu společných zařízení ukořetena i opatření k ochraně a tvorbě životního prostředí, ZPF nebo vodohospodářská opatření.

Plán společných zařízení HLAVNÍ VÝKRES
 Zdroj: podklady zprostředkované SPÚ Pobočka Benešov; zhotovitel AREA G.K. spol. s r.o.

Stávající dokumentace

Plán rozvoje obce

Celý název: Plán rozvoje obce Ratměřice 2023–2027
Rok: 2019 (aktualizován s platností pro roky 2023–2027)
Zhotovitel: Obec Ratměřice

Plán rozvoje obce Ratměřice patří mezi strategické dokumenty jednoduššího charakteru. Jeho cílem je shrnout aktuální činnosti a plánované aktivity obce. Vedle témat, jako jsou infrastruktura, občanská vybavenost a školství, se jedna samostatná kapitola věnuje také péči o krajinu a veřejný prostor.

V této kapitole je definován akční plán pro dotčené období. Obecně definovaná „Řádná údržba nových výsadby i ochrana vzrostlých stromů v intravilánu obce“ je naplňována v extravilánu je v některých lokalitách třeba údržbu ještě posílit.

Z dostupných podkladů vyplývá, že k realizaci směřuje především „úprava prostranství před budovou OÚ.“

Vzhledem k tomu, že časový horizont se blíží ke konci, je nanejvýš vhodné naplánovat aktualizaci strategického plánu. Zásadním odborným pilířem a podkladem pro novou kapitolu o krajině se může stát právě tento nově vznikající Strategický koncept krajiny.

Plán rozvoje obce Ratměřice 2023 - 2027

Zastupitelstvo obce Ratměřice

Péče o krajinu a veřejný prostor

Veřejná prostranství

i Funkcí veřejných prostranství plní zejména návsi v Ratměřicích, Skřýšově a Hrzíně. V Ratměřicích se nachází veřejné pohřebiště, které bylo v roce 2017 revitalizováno.

Plánované projekty a aktivity:

- Úpravy prostranství před budovou OÚ
- Úpravy horní návsi ve Skřýšově
- Obnova Bazény a jejího okolí
- Rozšíření veřejného pohřebiště obce
- Veřejné prostranství v nové zástavbě u hřiště

Zeleň v intravilánu

i V roce 2018 byla dokončena komplexní revitalizace zeleně v intravilánu obce Ratměřice – péče o vzrostlé dřeviny a nové výsadby ve sportovním areálu, na hřbitově, v březové aleji podél komunikace II/150, ovocný sad u Jordánku atd.

Plánované projekty a aktivity:

- Řádná údržba nových výsadby i ochrana vzrostlých stromů v intravilánu obce
- Sadová výsadba pod Chánovem

Plán rozvoje obce Ratměřice (výstřižek z dokumentace)

Zdroj: Plán rozvoje obce [online] <https://www.ratmerice.cz/obec/informace-o-obci/rozvojove-dokumenty/?ftresult=%C3%BAzemn%C3%AD+pl%C3%A1n>

Strategický koncept krajiny
Ratměřice

Stávající dokumentace

Studie meliorací Ratměřice a Zvěstov

Celý název: Ratměřice a Zvěstov – Stavby odvodnění na zemědělských plochách

Rok: -

Zhotovitel: VÚMOP (Výzkumný ústav monitoringu a ochrany půdy, v.v.i.), Ph.D. Petr Fučík, Ing., Ing. Lucie Poláková

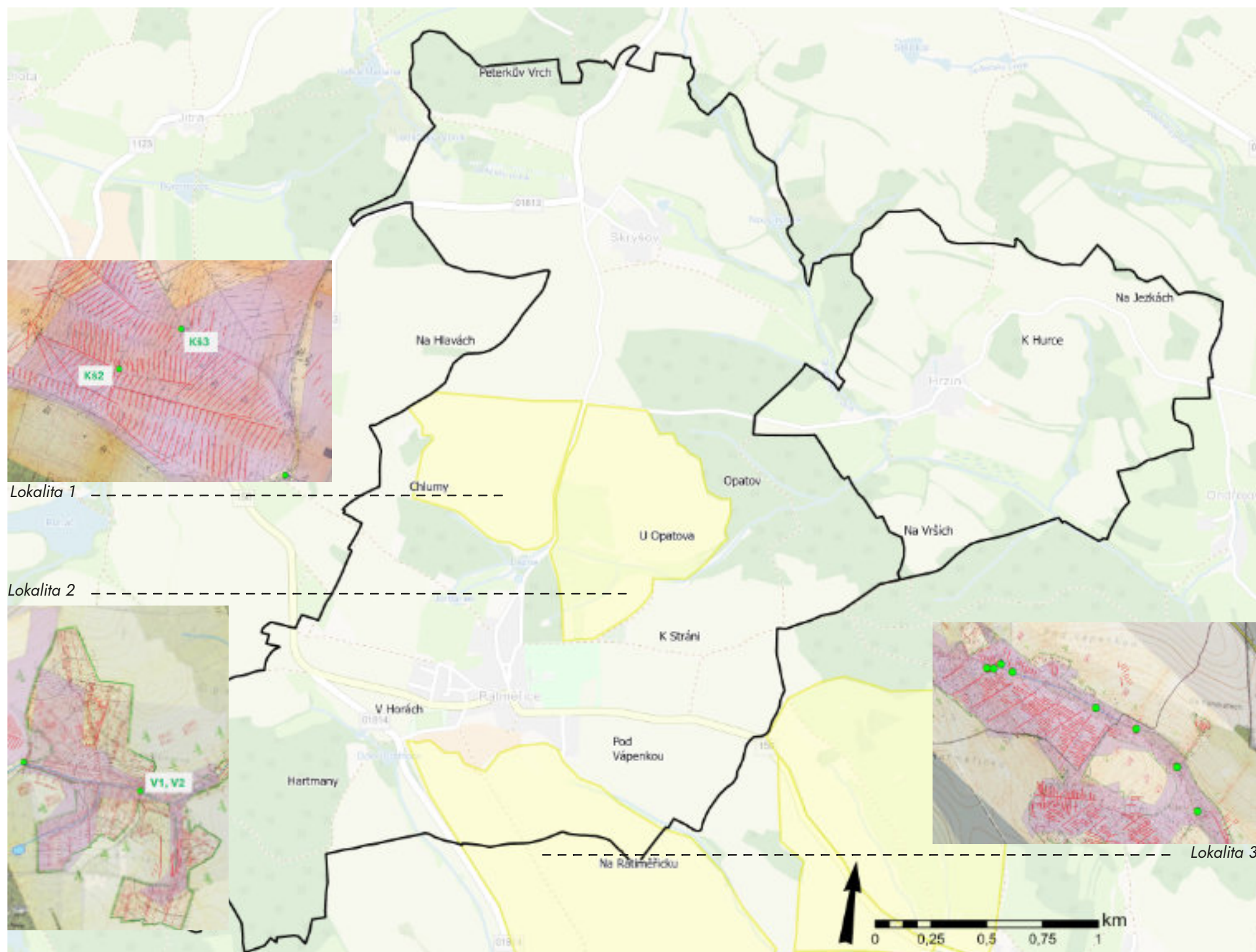
Cílem této studie bylo zhodnotit lokality, ve kterých jsou evidovány systémy melioračních zařízení sloužících k odvodnění. Pro obec Ratměřice jsou relevantní 3 ze 7 hodnocených územních celků, konkrétně lokality 1, 2 a 3.

Lokalita 1 (Chlumy): Nachází se severně od obce Ratměřice. Místní názvosloví i analýza historických podkladů potvrzují, že tato oblast byla pro hospodaření problematická již v minulosti (historická přítomnost travních ploch). Studie potvrdila aktuální lokální zamokření, které je důsledkem zborcení šachtic a omezené funkčnosti melioračního zařízení budovaných v roce 1951. V úvahu přichází několik řešení od oprav stávajícího systému až po jeho řízené zrušení a vytvoření kaskády tůní. Vzhledem k širším souvislostem se jako nejvhodnější jeví právě toto přírodě blízké řešení.

Lokalita 2: Nachází se severovýchodně od obce a územně navazuje na Lokalitu 1. V tomto území protéká Ratměřický potok, který je mimo jiné napájen vodami z melioračních systémů (1973) a jeho koryto je trasováno mimo údolnici. V původních údolnicích se tak vytvářejí neobhospodařovatelná mokřadní stanoviště, která aktuálně nejsou evidována v systému LPIS. Studie zde navrhuje řešení v podobě komplexní revitalizace vodního toku, nových výsadeb či realizace přehrázek.

Lokalita 3: Nachází se jihovýchodně od obce v návaznosti na bezejmenný vodní tok (IDVT 10 241 658), jehož koryto je v současnosti napřímeno a technicky opevněno. Podle studie je zdejší meliorační opatření z roku 1973 rovněž nefunkční či omezeně funkční. Dokument proto doporučuje revitalizaci vodního režimu a realizaci půdoochranných opatření v místech ohrožených vodní erozí.

Strategický význam pro obec: Tato studie je zásadním a vysoce odborným podkladem pro budoucí komplexní pozemkové úpravy (KoPÚ). V lokalitách s takto výrazným krajinným potenciálem je nutné v předstihu a systematicky pracovat s vlastníky pozemků a připravit směny parcel tak, aby v budoucnu usnadnily reálnou realizaci navržených opatření.

Zájmová území studie, detail lokality 1 a 3
Zdroj: Ratměřice a Zvěstov – Stavby odvodnění na zemědělských plochách

Stávající dokumentace

Remízy

Celý název: Obnova krajinných a protierozních prvků v Ratměřicích
Rok: 2016
Zhotovitel: Obec Ratměřice

Jedná se o dokumentaci sloužící jako podklad pro žádost o dotaci. Ačkoliv je samotná dokumentace jednoduchá, realizace těchto krajinných prvků byla velmi náročná, a to zejména z důvodu nutnosti dořešení majetkoprávních poměrů a dalších administrativních překážek, včetně tehdy povinného vyjmutí půdy ze zemědělského půdního fondu (ZPF). Podle současné legislativy již toto vyjmutí není pro podobné účely nutné.

Přestože tato dokumentace již svůj primární účel naplnila, může i nadále sloužit jako kvalitní podklad pro případné další výsadby. Zvolené spektrum dřevin se v místních podmínkách ukázalo jako životaschopné. K jaru 2025 jsou výsadby již zapojené a plní svou stabilizační funkci v krajině. Prvek je navíc evidován v systému LPIS jako ekologicky významný prvek (EVP) – konkrétně jako mez.

Použité dřeviny:

Keřové patro:

- líska obecná (*Corylus avellana*)
- hloh jednosemenný (*Crataegus monogyna*)
- kalina obecná (*Viburnum opulus*)
- růže šípková (*Rosa canina*)
- brslen evropský (*Euonymus europaeus*)
- trnka obecná (*Prunus spinosa*)

Stromové patro:

- jabloň (*Malus sylvestris*)
- hrušeň obecná (*Pyrus communis*)
- jeřáb ptačí (*Sorbus aucuparia*)

Remízy ve stávající katastrální mapě; aktuálním ortofoto snímku; v mapě stabilního katastru a na fotografii z terénního šetření
 Zdroj: Nahlížení do katastru nemovitostí [online] <https://sgi-nahlizenidokn.cuzk.gov.cz/>

Stávající dokumentace Revitalizace zeleně 2017

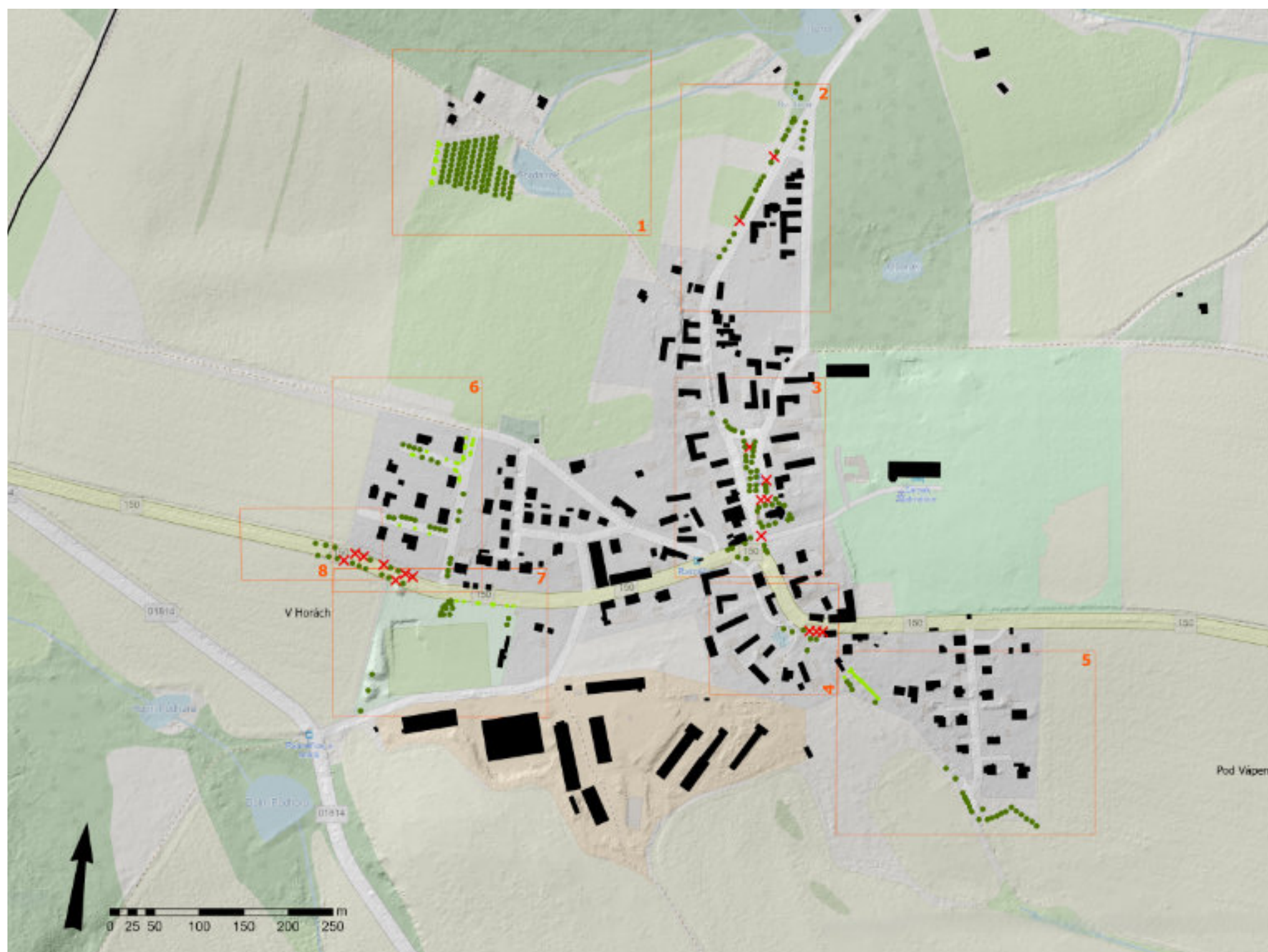
Celý název: RATMĚŘICE – revitalizace zeleně obce

Rok: 2015

Zhotovitel: Ing. Romana Michalková – Malátová 434/11,
Praha 5 – Smíchov

Dokumentace sloužila jako podklad pro žádost o podporu ze Státního fondu životního prostředí ČR (SFŽP ČR) v rámci Národního programu Životní prostředí. Konkrétně se jednalo o aktivitu 5.4.A – Zakládání a obnova ploch zeleně včetně doprovodných vodních prvků přírodě blízkého charakteru a realizaci opatření k zajištění podmínek pro existenci volně žijících živočichů v sídlech.

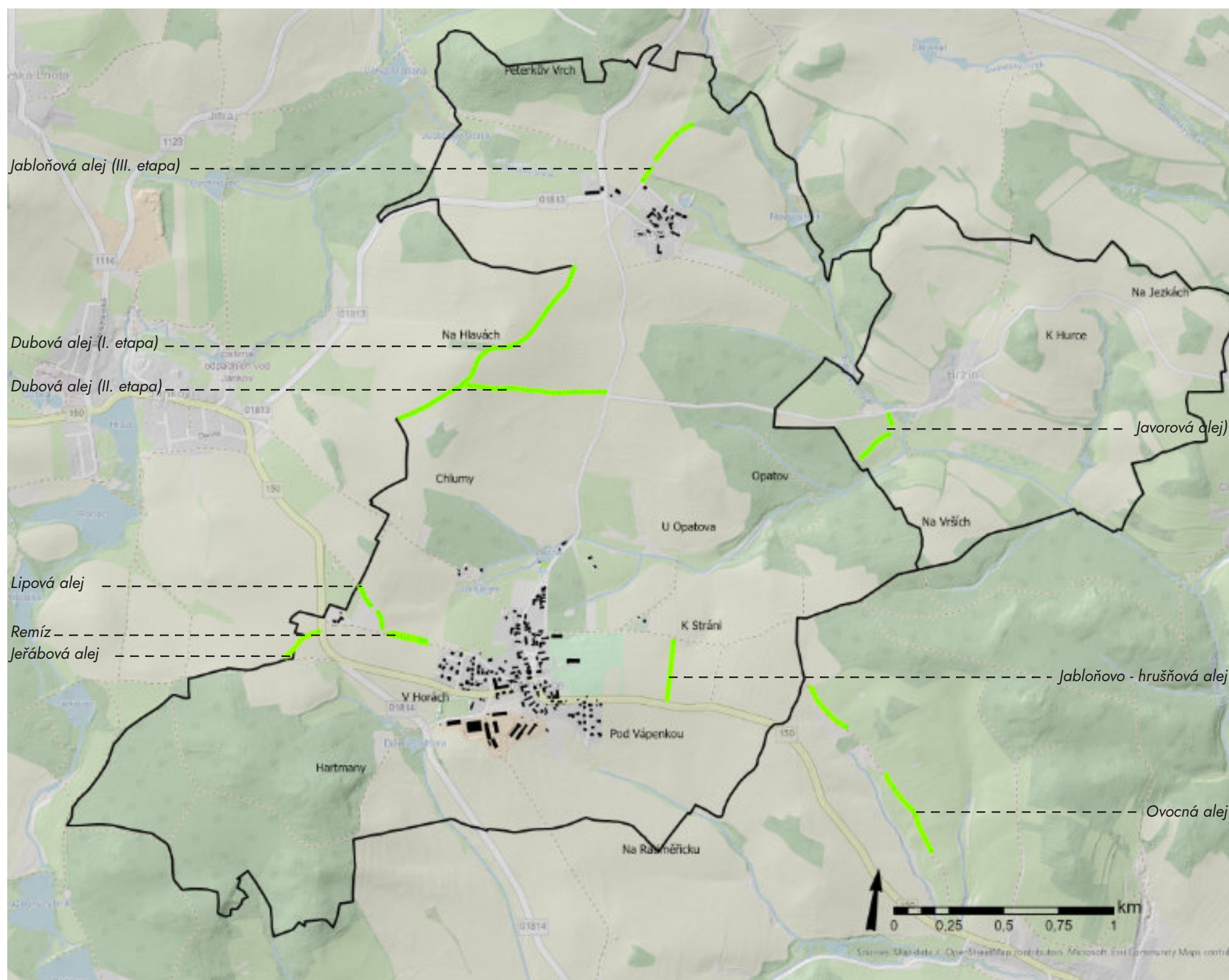
V rámci této dokumentace proběhla ve vybraných lokalitách inventarizace stávající zeleně a byly navrženy nové výsadby, které byly následně realizovány. Ačkoliv tento dokument již svůj primární účel naplnil, může i nadále sloužit jako náhrada generelu zeleně, nebo být případně jeho zásadním odborným podkladem.

Mapové podklady k dokumentaci revitalizace zeleně obce
Zdroj: Upraveno dle RATMĚŘICE – revitalizace zeleně obce (2017)

Stávající dokumentace

Aleje 2017 - 2025

Celý název:

- Obnova krajinotvorných a protierozních prvků v okolí Ratměřic a Zvěstova
- Výsadba alejí u obce Ratměřice (žádost AOPK_POPFKe_NPO_1/2025)

Rok: 2017; 2025

Zhotovitel: Ing. Pavlína Čepková, Pláteníkova 264, 258 01 Vlašim

V zájmovém území došlo k řadě výsadeb krajinné zeleně. Souhrnný pracovní název těchto akcí je „Aleje“. Během nich bylo jen v letech 2017–2025 v krajině vysázeno celkem 619 ks dřevin:

- dub letní (*Quercus robur*) – 226 ks
- lípa srdčitá (*Tilia cordata*) – 19 ks
- Javor klen (*Acer pseudoplatanus*) – 35 ks
- jabloň (*Malus sp.*) – 143 ks
- třešeň ptačí (*Prunus avium*) – 69 ks
- slivoň (*Prunus sp.*) – 31 ks
- hrušeň obecná (*Pyrus communis*) – 63 ks
- jeřáb (*Sorbus sp.*) – 33 ks

Tuto hodnotu ještě zvyšují samostatné akce zaměřené na remízy a revitalizaci zeleně, které jsou však hodnoceny v jiných částech této dokumentace.

Průvodní zpráva dokumentace „Obnova krajinotvorných a protierozních prvků v okolí Ratměřic a Zvěstova“ se kromě jiného velmi podrobně zabývá technologiemi výsadeb a následnou péčí. V dokumentaci jsou řešeny vhodné techniky řezu a povýsadbové péče. Drobným úskalím dokumentu je fakt, že řada doporučení je formulována obecně, takže laický čtenář může konkrétní řešení pro specifické výsadby hledat obtížněji.

Tato dokumentace velmi dobře posloužila svému účelu a výsadby byly v krajině úspěšně realizovány. Současně může díky svému obecnějšímu pojetí sloužit jako metodický návod pro budoucí plánování výsadeb nebo pro případné dosadby uhynulých jedinců. Obdobně jako v předchozí kapitole může tato dokumentace fungovat jako podklad nebo částečná náhrada generelu zeleně pro extravilán obce.

Mapové podklady k dokumentaci revitalizace zeleně obce
Zdroj: Upraveno dle RATMĚŘICE – revitalizace zeleně obce (2017)

Stávající dokumentace Srážkové vody 2020

Celý název: Ratměřice – úpravy vodohospodářské soustavy a obnova požární nádrže

Rok: 2020

Zhotovitel: Pavel Mráz, tř. 9. května 678, 390 02 Tábor

Tato studie je důkazem, že i přes zjevné nedostatky v územním plánu, který dosud se srážkovými vodami systematicky nepracuje, je tato problematika aktivně řešena na úrovni zastupitelstva obce. Studie byla zadána a zpracována tak, aby navrhla možná řešení včetně bilance srážkových vod. Definuje také nesporné výhody navrženého řešení:

- Snížení přítoku srážkových vod do jednotné kanalizace: Stávající stav neúměrně zatěžuje čistírnu odpadních vod (COV) a zvyšuje provozní náklady.
- Zlepšení kvality a stavu vody v požární nádrži.
- Obnova stávající požární nádrže, která je v současnosti ve špatném technickém stavu.
- Zasakování vody v intravilánu, které přispívá ke zlepšení mikroklimatu a posílení vodního režimu v území.
- Prevence a adaptace na klimatické změny (boj proti suchu a zvládnutí přívalových srážek).

Do dalšího stupně musí být provedeno podrobné polohopisné a výškopisné zaměření území a hydrologický posudek. Doporučeno je navržené průlehy osázet vhodnou skladbou trvalek, které budou plnit i přidanou estetickou funkci.

Situace 1:500

Zdroj: Upraveno dle Ratměřice – úpravy vodohospodářské soustavy a obnova požární nádrže

Stávající dokumentace

Revitalizace veřejného prostranství

Celý název: Stavební úpravy připojení MK na II/150 v prostoru zámecké brány a OU v Ratměřicích (DPS)

Rok: 2025

Zhotovitel: Ing. Tomáš Rak – projekční a inženýrská kancelář dopravních a pozemních staveb; Truhlářská 264/22, Hradec Králové

Dokumentace navrhuje kompletní nové řešení ústřední části obce. Rekonstrukce křižovatky nepředstavuje pouze dopravně-bezpečnostní stavbu, ale plně využívá potenciál pro podporu retenčních schopností přímo v intravilánu centra obce.

V řešené lokalitě jsou navrženy trvalkové a dešťové záhony doplněné o travnaté plochy. Kompozici doplňuje 5 kusů nových vzrostlých dřevin – muchovník (*Amelanchier lamarckii* 'Ballerina') a vůči grafióze rezistentní jilm (*Ulmus* 'New Horizon'). Severní dešťový záhon je pro případ přívalových srážek opatřen bezpečnostním přelivem napojeným na jednotnou kanalizaci.

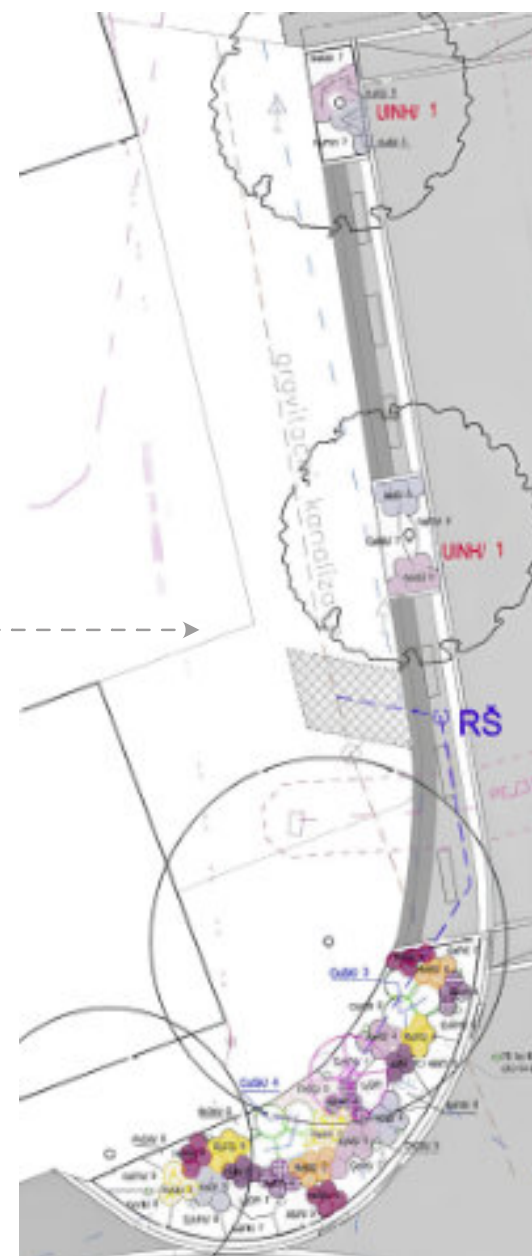
Součástí dokumentace je podrobný výsadbový plán. Celkově bude vysázeno 1 308 kusů rostlin (od stromů a keřů po stěžní trvalky, doplňkové cibuloviny a okrasné trávy). Taxonomicky převažují byliny z čeledí hvězdnicovitých (*Asteraceae*) a kakostovitých (*Geraniaceae*). Technická zpráva detailně popisuje jak postupy realizace včetně ochrany stávajících dřevin na staveništi, tak i následný plán péče.

Nové řešení křižovatky vnímá prostor komplexně. Řeší bezpečnost silničního provozu i parkovací plochy, zároveň zásadně zvedá estetickou a reprezentativní funkci historického jádra u zámecké brány, obecního úřadu i kostela sv. Havla. K tomu přidává funkční vodozadržné opatření v podobě tzv. dešťových záhonů.

Tato opatření vykazují při správném založení a dodržení technologických postupů nízké nároky na údržbu. Dokumentace správně zdůrazňuje nutnost dodržení navrženého počtu a sponu rostlin při nižší hustotě výsadby se totiž zásadně zvyšují nároky na pleť a údržbu v důsledku zaplevelení. Projekt představuje vzorové propojení dopravní, estetické a ekologické funkce v intravilánu.

Zjednodušený koordinací situací výkres (upraveno)

Detail osazovacího plánu severního dešťového záhonu

Příklad použitého sortimentu zleva a dle doby kvetení - *Narcissus poeticus*; *Helium Mariarchi* 'Sombbrero'; *Geranium pratense* 'Mrs. Kendall Clark'; *Aster novae angliae* 'Purple Dome'

Stávající dokumentace Revitalizace Skrýšov 2026

Celý název: Revitalizace toku Pod Skrýšovským dvorem
v k.ú. Ratměřice (DUR+DSP)

Rok: 2024

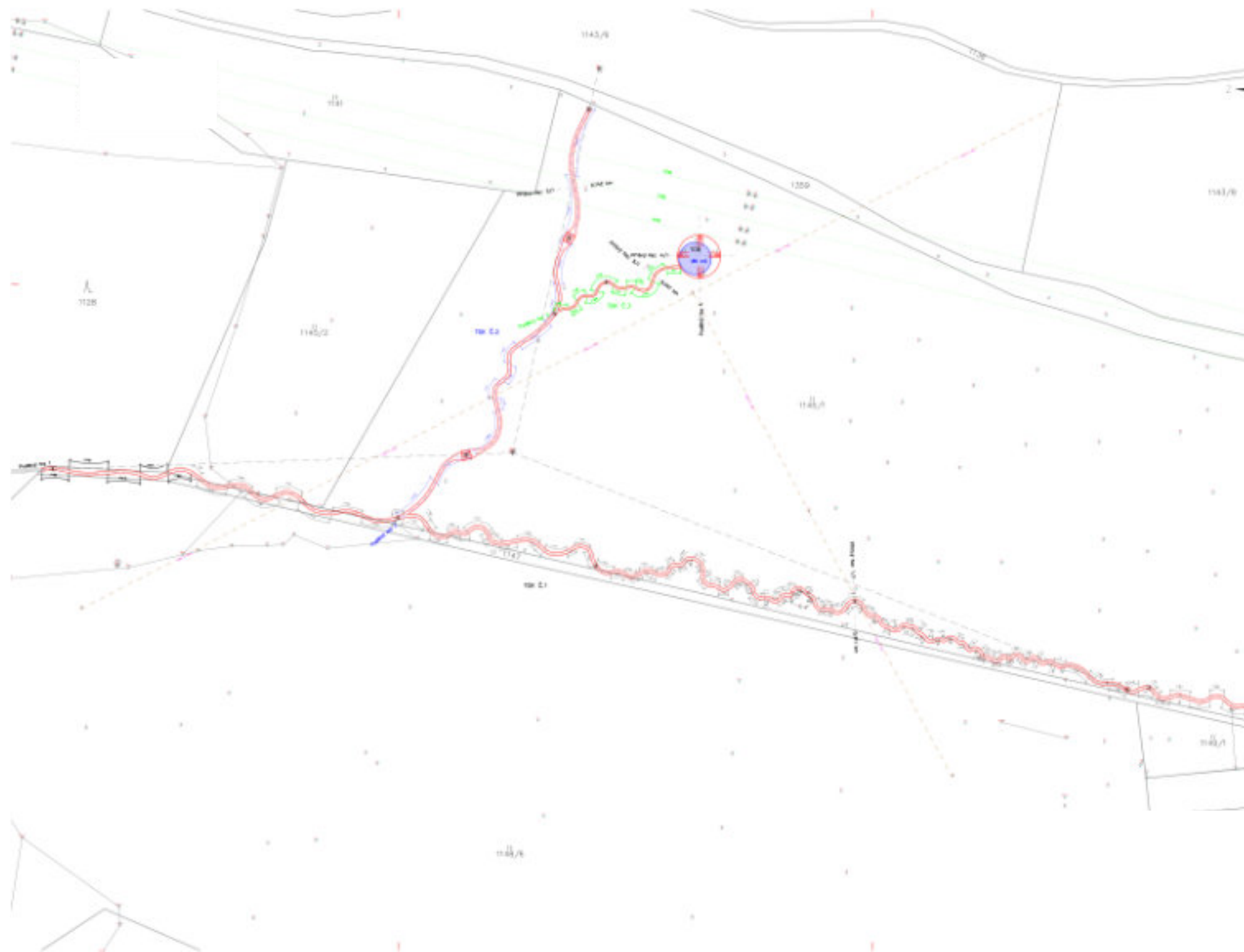
Zhotovitel: VDG Projektování s.r.o., vypracoval:
Ing. Vítězslav Pavel, Na Obci 1879, 393 01 Pelhřimov

Pro lokalitu za Skrýšovským dvorem je vypracována společná dokumentace pro územní rozhodnutí a stavební povolení (DUR+DSP). Projekt navrhuje odstranění stávajícího zatrubnění a následnou revitalizaci koryt dvou vodních toků – bezejmenného (IDVT 10 253 869) a dalšího neevidovaného toku. Koryta budou upravena do přírodně blízké podoby s meandry, přirozeným dnem a pozvolnými břehy. Součástí návrhu je i realizace tůně o ploše vodní hladiny 88 m², umístěné v přirozené terénní sníženině. Ačkoliv se v místě výstavby aktuálně nenacházejí ekologicky významná mokřadní společenstva, vyhloubení tůně výrazně podpoří jejich budoucí rozvoj. Součástí přípravných prací byl také biologický průzkum.

V dokumentaci jsou v grafické části zakreslena vedení VN 22 kV, ale bez ochranných pásem. V textové části není střet zmiňován. Pokud tak dosud nebylo učiněno, je nezbytné zajistit písemný souhlas provozovatele distribuční soustavy a najít vhodné řešení.

Rovněž území plán v území eviduje koridor technické infrastruktury CNU.TI.1 a CNZ.E27a, podmínky využití koridoru ovšem nejsou v rozporu s tímto záměrem.

Realizace tohoto opatření bude mít významně pozitivní vliv na obnovu vodního režimu krajiny. Navrhované opatření částečně zasahuje do vlastnictví soukromých osob. V případě, že by obec ne získala jejich souhlas mohou být pozemky vymezeny v průběhu komplexních pozemkových úprav. Navazující pastevní systémy by navíc po dohodě s hospodařícími subjekty mohly velmi vhodně zajistit i následný management péče o tento krajinný prvek.

Koordináční situace

Zdroj: Revitalizace toku Pod Skrýšovským dvorem v k.ú. Ratměřice (DUR+DSP)

Stávající dokumentace

Obytná zóna 2027

Celý název: Obytná zóna Ratměřice (DUR+DSP)

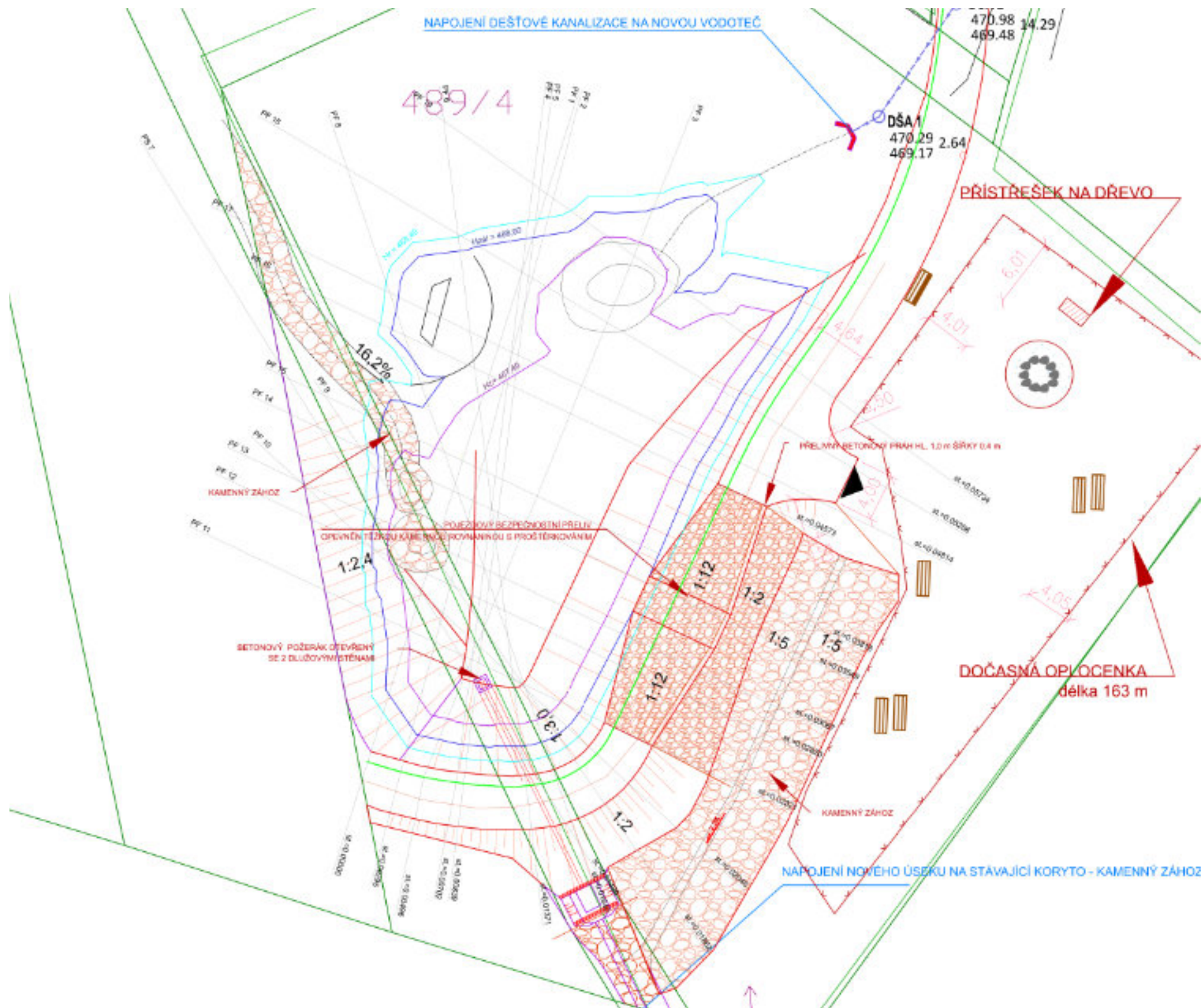
Rok: 2023

Zhotovitel: Ateliér M.A.A.T. s.r.o., zodpovědný projektant:
Ondřej Čížek; Malovice 20, Netolice 384 11

Předmětem projektové dokumentace je návrh splaškové kanalizace, vodovodních řadů pro zásobování pitnou vodou a dešťové kanalizace s retenčním objektem pro odvodnění nově navržené obytné zóny. Tato zóna se nachází na západním okraji obce Ratměřice na ploše Z.17, která je dle platného územního plánu určena pro individuální bydlení. Lokalita je ve výhradním vlastnictví obce Ratměřice.

Tato dokumentace potvrzuje aktivní zájem obce o koncepční hospodaření se srážkovými vodami. Dešťová kanalizace je navržena tak, aby efektivně zachytávala vodu z komunikací a regulovala odvodnění jednotlivých pozemků. V návaznosti na stávající vodní tok (IDVT 10 241 658) je na obecních pozemcích navržen retenční objekt, jehož součástí je i plocha pro rekreaci.

Výše zmíněný vodní tok může do budoucna sloužit také jako recipient pro srážkové vody ze starší zástavby. Jeho celková revitalizace a případné vytvoření soustavy vodních ploch jsou v souladu s dalšími strategickými dokumenty (UP, Územní studie krajiny). Podrobný rozbor těchto možností bude uveden v kapitolách *Body hodnocení* a *Návrh strategické koncepce území*.

Situace retenčního objektu
Zdroj: Obytná zóna Ratměřice (DUR+DSP)

Vlastnická struktura

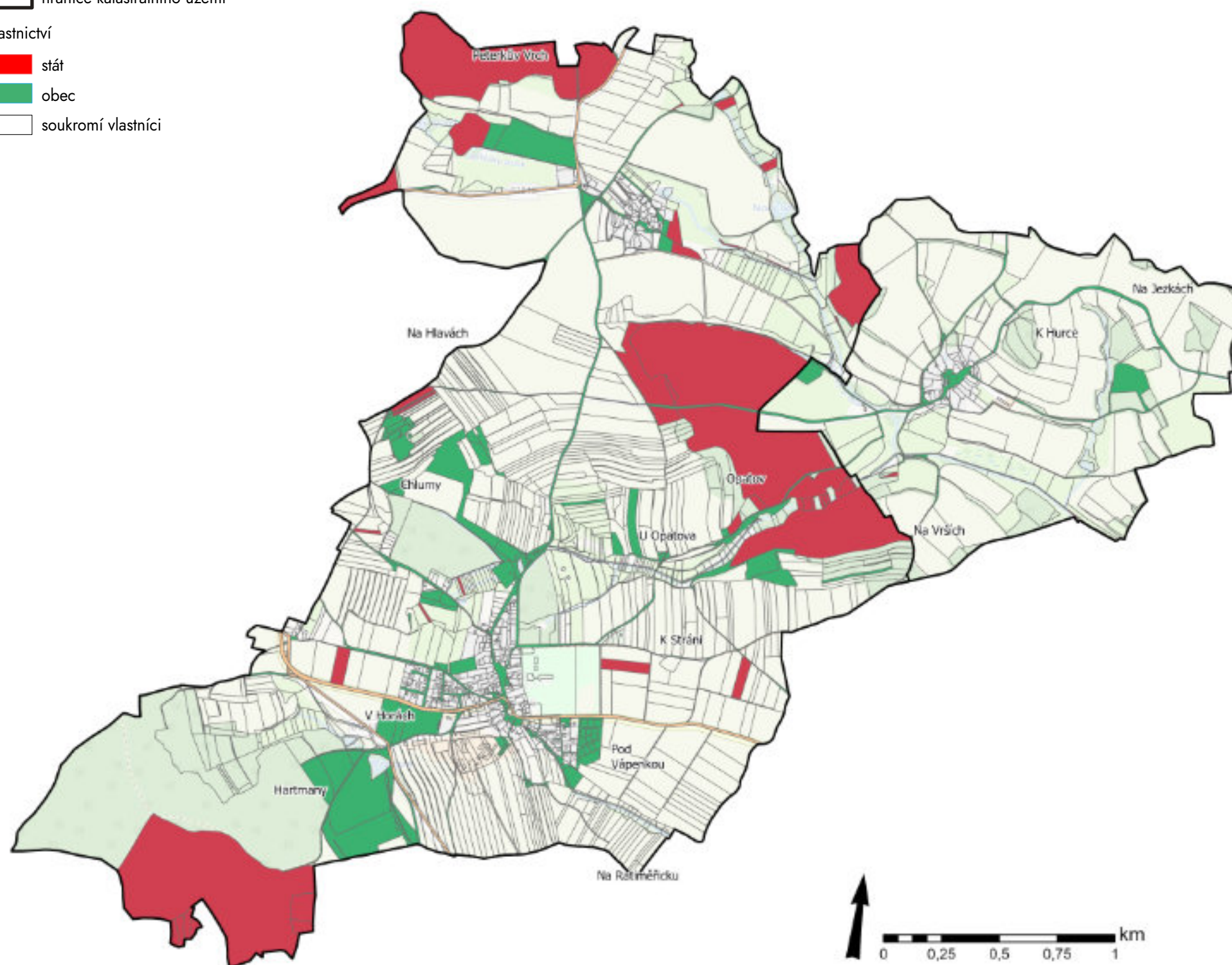
hranice katastrálního území

Vlastnictví

stát

obec

soukromí vlastníci

Stav katastrální mapy v k.ú. Ratměřice je značně zastaralý a neodpovídá reálným skutečnostem v terénu. Vlastnická struktura je místy silně roztržštěná. Nicméně v porovnání s jinými katastrálními územími s podobně historickými mapami lze i zde pozorovat již zcelené půdní bloky ve vlastnictví jednoho majitele, a to zejména v k.ú. Skřýšov. V katastrální mapě jsou navíc stále velmi dobře patrné historické meze, které byly podrobněji popsány v kapitolách věnovaných vývoji krajiny.

Klíčovým faktorem pro budoucí rozvoj je skutečnost, že obec stojí těsně před zahájením komplexních pozemkových úprav. Tento proces v brzké době celou vlastnickou strukturu narovná, zmodernizuje a uvede do souladu se skutečným stavem v terénu.

Za velmi pozitivní lze považovat to, že obec v současnosti vlastní poměrně značné množství pozemků. Ty bude možné v rámci pozemkových úprav efektivně využít pro tzv. plán společných zařízení. Tyto pozemky by měly být přednostně vymezeny do parcel pro novou cestní síť a v ideálním případě situovány do blízkosti vodních toků, což zásadně usnadní budoucí realizaci přírodě blízkých krajinných opatření.

Pro stejný účel lze navíc využít také pozemky ve vlastnictví Státního pozemkového úřadu (SPÚ), kterých se v dotčeném území nachází v součtu více než 5 hektarů.

V k.ú. Hrzín byly komplexní pozemkové úpravy dokončeny, a tudíž se nepotýká s výše popsanými problémy. Více se popisu dokumentace věnuje kapitola *Stávající dokumentace; Plán společných zařízení v k.ú. Hrzín*.

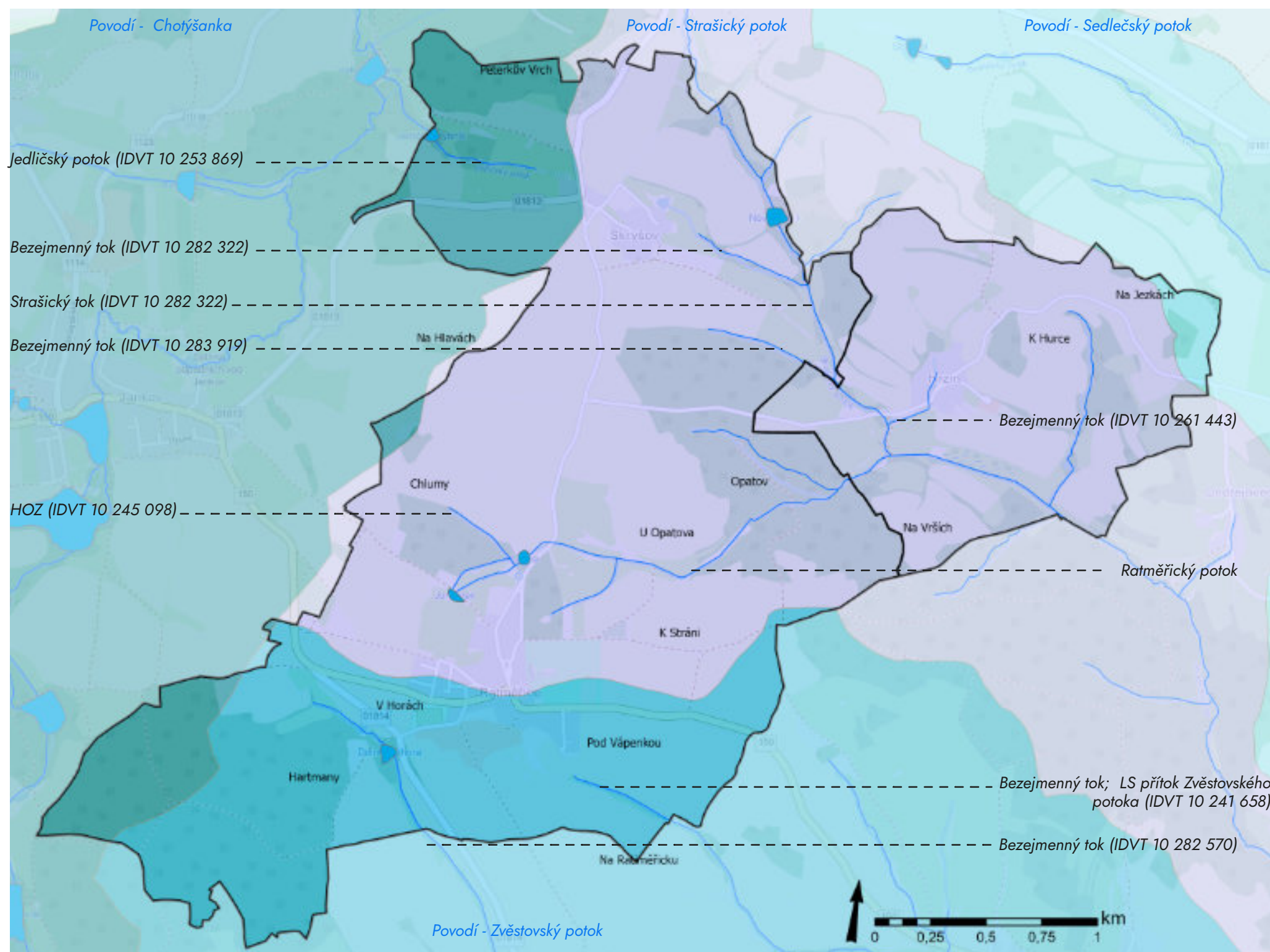
Vlastnická struktura
Vlastní analýza, zdroj dat: ikatastr

Analýza území

Analýza území představuje jednu z klíčových částí této dokumentace, jejímž cílem je vyhodnocení území. Tato část dokumentu se zaměřuje na identifikaci konkrétních jevů a hrozeb v krajině, zejména oblastí ohrožených přívalovými srážkami, suchem, povodněmi, vodní a větrnou erozí a ztrátou biodiverzity. Dále jsou hodnocena území z pohledu zranitelnosti přírodě blízkých stanovišť a dopadů klimatických extrémů na kvalitu života obyvatel (včetně ohrožení intravilánu obcí) a zemědělskou produkci.

Pro účely analýzy jsou systematicky shromažďovány a vyhodnocovány relevantní datové zdroje. Prostorová data jsou následně zpracována prostřednictvím geografických informačních systémů (GIS).

Výstupy analýzy území poskytují základní orientaci při lokalizaci, hodnocení krajiny a vytvoření strategické koncepce, která bude reagovat na všechny individuality tohoto území.

Povodí IV. řádu
Zdroj: Diabovod

Území obce spadá do čtyř různých povodí čtvrtého řádu

- Zvěstovský potok (IV 1-09-03-0520)
- Strašický potok (IV 1-09-03-0490)
- Chotýšanka (IV 1-09-03-0770) – okrajové části
- Sedlečský potok (IV 1-09-03-0500) – minoritní část území

Hlavním recipientem v území je Strašický potok (IDVT 10 256 334) se svými přítoky, který odvodňuje více než 2/3 celkové rozlohy obce. V zájmovém území má příroda blízký charakter a je trasován severovýchodním směrem. Na jeho toku se nacházejí tři vodní plochy: Melhauzský rybník, Nový rybník a Žabčík.

V řešeném území do Strašického potoka ústí celkem 8 bezejmenných vodních toků. Mezi nejvýznamnější patří:

- Pravostranný bezejmenný tok zvaný (IDVT 10 282 322) - odvádí vodu z místní části Skrýšov a napájí Dvorský rybník.
- Pravostranný bezejmenný tok (IDVT 10 253 919) - je směřován podél severní hranice lesního komplexu Opatov. V jeho pramenné části bylo během terénního průzkumu identifikováno meliorační opatření.
- Levostranný bezejmenný tok (IDVT 10 261 443) - je podstatný pro místní část Hrzín; je veden ve zpevněném korytě podél místních komunikací.
- Bezejmenný vodní tok (IDVT 10 240 360) zvaný Ratměřický potok - druhý nejvýznamnější recipient v území. Jeho pramenná část se nachází v blízkosti rybníka Jordánek. Tok je v této části technicky zahloubený a narovnaný. Jsou do něj zaústěna dvě evidovaná hlavní otevřená odvodňovací zařízení, případ z ČOV a podle studie VÚMOP také podzemní systém drenážních meliorací. Kromě rybníka Jordánek napájí tento tok ještě vodní plochu Lazna.

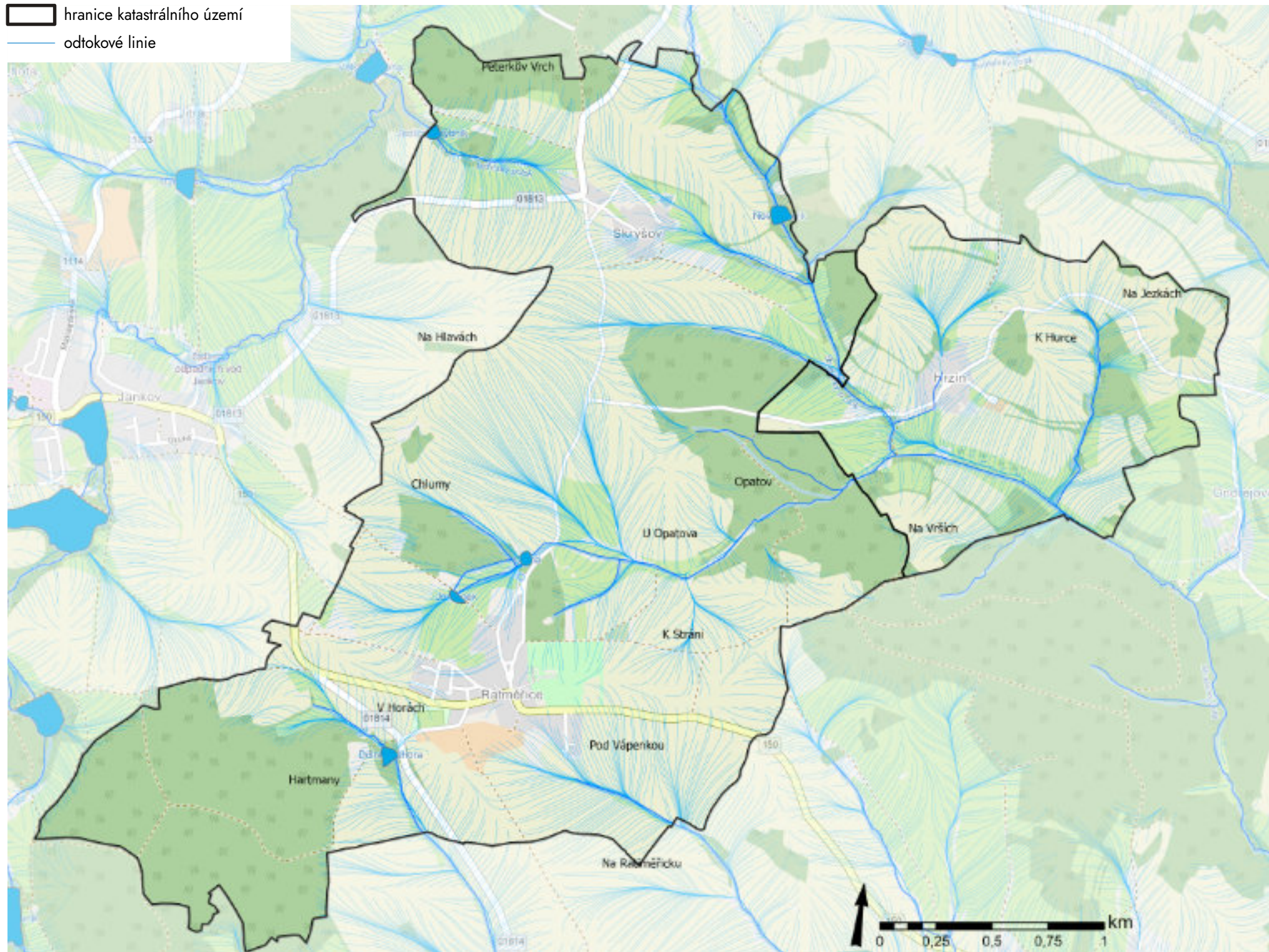
Pro jižní část území a samotný intravilán obce Ratměřice je významný bezejmenný vodní tok (IDVT 10 241 658), který odvádí vodu ze zastavěných oblastí. Tento tok je narovnaný, zahloubený a částečně opevněný. Významnějším tokem v této části je pak bezejmenný tok (IDVT 10 282 570), na kterém jsou umístěny dvě vodní plochy: Horní Podhora a Dolní Podhora. Oba tyto toky spadají pod povodí Zvěstovského potoka.

Pro úplnost je třeba zmínit zatrubněný bezejmenný vodní tok (IDVT 10 253 869) za Skrýšovským dvorem, který jako jediný spadá do povodí Chotýšanky a nachází se na něm Jedličský rybník.

Na méně významných vodních tocích v zájmovém území se nacházejí ještě dva rybníky: Oborák a Podborský.

hranice katastrálního území
odtokové linie

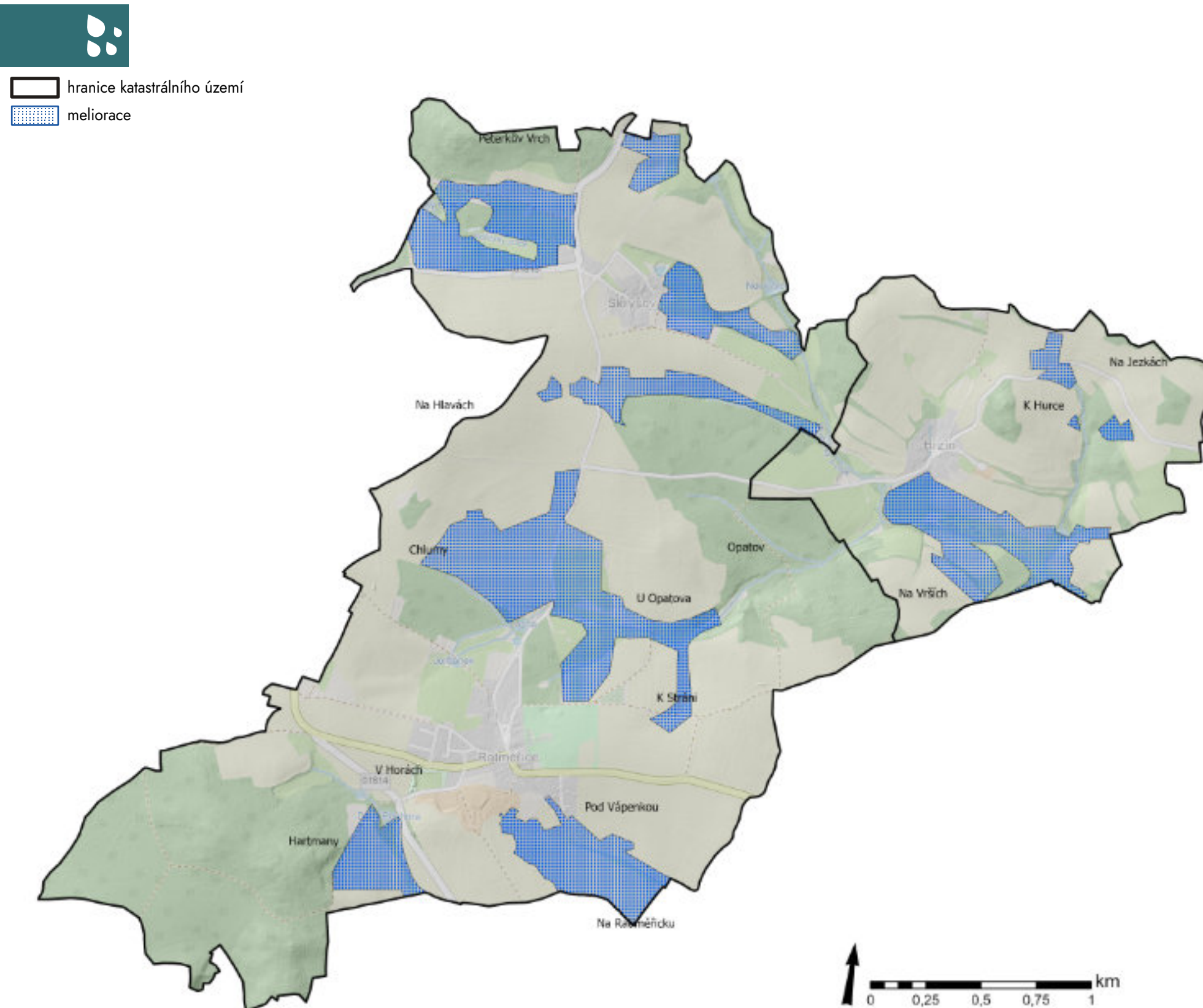
Analýza odtokových linií identifikuje místa soustředěného povrchového odtoku a způsob, jakým srážková voda proudí po terénu. Tento matematický model funguje nejpřesněji na nepřerušovaných půdních blocích, protože standardně nezapočítává antropogenní překážky v podobě cestních příkopů, komunikací nebo drobných krajinných prvků. I přes tato teoretická omezení je tento podklad nezbytný pro hydrologické analýzy, neboť přesně identifikuje směr a koncentraci povrchového odtoku. Je tak klíčovým nástrojem pro efektivní navrhování opatření vedoucích ke zpomalení odtoku a ke zvýšení infiltrace vody v krajině.

V území obce Ratměřice se dráhy soustředěného odtoku ve velké většině koncentrují do stávajících a evidovaných vodních toků. Významnou výjimku však tvoří dvě lokality:

- Lokalita Chlumy a navazující část podél Ratměřického potoka: V těchto oblastech dochází vlivem morfologie terénu k velmi výrazné koncentraci odtokových linií. To vede ke zhoršeným podmínkám pro zemědělské hospodaření a k vysoké náchylnosti půdy k vodní erozi. Model navíc ukázal, že stávající (historicky upravená) trasa vodního toku není v souladu s přirozenými odtokovými liniemi, což problém v území dále umocňuje.
- Půdní blok „Ke Strání“: K podobně silné koncentraci odtokových linií dochází i na tomto půdním bloku. Jak napovídá samotný místní název, morfologie terénu zde předurčuje zemědělské plochy k extrémní ohroženosti vodní erozí a soustředěným odtokem. Analýza aktuální ortofotomapy tento předpoklad jasně dosvědčuje v podobě viditelných erozních drah a nerovnoměrně vzrostlého porostu.

Odtokové linie
Zdroj: WMS služba eagri - https://eagri.cz/public/app/wms/public_eroze.fcgi

Odvodnění území

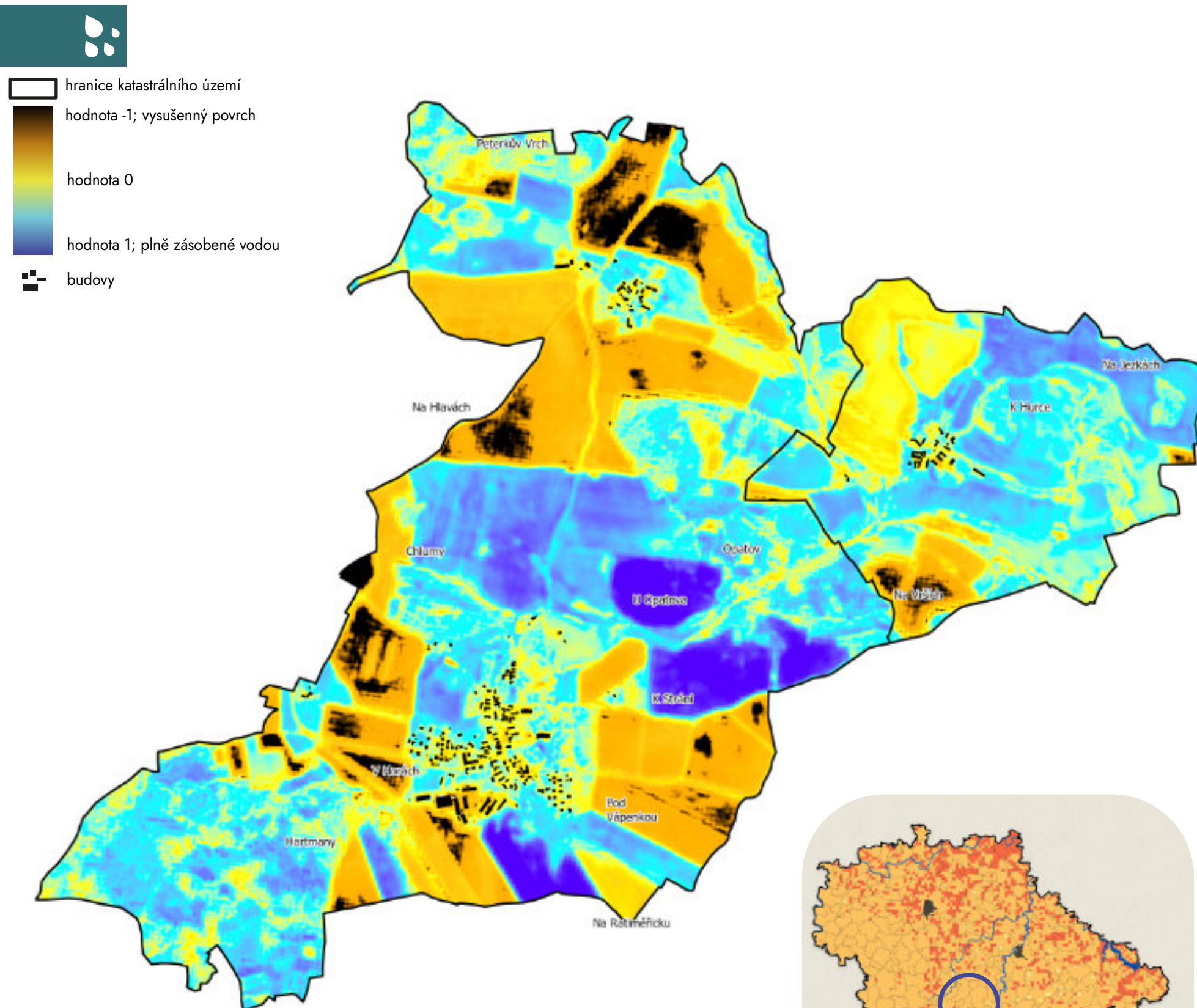

Systém melioračních opatření sloužících k odvodnění zemědělské půdy se v zájmovém území plošně budoval po roce 1961. Prostudováním přiložené mapy meliorací a jejich porovnáním s mapou odtokových linií je zcela zřejmé, že tyto odvodňovací systémy byly cíleně budovány na půdních blocích, kde dochází k nejvyšší koncentraci povrchového odtoku. To potvrzuje tehdejší logiku melioračních opatření jakožto efektivního intenzifikačního prostředku, který měl za cíl upravit nepříznivý vodní režim, odstranit zamokření a zvýšit celkovou úrodnost půdy pro potřeby tehdejšího zemědělství.

Probíhající klimatická změna (charakteristická dlouhými obdobími sucha střídanými přívalovými srážkami) spolu s fyzickou zastaralostí těchto systémů však v současnosti vede k zásadním otázkám ohledně jejich další funkčnosti, opodstatněnosti a užitečnosti v kulturní krajině.

Obec Ratměřice má pro svá klíčová území velmi kvalitně zpracovanou odbornou studii (viz kapitola Studie melioračních zařízení v k.ú. Ratměřice a Zvěstov), což prokazuje, že se vedení obce touto problematikou aktivně a koncepčně zabývá. Kromě tří podrobně analyzovaných lokalit se systémy podzemního odvodnění v katastru nacházejí ještě v oblasti za Skřýšovským dvorem a v jižní části řešeného území.

Sucho (NDMI)

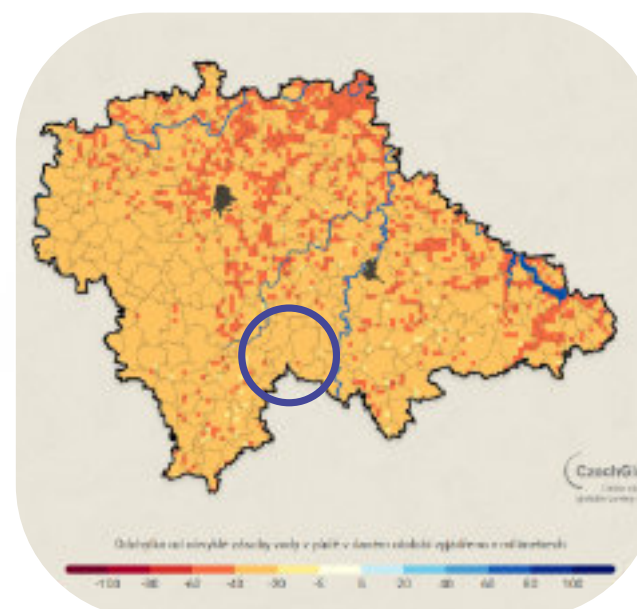
Normalizovaný rozdílový index pro duben 2026
Zdroj: LANDSAT 8-9, NASA

Normalizovaný rozdílový index vlhkosti (NDMI), vypočítaný z dat družice SENTINEL-2, umožňuje zobrazit relativní množství vlhkosti obsažené v půdě a vegetaci. Prezentované hodnoty vycházejí z průměru více satelitních snímků pořízených v dubnu 2026. NDMI se běžně používá pro hodnocení obsahu vody ve vegetaci a pro monitorování sucha.

Hodnoty indexu se pohybují v rozmezí od -1 do 1 . Záporné hodnoty blízké -1 odpovídají velmi vysušeným povrchům. Rozmezí kolem nuly (přibližně $-0,2$ až $0,4$) signalizuje nedostatek vody. Naopak vysoké hodnoty (zhruba $0,4$ až 1) reprezentují vegetační porosty s dostatečnou zásobou vláhy.

Z přiložené mapy lze vyčíst míru citlivosti půdy vůči suchu v rámci jednotlivých velkých půdních bloků i lesních porostů. Je však nezbytné, aby byly jednotlivé půdní bloky posuzovány samostatně, nikoli vzájemně porovnávány. Barevnou škálu výsledků totiž významně ovlivňují pěstované plodiny a použité oseední postupy. Za podnětné lze ovšem považovat jasně vystupující zatrávněné polní cesty s doprovodnou vegetací nebo například plochy remízů.

Při detailnějším pohledu na jednotlivé půdní bloky lze identifikovat segmenty trpící přísuškem i naopak části, které zůstávají dostatečně zásobené vláhou. Podobné mapové podklady, ovšem ve vyšším rozlišení, se běžně a úspěšně využívají v metodách precizního zemědělství.

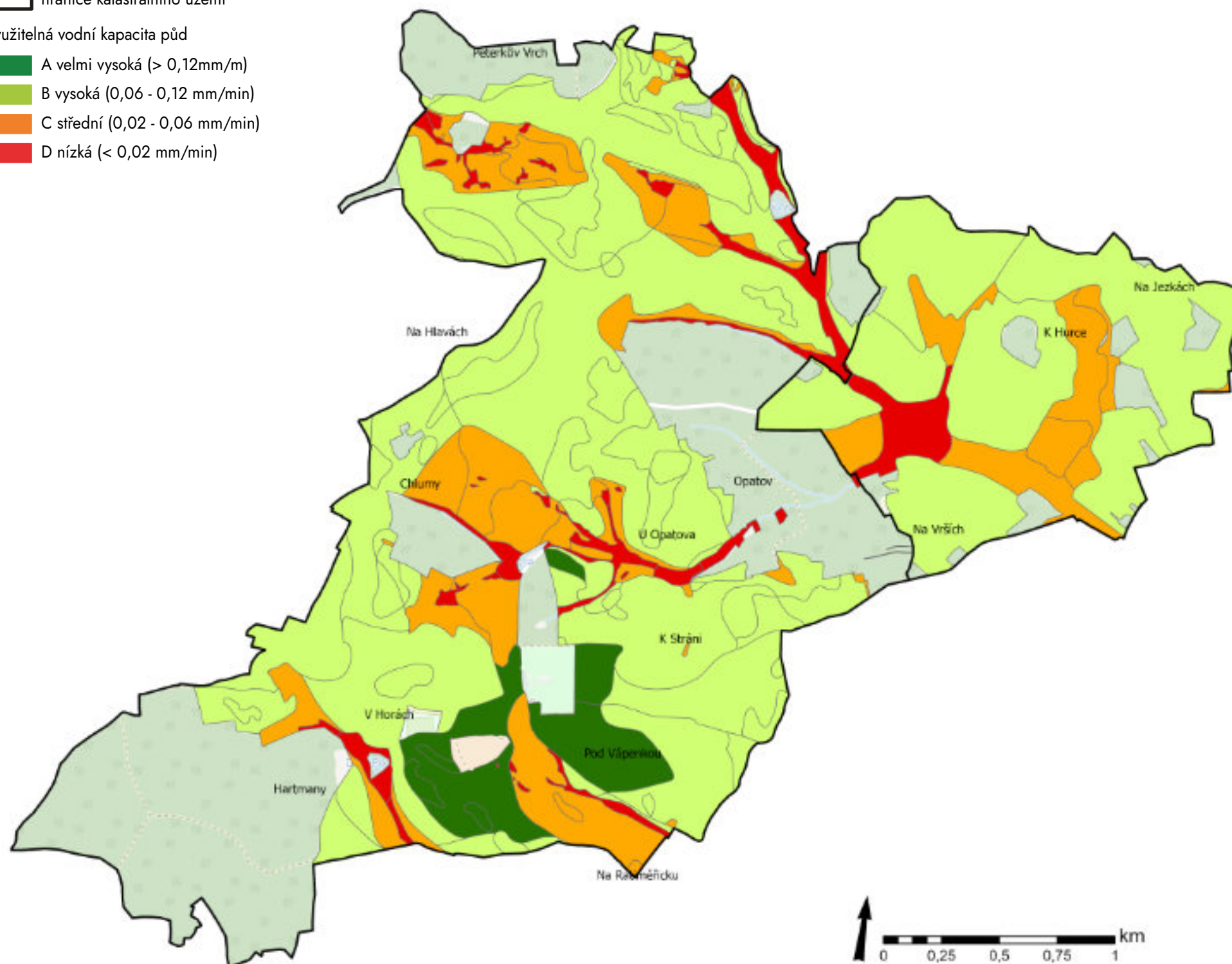
Deficit půdní vláhy prokazuje i portál Intersucho.cz. Snímek vlevo popisující okres Benešov se vztahuje k datu 25. 5. 2026, kdy bylo zaznamenáno jen minimum srážek a současně nadprůměrné teploty. Porovnáním území v okrese je patrné, že jeho jižní část trpí menším vláhovým deficitem.

Hydrologické skupiny půd

hranice katastrálního území

Využitelná vodní kapacita půd

- A velmi vysoká ($> 0,12 \text{ mm/min}$)
- B vysoká ($0,06 - 0,12 \text{ mm/min}$)
- C střední ($0,02 - 0,06 \text{ mm/min}$)
- D nízká ($< 0,02 \text{ mm/min}$)

Hydrologická skupina půd (HSP) sdružuje půdy s podobnými fyzikálními parametry a parametry povrchového odtoku. Tento mapový podklad může pomoci při rozhodování a návrzích protierozních a půdoochranných opatření.

Půdy se podle svých hydrologických vlastností rozdělují do 4 skupin (A, B, C, D) na základě minimální rychlosti infiltrace vody do půdy bez pokryvu po dlouhodobém sycení.

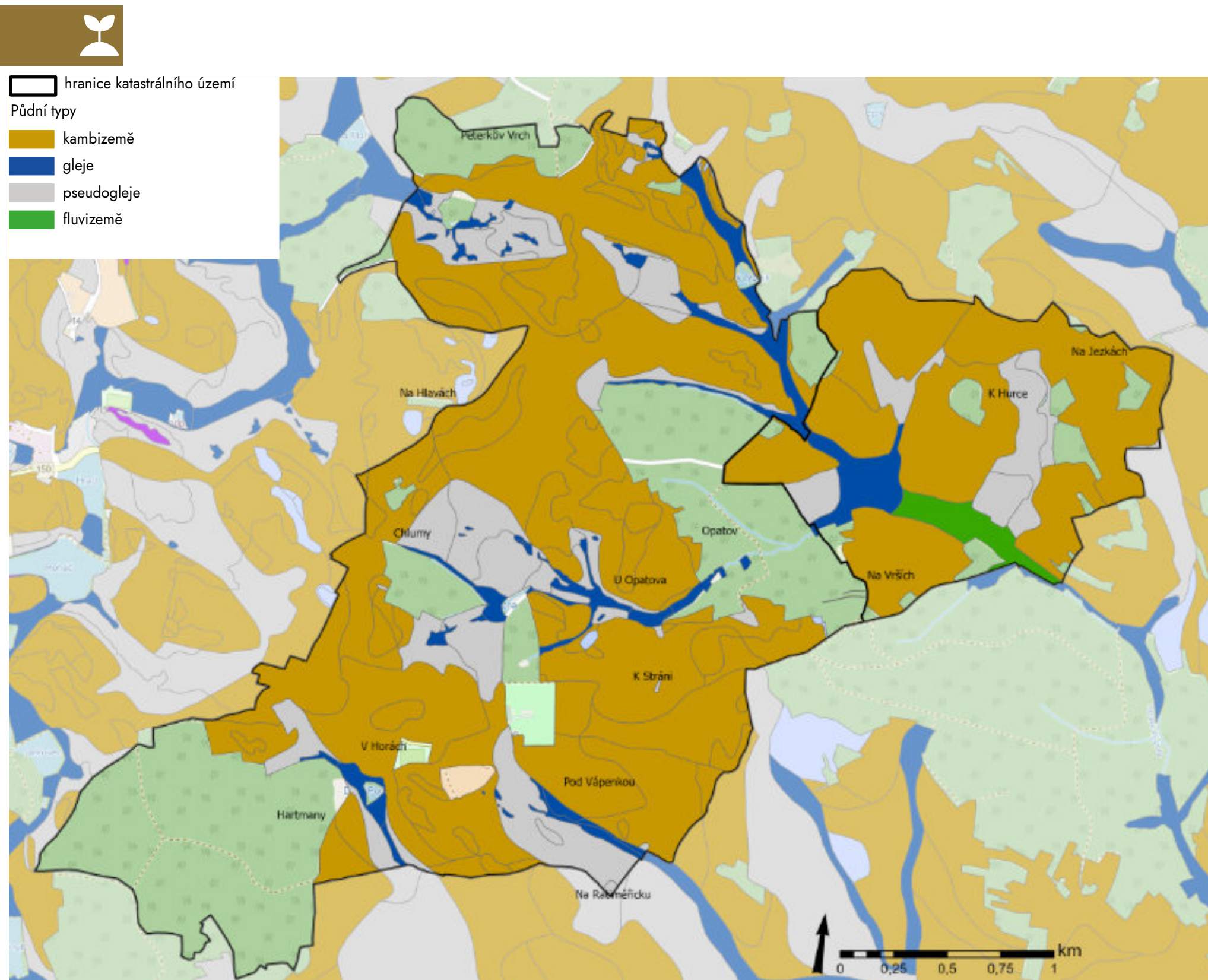
- A: půdy s vysokou rychlostí infiltrace ($> 0,12 \text{ mm/min}$), převážně hluboké, dobře až nadměrně odvodněné písky nebo štěrky
- B: půdy se střední rychlostí infiltrace ($0,06 - 0,12 \text{ mm/min}$), převážně půdy středně hluboké až hluboké, středně až dobře odvodněné, hlinitopísčité až jílovitohlinité
- C: půdy s nízkou rychlostí infiltrace ($0,02 - 0,06 \text{ mm/min}$), převážně půdy s málo propustnou vrstvou v půdním profilu a půdy jílovitohlinité až jílovité
- D: půdy s velmi nízkou rychlostí infiltrace ($< 0,02 \text{ mm/min}$), převážně jíly s vysokou bobtnavostí, půdy s trvale vysokou hladinou podzemní vody, půdy s vrstvou jílu na povrchu nebo těsně pod ním a mělké půdy nad téměř nepropustným podložím.

V mapě jsou opět patrné lokality Chlumy, bezejmenný vodní tok a jeho niva (IDVT 10 241 658) a Za Skryšovským dvorem. Navíc jsou v této mapě dobře patrné plochy s infiltračním potenciálem, a i půdy které mají přirozený sklon k vysychání.

Hydrologické skupiny půd

Vlastní analýza, zdroj: mapy.vumop.cz [online] <https://mapy.vumop.cz/mapa.php>

Půdní typy

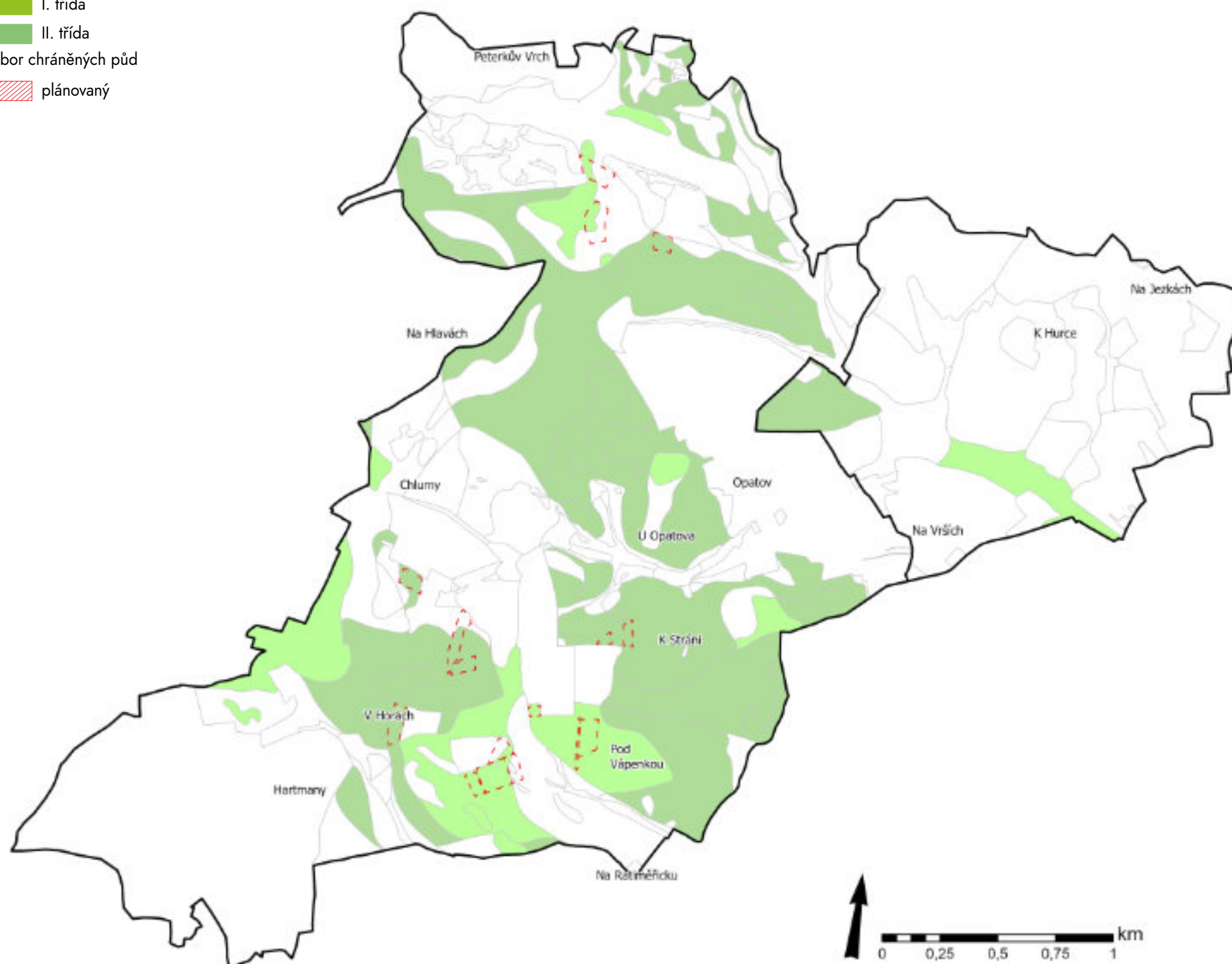
V řešeném území se na zemědělských plochách majoritně vyskytují kambizemě, které jsou typické pro oblasti pahorkatin. Z hydrologického hlediska se jedná o půdy se střední rychlostí infiltrace i při úplném nasycení. Zahrnují převážně půdy středně hluboké až hluboké, středně až dobře odvodněné, s texturou od hlinitopísčité až po jílovitohlinité.

V menší míře se v katastru vyskytují pseudogleje a gleje. Tyto půdní typy naopak patří mezi půdy s velmi nízkou rychlostí infiltrace (i při úplném nasycení), což je dáno přítomností málo propustné vrstvy v půdním profilu a těžší texturou (půdy jílovitohlinité až jílovité). Tyto půdy přirozeně trpí periodickým převlhčením, a to především v jarním období.

Pseudogleje se nacházejí se severně od obce Ratměřice v lokalitě Chlumy, která již byla detailně popisována v souvislosti s melioracemi a historickou analýzou. Zdejší půdní podmínky stoprocentně potvrzují dříve uvedené informace a jednoznačně indikují vhodnost této lokality pro vytvoření přírodě blízkých opatření (např. tůň). Pro konvenční velkoplošné zemědělské hospodaření je toto území kvůli svým vlastnostem dlouhodobě nevhodné. Obdobná situace panuje také jihovýchodně od obce podél bezejmenného vodního toku (IDVT 10 241 658) a v lokalitě za Skrýšovským dvorem.

Gleje se zcela přirozeně vyskytují v přímé návaznosti na stávající vodní toky a údolnice (nivní polohy), kde je půdní profil ovlivněn vysokou hladinou podzemní vody.

Ochrana zemědělského půdního fondu (ZPF)

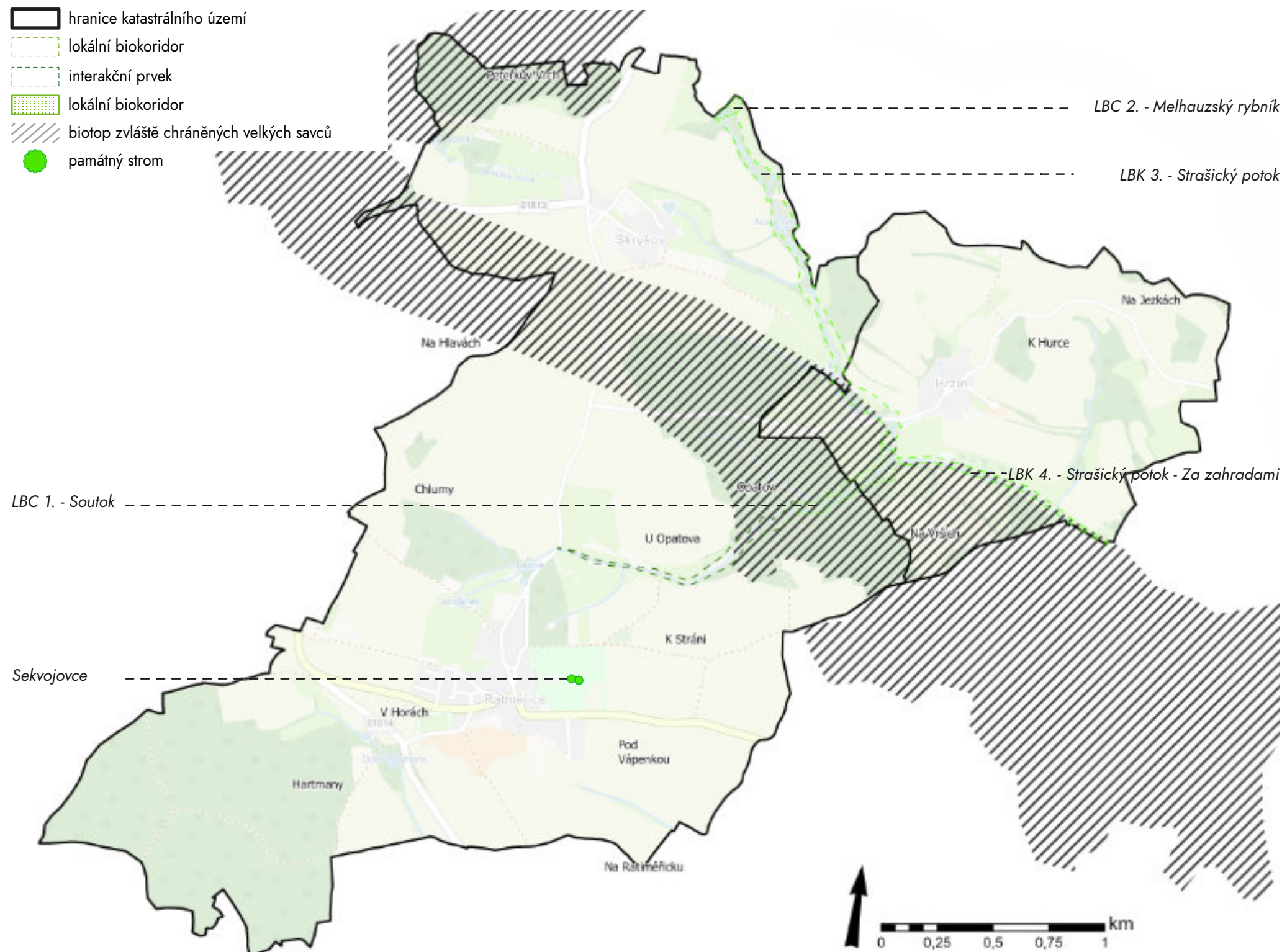
Z hlediska ochrany zemědělského půdního fondu (ZPF) ve smyslu zákona č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, se jedná o velice pestré území. Nacházejí se zde všechny třídy ochrany ZPF – od bonitně nejčinnějších půd I. třídy až po nejméně produktivní půdy V. třídy.

Bonitně nejčinnější půdy I. a II. třídy ochrany by měly v krajině sloužit výhradně pro zemědělskou produkci nebo pro posílení ekologické stability prostředí. Tyto půdy se striktně nedoporučuje znehodnocovat stavební činností. Dle platného územního plánu obce však dochází ke kolizi zájmů ochrany ZPF s navrženými zábory pro rezidenční výstavbu (bydlení), a to zejména v těsné návaznosti na stávající zastavěné území obce Ratměřice.

Naopak v katastru identifikujeme podprůměrně až velmi málo produkční půdy IV. a V. třídy ochrany, které jsou v současnosti paradoxně stále využívány jako orná půda a obhospodařovány konvenčním způsobem. Právě v těchto lokalitách je nanejvýš vhodné zaměřit se na transformaci území směrem ke stabilizačním funkcím krajiny, jako je zadržování vody a s tím související podpora biodiverzity.

Mapa ochrany zemědělského půdního fondu
 Zdroj: mapy.vumop.cz [online] <https://mapy.vumop.cz/mapa.php>; vlastní analýza

 hranice katastrálního území
 lokální biokoridor
 interakční prvek
 lokální biokoridor
 biotop zvláště chráněných velkých savců
 památný strom

Přestože v katastru není vyhlášena evropsky významná lokalita (EVL), Územní studie krajiny zde identifikuje velmi cenná stanoviště (sekundární trávníky dle katalogu biotopů Natura 2000):

- Ovsíkové louky (T1.1) a vlhká tužebníková lada (T1.6) - v nivě Strašického potoka u Skryšova a Hrzína.
- Střídavě vlhké bezkolencové louky (T1.9) - v nivě Ratměřického potoka u Skryšovského Dvora.

V území se aktuálně nacházejí pouze prvky ÚSES definované starším územním plánem, jehož vymezení je však z ekologického hlediska nedostatečné. Územní studie krajiny na tyto nedostatky jasně upozorňuje a navrhuje následující doplnění a změny:

- Propojení slepých větví - nutné funkčně propojit slepé větve prvků ÚSES mezi Jankovem, Neustupovem a Ratměřicemi.
- Ratměřický potok - změnit stávající interakční prvek (IP 5) na lokální biokoridor (LBK) a doplnit lokální biocentrum (LBC) v chybějící trase směrem ke k.ú. Jankov.
- Peterkův vrch - doplnit propojení systému ÚSES na severním okraji Ratměřic v blízkosti Peterkova vrchu.
- Severovýchodní hranice - doplnit propojení při SV hranici mezi LBK 3 a systémem ÚSES v Jankově (severně od Hrzína).
- Doplnění biocenter (LBC) - v trase LBK 3 navrhnout nové lokální biocentrum ve vazbě na chybějící LBK při hranici s Jankovem.
- V trase LBK 4, konkrétně na křížení s LBK 5 a LBK 6 na hranici s k.ú. Zvěstov, doplnit chybějící LBC.

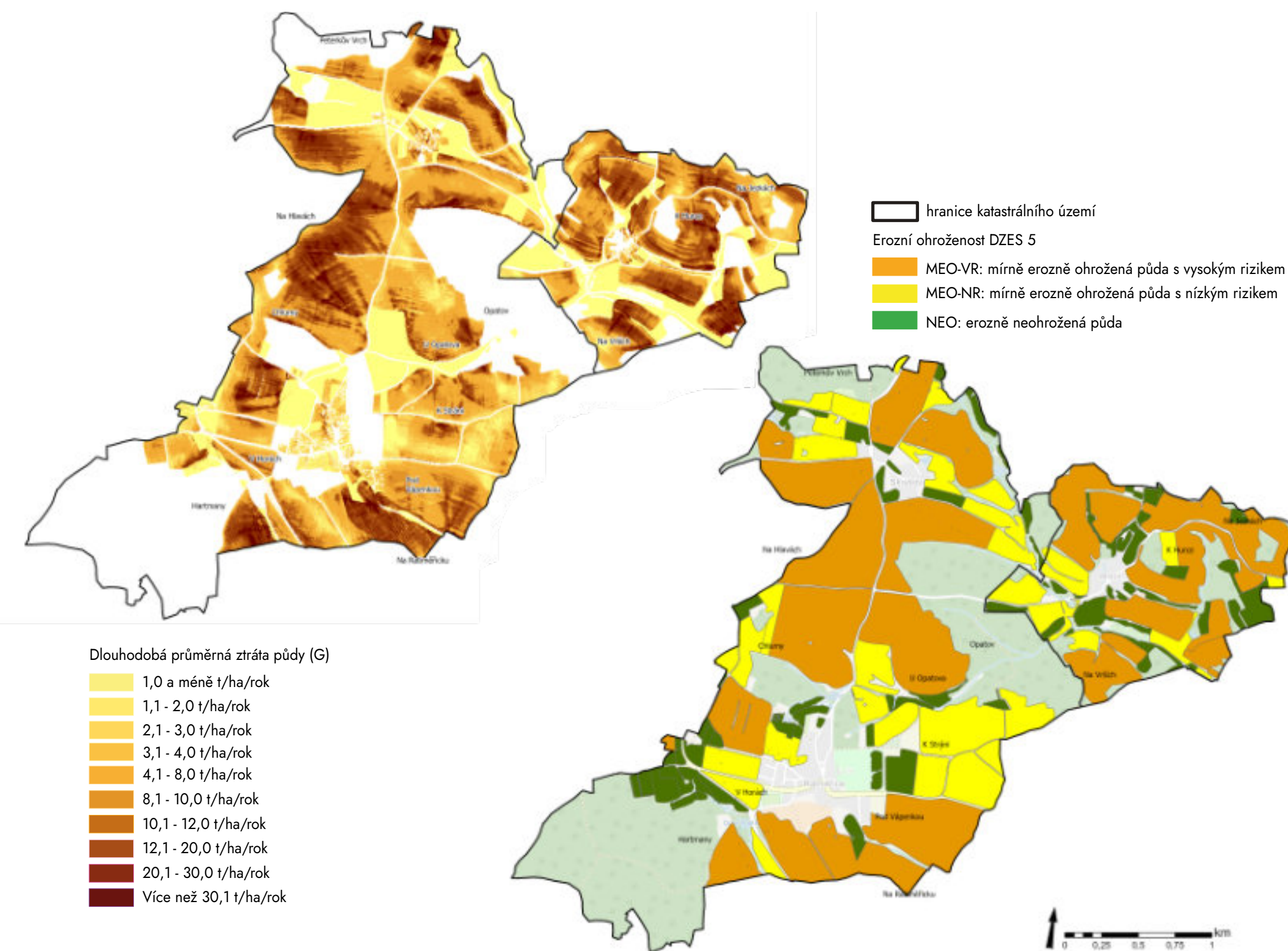
V území jsou registrovány dva památné stromy sekvojovce obrovské v zámeckém parku v Ratměřicích. Obec je rovněž součástí národního Geoparku Kraj blanických rytířů.

Analytická rešerše dokumentů a přírodních poměrů obce Ratměřice ukazuje jasnou vazbu mezi ekologickými limity území a budoucími rozvojovými příležitostmi. Obec dlouhodobě vykazuje vysokou aktivitu v oblasti modrozelené infrastruktury, což dokládá realizovaná výsadba více než 600 krajinných dřevin a koncepční řešení dešťových vod v nově navržené obytné zóně. Hlavní limity území však spočívají v ohrožení zemědělského půdního fondu vodní erozí a v nefunkčním územním systému ekologické stability (ÚSES).

Matematický model odtokových linií a analýza ortofotomap odhalily dvě kritické lokality – půdní blok „Ke Stráni“ a oblast „Chlumy“, které vykazují extrémní náchylnost k vodní erozi a nadlimitnímu smyvu půdy. Většina orné půdy spadá do kategorie mírně erozně ohrožených (MEO) ploch, což pro zemědělce znamená legislativní omezení. Z pedologického hlediska v těchto problémových údolnicích dominují těžké, nepropustné pseudogleje se sezóním zamokřením. Ty jsou sice nevhodné pro konvenční zemědělství, ale představují ideální podklad pro tvorbu tůní. Studie meliorací proto v těchto místech navrhuje řízené přerušení drenáží a obnovu přirozeného vodního režimu.

Ekologickou stabilitu poněkud oslabuje i platný územní plán, který vymezením stavebních parcel zasahuje do bonitně nejcennějších půd I. a II. třídy ochrany. Územní systém ekologické stability (ÚSES) je navíc fragmentovaný. Územní studie krajiny proto požaduje zásadní revizi propojení slepých větví mezi sousedními obcemi, povýšení Ratměřického potoka na lokální biokoridor a doplnění chybějících lokálních biocenter.

Klíčovým závěrem je, že obec stojí bezprostředně před komplexními pozemkovými úpravami, které představují významný potenciál. Díky vlastnímu pozemkovému fondu a více než 5 hektarům státní půdy může obec všechny navržené tůně, protierozní meze a chybějící biokoridory realizovat v rámci Plánu společných zařízení. Výstupy této strategie se následně také mohou stát hlavním odborným pilířem pro nezbytnou aktualizaci Plánu rozvoje obce.

Porovnání map zobrazující ohroženost území vodní erozí, vlevo dlouhodobá průměrná ztráta půdy, vpravo erozní ohroženost dle evidence LPIS
Zdroj: WMS služba eagri - https://eagri.cz/public/app/wms/public_eroze.fcgi

VODNÍ EROZE

Na intenzitu vodní eroze má zásadní vliv síla přívalových srážek, náchylnost konkrétního půdního typu, způsob zemědělského hospodaření a zejména sklonitost terénu v kombinaci s nepřerušovanou délkou svahu. Trvalé travní porosty (TTP) mají přirozenou protierozní funkci, takže se v hydrologických výpočtech pozemky s TTP projevují jako erozí neohrožené.

Většina zemědělských ploch v řešeném území je však kvůli kombinaci nepříznivé morfologie a nevhodné velikosti půdních bloků výrazně ohrožena vodní erozí. Téměř na každém orném půdním bloku dochází k nadlimitním ztrátám půdy (překročení přípustné hodnoty smyvu).

V evidenci LPIS je většina zdejších půdních bloků hodnocena v kategorii: „Mírně erozně ohrožené půdy (MEO) – s vyšším rizikem“. Pro zemědělsky hospodařící subjekty to znamená povinnost dodržovat přísnější standardy dobrého zemědělského a environmentálního stavu (zejména podmínky DZES 5). Na těchto pozemcích platí přísná pravidla pro pěstování plodin, která zásadně omezují nebo zcela zakazují využívání širokořádkových kultur (např. kukuřice, slunečnice, brambory, řepka) bez použití specifických protierozních technologií (např. pásové střídání plodin, podsevy, bezorebné systémy).

VĚTRNÁ EROZE

Dle evidence VÚMOP nejsou půdy ohroženy větrnou erozí, kromě jednoho půdního bloku ve východní části území, kde jsou půdy náchylné, nechráněné a příliš dlouhé (běžové plochy viz výřez). V k.ú. Hrzín se obecně vyskytují půdy náchylné, nechráněné, ale z hlediska eroze v limitu (žluté plochy viz výřez). Katastrální území Ratměřice je ohroženo zanedbatelně.

Výřez mapy - potenciál ohroženosti půdy větrnou erozí (zdroj: VÚMOP).

S

SILNÉ STRÁNKY

- **Přírodní podmínky:** Pramenná lokalita s dostatkem vody a přirozeným charakterem toku Strašického potoka včetně jeho nivy.
- **Geologický a pedologický potenciál:** Přítomnost těžkých nepropustných půd (pseudogleje/gleje) v problémových údolnicích, které představují ideální podklad pro tvorbu tůní bez nutnosti umělého těsnění.
- **Rozptýlená zeleň a krajinný ráz:** Zachovalá sídelní struktura, atraktivní krajinný ráz a bohatá rozptýlená vegetace (historická i nedávné výsadby přesahující 600 dřevin).
- **Pozemkový fond a vlastnictví:** Silné majetkové zázemí obce a značný fond státní půdy v držení SPÚ (přes 5 ha), využitelný pro veřejně prospěšná opatření.
- **Aktivní vedení obce:** Dlouhodobá orientace na praktickou modro-zelenou infrastrukturu (příprava obytné zóny Z.17, dešťové záhony na návsi, tůně), aktualizovaný program rozvoje obce.
- **Zájem obyvatel:** V obci je patrný zájem o životní prostředí (viz dřívější zapojení lidí do výsadeb nebo myšlenka aplikace Zelené Ratměřice).
- **Dokončené procesy:** Dokončené KoPÚ v k. ú. Hrzín (zpřístupnění pozemků, vyřešené majetkoprávní vztahy u polních cest).
- **Odborné podklady:** Existující specializované studiové podklady (Studie meliorací, Pasport výsadeb, dokumentace k dešťovým vodám).

O

PŘÍLEŽITOSTI

- **Komplexní pozemkové úpravy v k. ú. Ratměřice:** Šance bezplatně vkládat nová vodohospodářská, protierozní a ekologická opatření (tůně, meze, prvky ÚSES) do Plánu společných zařízení na státních a obecních pozemcích.
- **Přeměna meliorací na vodní prvky:** Využití nefunkčních odvodňovacích systémů v lokalitách s pseudogleji k jejich řízenému zrušení a vybudování kaskád tůní.
- **Aktualizace Plánu rozvoje obce:** Využití této Strategické koncepce krajiny jako přímého odborného podkladu a zadání pro nový rozvojový plán i pro projektanty KoPÚ.
- **Spolupráce se zemědělskými subjekty:** Využití ucelených vlastnických struktur (např. Skřýšov) k dohodě o protierozních osevních postupech a zatravnění údolnic.
- **Dotační tituly a externí financování:** Možnost spolufinancování zelené infrastruktury, tůní a výsadeb z externích zdrojů (OPŽP, Národní program Životní prostředí, fondy SPÚ nebo Středočeského kraje), což snižuje finanční zátěž rozpočtu obce.
- **Šetrný turismus a propagace:** Rozvoj turismu těžícího z historie (bitva u Jankova), Zámek Ratměřice včetně parku s památnými sekvojovci.
- **Zapojení komunity:** Využití komunitního sázení a osvěty při péči o nové krajinné prvky.

W

SLABÉ STRÁNKY

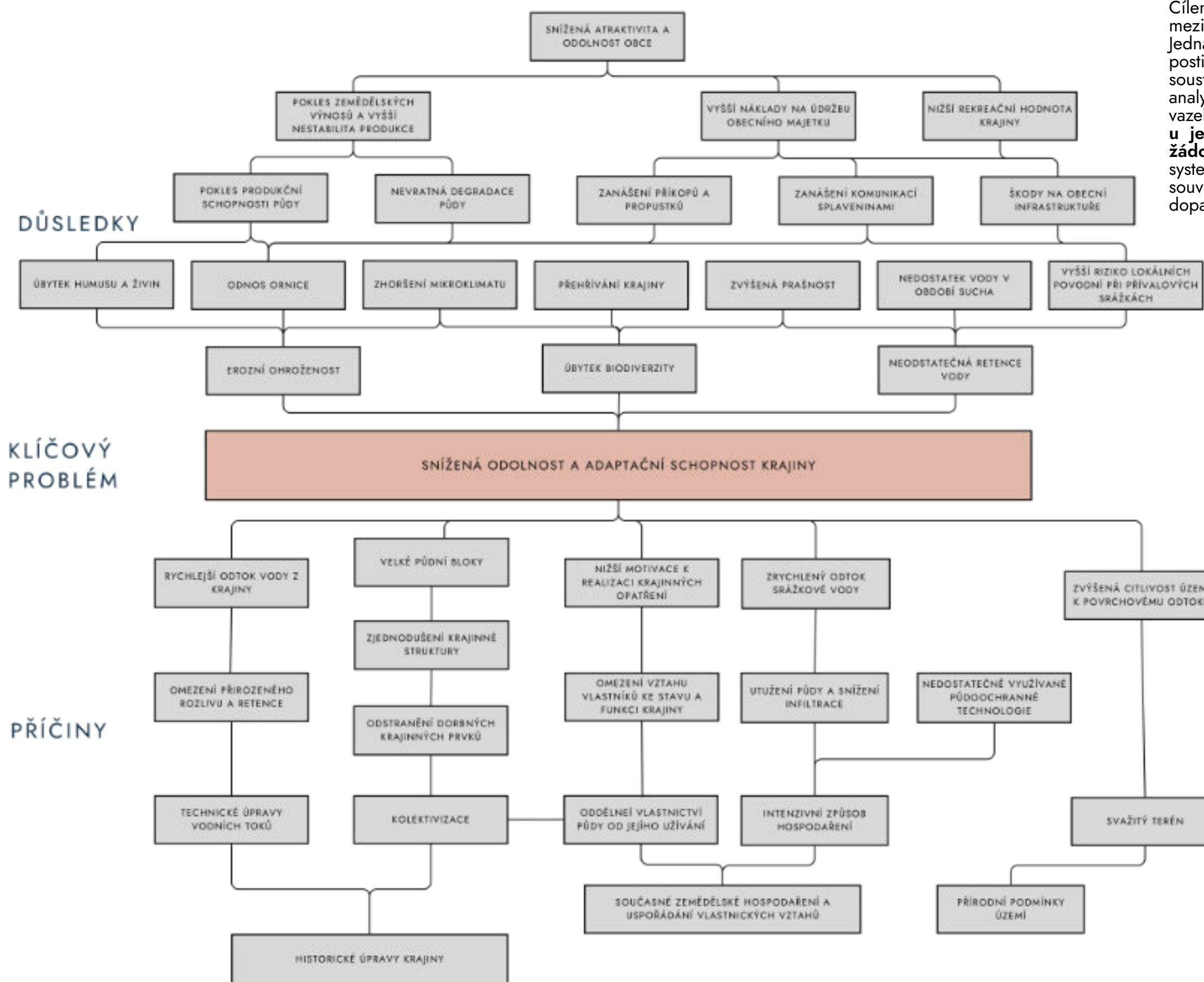
- **Erozní ohrožení:** Reliéf vysoce náchylný k vodní erozi, vysoký podíl mírně erozně ohrožených půd (MEO / DZES 5) a vznik soustředěného odtoku (kritické lokality Na Stráni a Chlumy).
- **Krajinná fragmentace:** Velké zcelené půdní bloky a historická ztráta struktur v důsledku kolektivizace.
- **Nefunkční a narušený hydrologický režim:** Zahloubení a umělé narovnání drobných vodních toků (např. Ratměřický potok), nefunkční či zchátralé meliorační systémy vyvolávající nežádoucí lokální zamokření.
- **Nefunkční ÚSES:** Fragmentovaný a nepropojený systém ekologické stability (přerušené biokoridory směr Jankov/Neustupov, chybějící biocentra).
- **Slabiny v plánování:** Nahodilé vymezení přírodních ploch v platném územním plánu.
- **Technická infrastruktura:** Převládající jednotná kanalizace v intravilánu bez možnosti retence starší zástavby; průchod nadzemního vedení VVN krajinou.

T

HROZBY

- **Klimatická změna:** Nárůst extrémů (přívalové deště zvyšující erozní smyv vs. dlouhá období sucha a vysychání drobných vodotečí).
- **Střet zájmů při záboru ZPF:** Tlak územního plánu na rozšiřování zastavitelných ploch pro rodinné domy na úkor nejkvalitnějších půd I. a II. třídy ochrany.
- **Tlak na nekoncepční rozvoj:** Zvýšení atraktivity lokality pro rezidenční výstavbu a logistiku po dokončení dálnice D3.
- **Depopulace a úpadek sídel:** Pozvolná ztráta identity, demografický úpadek a chudnutí občanské vybavenosti v místních částech Hrzín a Skřýšov.
- **Nespolupráce vlastníků půdy:** Odpor soukromých hospodářů ke změně způsobu obhospodařování půdy a realizaci protierozních či ekologických prvků.

Souhrn problémů v území

Cílem tohoto schématu je přehledně znázornit souvislosti mezi příčinami, klíčovým problémem a jejich důsledky. Jedná se o zjednodušený model reality, který nemůže postihnout všechny existující aspekty dané situace, ale soustředí se na ty nejpodstatnější. Schéma slouží jako analytický nástroj podporující pochopení vzájemných vazeb mezi jednotlivými jevy. Jeho interpretace se může u jednotlivých osob mírně lišit, což je přirozené a žádoucí. Hlavním přínosem schématu je podpora systematického uvažování o problémech v širších souvislostech a hledání jeho skutečných příčin i možných dopadů.

Hodnocení zranitelnosti krajiny

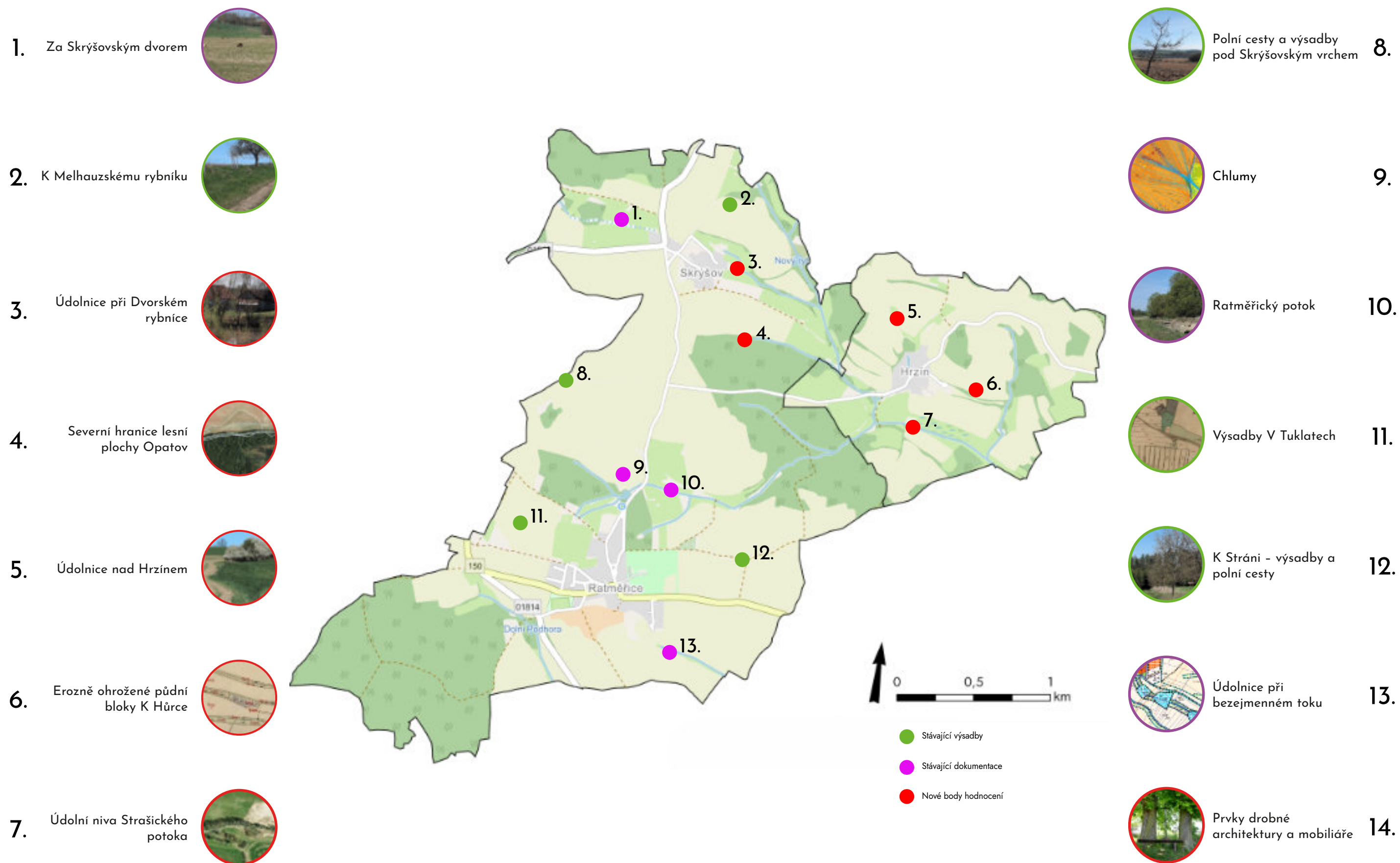
Na základě analytické části a terénního šetření jsou identifikovány tzv. body hodnocení, které jsou vylišeny (dle barevnosti) do tří kategorií:

- Stávající výsadby (zelená)
- Stávající dokumentace (fialová)
- Nové body hodnocení (červená)

Identifikovaná místa jsou zakreslena do mapy hodnocení a označena číslem; každému z nich je věnována samostatná část s popisem stávajícího stavu, riziky, potenciálu a návrhem odpovídajících opatření. Riziko představuje míru ohrožení území vyplývající z kombinace historických zásahů do krajiny, současného způsobu jejího využívání a dopadů klimatické změny. Vyjadřuje vznik negativních jevů, jako jsou eroze, sucho, povodně, zhoršení ekologické stability a další. Potenciál vyjadřuje možnosti území reagovat na identifikovaná rizika a jeho schopnost zvýšit stabilitu a odolnost vůči změně klimatu. Určuje ideální směry a příležitosti pro nápravu, které vytvářejí podklad pro následný návrh konkrétních opatření.

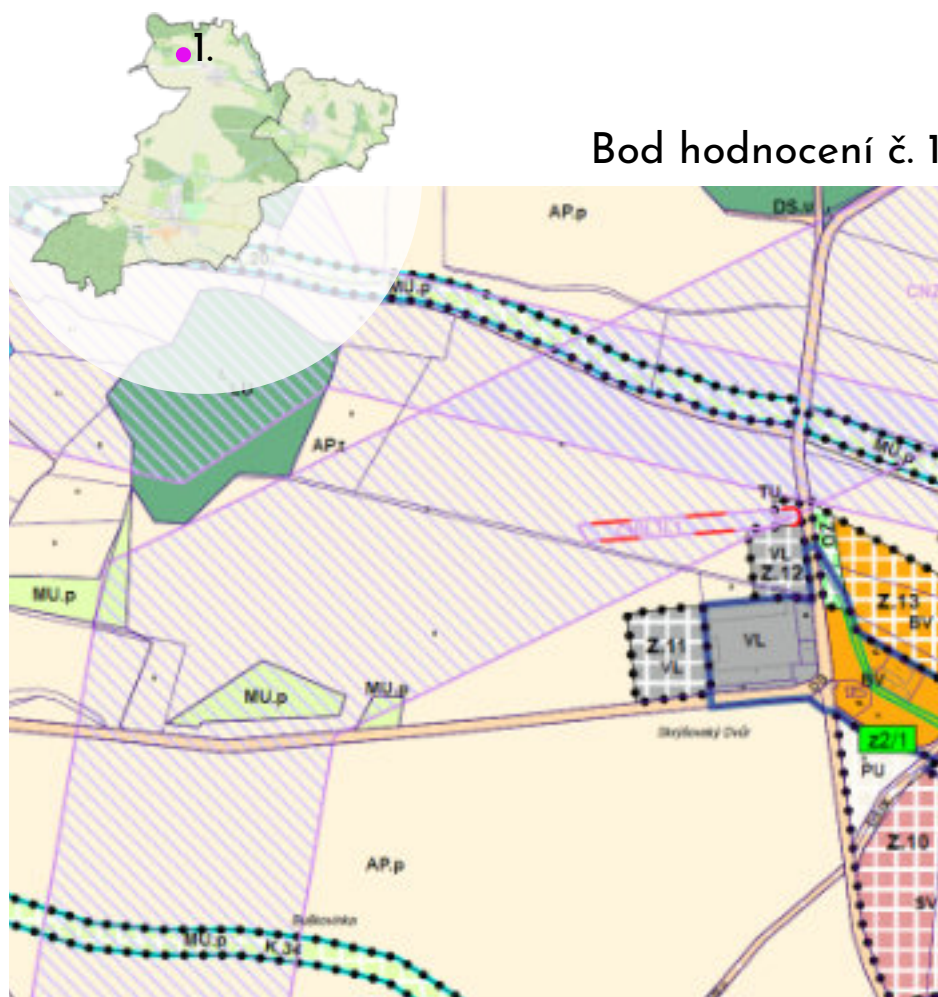
Návrh opatření je soupisem doporučených opatření uvedených v Katalogu doporučených opatření (jako nezbytnou součást dokumentu) pro lepší přehlednost opatřené kódem (např. A.18).

Hodnocení zranitelnosti krajiny

Za Skryšovským dvorem

Bod hodnocení č. 1

Územní plán změna č. 2; leden 2025 (výřez). Mu.p - smíšené nezastavěné území - přírodní priority.

Pohled ve směru k Peterkovu vrchu.

Pohled ve směru Buškovy hůrky.

Schéma návrhu převzato od VDG Projektování s.r.o. a doplněno o návrh možného rozšíření.

Popis lokality: Lokalita se nachází na severovýchodě území v návaznosti na místní část Skryšov. Terén je mírně sklonitý ve směru ke k. ú. Pičín u Jankova. V místě dochází k pravidelnému zamokření, což souvisí nejen s převažujícími půdními typy (gleje a pseudogleje), ale i se skutečností, že zde pramení bezejmenný vodní tok (IDVT 10 253 868) nazývaný Jedličský potok. Tento vodní tok byl dle historických mapových podkladů dříve otevřený. Pramení v těsné návaznosti na Skryšovský statek a v současnosti je zatrubněn. Zatrubnění bylo vybudováno v rámci odvodňovacích opatření, která v celé lokalitě eviduje VÚMOP. Meliorační systém dnes není zcela funkční. Tok dále prochází menším lesním porostem a napájí navazující Jedličkův rybník na hranici katastrálního území. V území se hospodářství na trvalých travních porostech, které jsou využívány ke sklizni píce i k pastvě. V severní části území je veden cestní pozemek (par. č. 1359) s nezpevněnou polní cestou zpřístupňující zemědělské plochy. Územním plánem je na ni vázán návrh krajinné zeleně K.20 a plocha MU.p (Smíšené nezastavěné území – přírodní priority). Pro tuto lokalitu je již zpracován návrh revitalizace (VDG Projektování s.r.o., 2026).

Potenciál: Potenciál lokality je z velké části naplněn navrženou revitalizací vodního toku (viz str. 30), jejímž cílem je odstranění stávajícího zatrubnění, otevření koryta a podpora přirozeného zadržování vody v krajině. Území je k tomuto účelu velmi vhodné nejen díky přírodním a historickým souvislostem, ale i díky současnému způsobu hospodaření. Pastevní systém navíc umožňuje stabilní péči o vznikající mokřadní prvek i jeho následné zaevidování do systému LPIS. Celý potenciál území však návrh nezohledňuje kvůli složitějším majetkoprávním poměrům. V návaznosti na nadcházející pozemkové úpravy se proto doporučuje revitalizované území rozšířit a to nejen na pozemek ve vlastnictví obce Ratměřice (parc. č. 1145/1), ale i do navazujících ploch, kde došlo k prokazatelnému poškození melioračních systémů. V těchto místech je znemožněno racionální zemědělské hospodaření, a proto mohou primárně plnit stabilizační a ekologickou funkci a podporovat biodiverzitu. Další potenciál představuje obnova polní cesty a její parcelní vymezení v rámci KoPÚ, včetně realizace zasakovacího prvku navazující na cestní síť v k. ú. Pičín u Jankova.

Riziko: Hlavní riziko v tomto území představuje existence vedení vysokého napětí, které omezuje rozsah některých prací a výsadeb. Určité riziko spočívá ve vícečetném spoluvlastnictví dotčených pozemků. V rámci pozemkových úprav je proto nutné jednat citlivě a navrhnout vhodné majetkoprávní vypořádání (převod do vlastnictví obce, popř. dohodu se soukromými vlastníky a hospodařícími subjekty), které realizaci revitalizace umožní. Určitým limitem je i skutečnost, že vodní tok ani vodní plochy nejsou dosud zakresleny v platném územním plánu. Ačkoliv to nepředstavuje přímou překážku pro realizaci, bude žádoucí uvádět tyto změny při nejbližší aktualizaci ÚP do souladu se skutečným stavem.

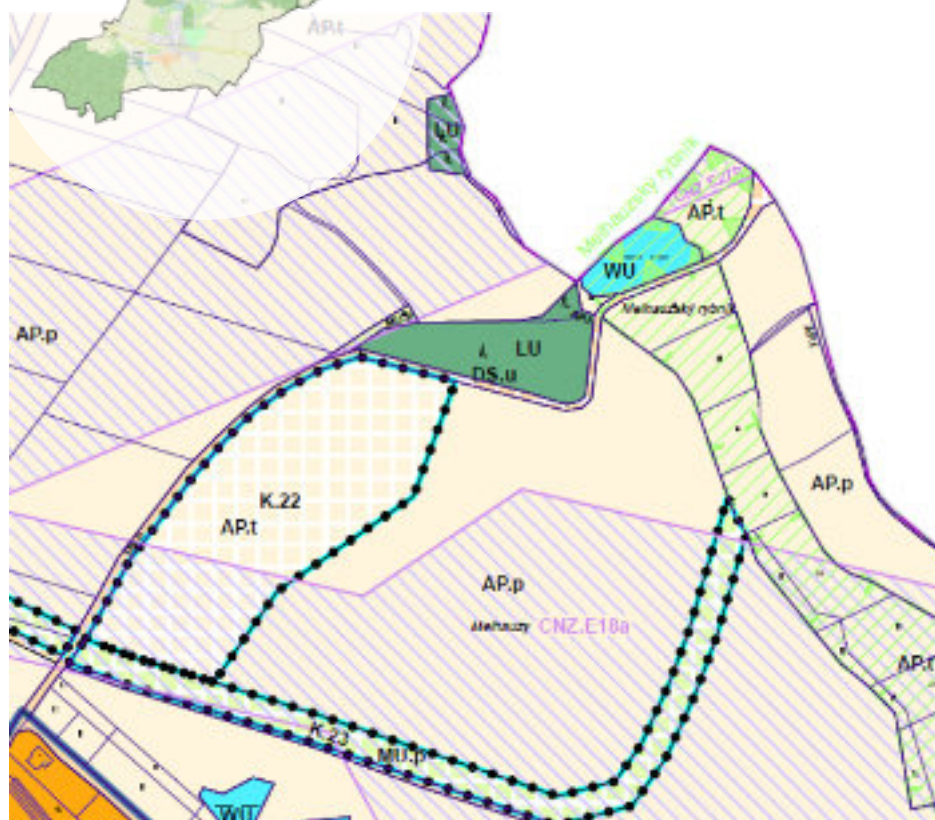
Návrh:

- Realizace revitalizace vodního režimu dle VDG Projektování s.r.o., 2026 a na navazujících pozemcích.
- Polní cesta s protierozní funkcí [B.9]
- Tůň [C.2]

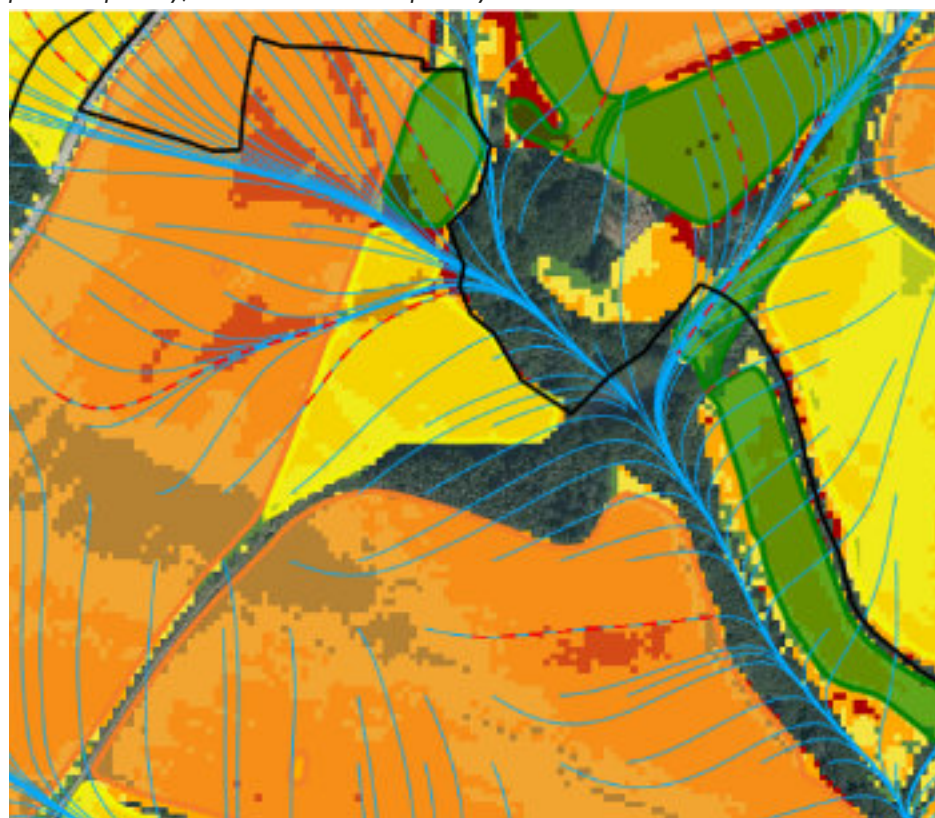
K Melhauzskému rybníku

2.

Bod hodnocení č. 2

Územní plán změna č. 2; leden 2025 (výřez). Mu.p - smíšené nezastavěné území - přírodní priority; AP.t. - trvalé travní porosty.

Výřez z LPIS zobrazující odtokové linie (modře) a erozní ohroženost území.

Pohled ve směru trasy cesty od sídla Skryšov k Melhauzskému rybníku.

Stávající letecký snímek s katastrální mapou (bílá linie) se schématem návrhu protierozních opatření a hodnocením zeleně.

Popis lokality: Lokalita se nachází severně od místní části Skryšov. Ústředním prvkem je nezpevněná polní cesta s doprovodnou mezí a novými i původními výsadbami jablek (*Malus sp.*). Výsadby byly realizovány v rámci projektů pracovně nazývaných Aleje 2017–2025, konkrétně v III. etapě. Funkcí této polní cesty je zpřístupnění zemědělských pozemků a vodní plochy - Melhauzský rybník. Dále cesta představuje parcelní návaznost na k. ú. Čestín, kde je v terénu patrný pozůstatek původní úvozové cesty.

Melhauzský rybník má přírodě blízký charakter, stejně jako navazující vodní tok Strašický potok (IDVT 10 283 322). Oba vodní prvky jsou obklopeny vzrostlou dřevinou vegetací. Ze severu a západu na ně navazují trvalé travní porosty. Na severozápadním půdním bloku je zapěstován ochranný travní pás, který pomáhá stabilizovat údolnici a lokální podmáčení, zatímco z jihu se nacházejí pouze plochy standardně obhospodařované orné půdy. Oba zmiňované půdní bloky jsou dle evidence LPIS charakterizovány jako mírně erozně ohrožené s vyšším rizikem (MEO) a dochází zde k nadlimitní ztrátě půdy vodní erozí. V lokalitě je dle platného ÚP vymezeno lokální biocentrum Melhauzský rybník a lokální biokoridor LBK 3 Strašický potok.

Potenciál: Potenciál lokality spočívá především v zajištění dostatečné péče o stávající prvky od nových výsadeb, které jsou v současnosti ve velmi dobrém zdravotním stavu, až po stabilní přírodní prostředí. Lokalita svým přírodě blízkým charakterem představuje hodnotnou stabilizační strukturu v krajině. Je žádoucí se zaměřit na její ochranu, zachování a případné rozšíření vymezeného lokálního biocentra.

Další významný potenciál představuje hledání vhodného řešení erozní ohroženosti přilehlých půdních bloků, ať už prostřednictvím vhodných agrotechnických postupů, nebo ideálně v kombinaci s infiltračními a retenčními prvky (průleh, příkop, brázda). Z hlediska dostupnosti krajiny je hodnotným potenciálem také obnova historicky vedené polní cesty a jejího územního propojení směrem na k. ú. Čestín.

Rizika: Hlavní riziko představuje nadlimitní ztráta půdy vodní erozí z okolních polí. S tím souvisí zanášení vodního toku a jeho kontaminace. Určité riziko představuje také případné zanedbání následné péče o nové výsadby. Rizikovým faktorem je i neaktuálnost katastrální mapy, která dostatečně nezohledňuje reálnou trasu vodního toku, a tudíž se stávající i navrhovaná zeleň plně nepropisuje do územního plánu. V územním plánu je sice navržena plocha trvalých travních porostů, ale vzhledem k charakteru reliéfu a erozním rizikům by její poloha mohla být vymezena vhodněji.

Návrh:

- Návrh vhodného tvaru a velikosti pozemku [A.1.1]
- Optimalizace pěstovaných kultur [A.1.2]
- Zatrávnění [A.1.3]
- Pásové střídání plodin [A.1.4]
- Pásové zpracování půdy - strip till [A.2.2]
- Zakládání porostu s pomocnou plodinou nebo podsevem [A.2.3]
- ÚSES [A.3.5]
- Průlehy [B.1]
- Příkopy [B.2]
- Protierozní mez / hrázka [B.3]

Údolnice při Dvorském rybníce

Bod hodnocení č. 3

Územní plán změna č. 2; leden 2025 (výřez). MU.p - smíšené nezastavěné území - přírodní priority; AP.t. - trvalé travní porosty; WU - vodní a vodohospodářské.

Výřez z LPIS zobrazující odtokové linie (modře) a erozní ohroženost území.

Porovnání mapy stabilního katastru a aktuálního leteckého snímku. S viditelnými vodními toky a účelným zatravněním.

Dvorský rybník ve směru na Skryšov se sníženou vodní hladinou.

Popis lokality: Lokalita se nachází severně od místní části Skryšov a územně přímo navazuje na bod hodnocení č. 2, se kterým se kříží v místě popisované polní cesty. V této významné údolnici se přirozeně koncentrují dráhy soustředěného odtoku, které napájejí menší vodní plochu – Dvorský rybník. Odtok z rybníka je v návazném úseku zatrubněn a až v nižší části pod porosty dřevinné vegetace začíná být evidován jako bezejmenný vodní tok (IDVT 10 282 322), který západně od Skryšova ústí do Strašického potoka.

Podle historických mapových podkladů vodní tok původně pramenil již nad rybníkem, ale pravděpodobně došlo k jeho zatrubnění v rámci budování plošných odvodňovacích systémů (evidovaných VÚMOP). V lokalitě se nachází několik sezónně podmáčených enkláv, kde je patrná omezená funkčnost melioračního systému, případně nerespektování přirozené nivelety terénu při historickém narovnání toku v západní části.

Historicky se v území nacházely dokonce dvě vodní plochy. Druhý (horní) rybník zanikl již v 19. století, přesto je dodnes zakreslen ve stávající katastrální mapě. Katastrální mapa je tak v této lokalitě neaktuální a neodpovídá reálnému stavu v terénu, což se následně promítá i do platného územního plánu, který v tomto místě nedefinuje žádné prvky ÚSES. Kladem lokality je, že jsou zde v současnosti velmi vhodně zapěstovány trvalé travní porosty (TTP) a okrajová část je od orné půdy oddělena liniovou vegetací. Tato vegetace je pravděpodobně pozůstatkem původní polní cesty, díky své poloze však plní významnou protierozní funkci a navazuje na zeleň v nižších partiích území. Samotný Dvorský rybník vykazoval při terénním průzkumu dlouhodobě sníženou hladinu vody.

Údolnice při Dvorském rybníce

Stávající letecký snímek s katastrální mapou (bílé linie) se schematickým návrhem možného řešení území.

Výřez z LPIS zobrazující odtokové linie (modře) a díly půdních bloků (zeleně) se zřetelným rozparem mezi stávajícím korytem vodního toku a přirozenou niveletou území. V místě se nabízí pěstování jiné než kulturní plodiny ekologicky i ekonomicky výhodnějšího biopásu.

Pohled ve směru Dvorského rybníka s profilem údolnice.

Potenciál: Lokalita nabízí významný potenciál pro vytvoření uceleného prvku ÚSES (např. lokálního biokoridoru či biocentra) a pro úpravu vymezení krajinné zeleně změnou ploch vedených v územním plánu (plochy K.23, K.24 a úprava K.25). Stávající stav s vhodně umístěnou zelení a trvalým zatravněním výrazně přispívá k ekologické stabilitě území. Stávající liniovou zelení lze doplnkově dosázet a díky návaznosti na výsadby z bodu č. 2 vytvořit spojitý ekologický koridor směrem k LBC Melhauzský rybník. Oficiálním zařazením do ÚSES dojde k posílení ochrany území a zdejších druhově pestrých vlhkých luk. Zatravněný úsek toku představuje značný potenciál pro revitalizační opatření jeho otevření, obnovu koryta a vytvoření přirozeného prameniště v horních partiích původního toku. Ve východní části zastavěného území je v územním plánu definován pozemek pro výstavbu COV, která však dosud nebyla vybudována. V souvislosti s nadcházejícími KoPÚ je vhodné vymezit dostatečně velký obecní pozemek pro vznik dočišťovacího biotopu (kořenové čistírny). Ten by mohl sloužit k dočišťování vod ze soukromých domovních COV a v budoucnu i z centrální COV. Záměrem je nahlížet na odpadní vodu jako na stálý vodní zdroj, který se bude přirozeně zasakovat a zadržovat v rámci revitalizovaného koryta. V rámci KoPÚ bude doplněna polní cesta, která zajistí obsluhu COV i případného biotopu a současně zajistí pěší návaznost na sousední k.ú. Hrzín a Čestín u Jankova.

Při návrhu nového uspořádání pozemků v rámci KoPÚ je rovněž žádoucí zachovat trvalé travní porosty na půdním bloku 4304, neboť na standardně obdělávané orné půdě zde dochází k lokálnímu podmačení. Pokud by plocha musela i nadále zůstat v režimu orné půdy, je namístě aplikace protierozních biopásů.

Rizika: Hlavní riziko představuje jakákoliv případná změna využití území, která by vedla k jeho destabilizaci, zejména rozorání stávajících trvalých travních porostů, odstranění ochranné liniové zeleně nebo neodborné zásahy do vodního režimu.

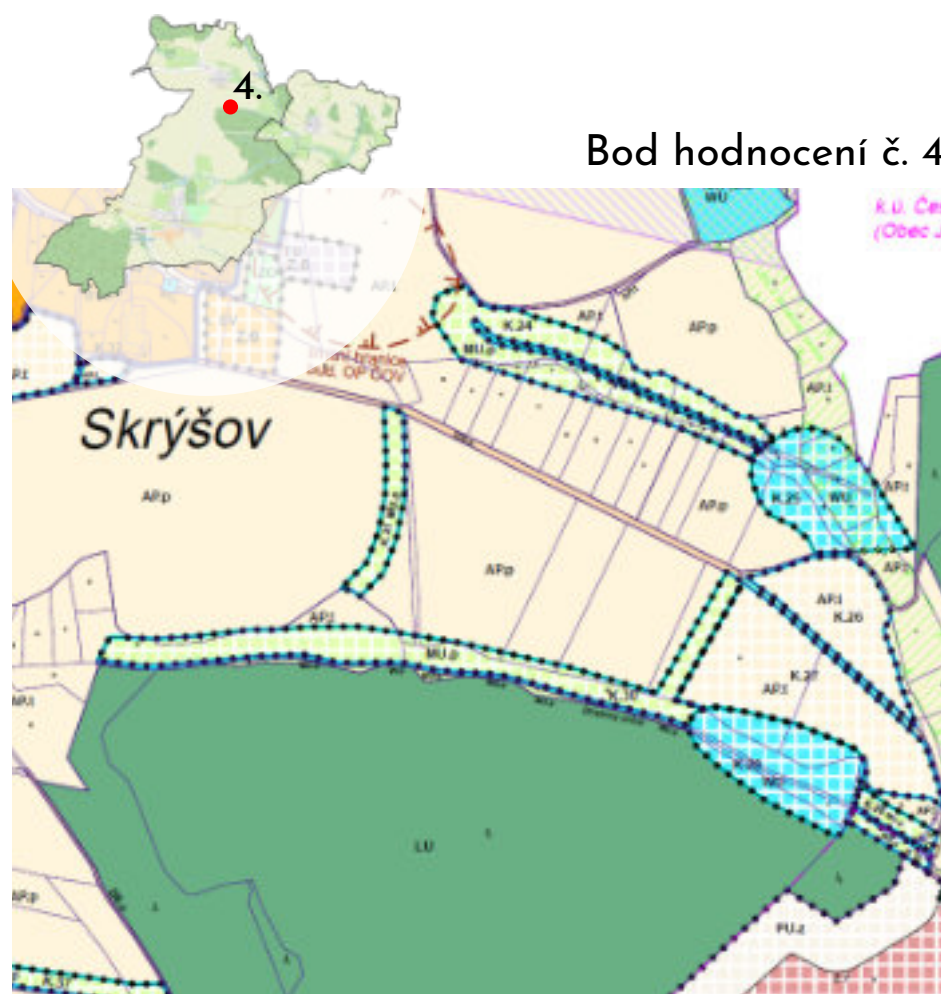
V horní partii území se nachází blíže nespecifikovaná studně soukromého vlastníka, označená jako vodní zdroj a při případné realizaci je třeba prověřit střet.

V případě záměru budování dočišťovacího biotopu / kořenové čistírny je nezbytnou podmínkou zpracování hydrogeologického posouzení (které může být za určitých podmínek součástí dokumentace KoPÚ). Dalším rizikem je složité projednání a získání souhlasných stanovisek dotčených orgánů státní správy a také riziko neodborného provozování či nezodpovědnosti jednotlivých vlastníků nemovitostí.

Návrh:

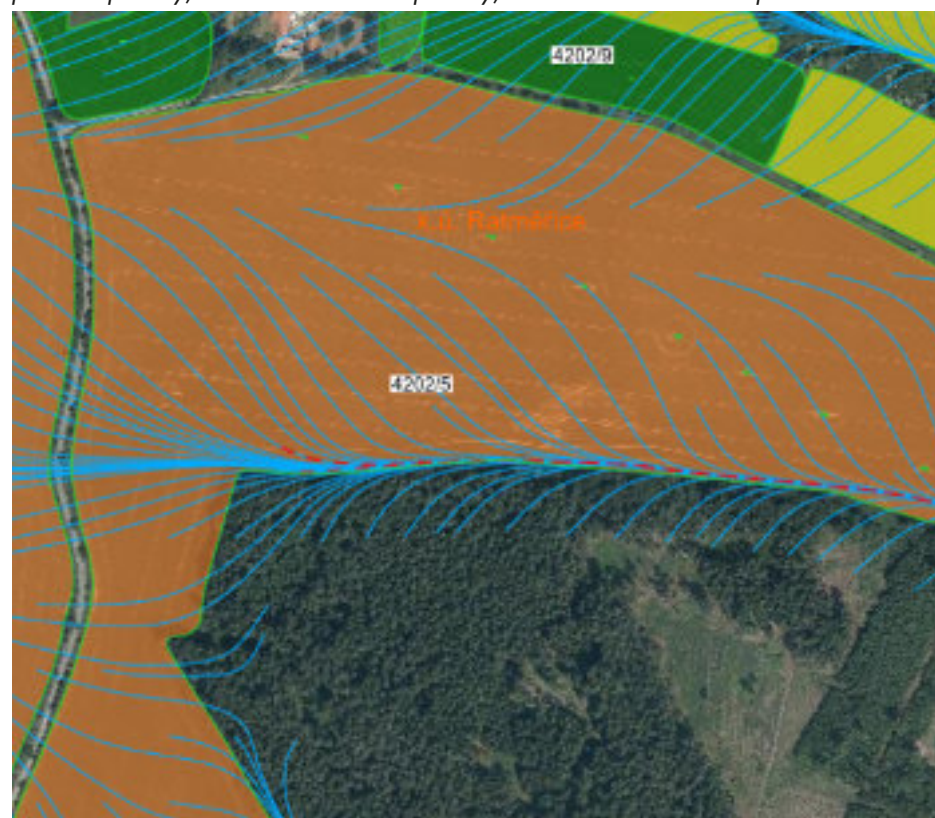
- ÚSES [A.3.5]
- Biopásky [A.3.1]
- Zatravnění [A.1.3]
- Kořenové čistírny [E.1]

Severní hranice lesní plochy Opatov

Bod hodnocení č. 4

Územní plán změna č. 2; leden 2025 (výřez). Mu.p - smíšené nezastavěné území - přírodní priority; AP.t. - trvalé travní porosty; WU - vodní a vodohospodářské.

Výřez z LPIS zobrazující odtokové linie (modře) a erozní ohroženost území.

Snímek ve východním směru, viditelné dva paralelní mělké příkopy.

Porovnání mapy stabilního katastru a aktuálního leteckého snímku s patrnými zamokřenými plochami viditelným díky rozdílům v pěstované kulturní plodině.

Popis lokality: Lokalita se nachází na rozhraní lesních porostů a orné půdy. Terén je mírně sklonitý ve směru údolnice a vodního toku. Tato lokalita byla vybrána zejména z důvodu výrazné koncentrace drah soustředěného odtoku, které v nižších partiích vytvářejí evidovaný bezejmenný vodní tok (IDVT 10 283 919). Prameniště tohoto vodního toku se však v reálu nachází výše, než uvádí oficiální evidence vodních toků. V celé lokalitě je velmi dobře pozorovatelný fenomén tzv. „paměti krajiny“. I přes plošná meliorační opatření vybudovaná v roce 1987 se v současnosti v terénu i na aktuálních ortofotomapách projevuje výrazné podmáčení, které takřka přesně kopíruje hranice v katastrální mapě. Vzhledem k její neaktuálnosti jde o stav zachycující vymezení již z roku 1841. Tento jev úzce souvisí s přítomnými půdními typy (gleje a pseudogleje). Vzhledem k údolnímu charakteru je lokalita přirozeně ohrožena vodní erozí a dochází zde k nadlimitním ztrátám půdy. V současnosti se v místě hospodář standardním způsobem na orné půdě, přičemž dle evidence LPIS jsou tyto plochy vedeny jako mírně erozně ohrožené s vyšším rizikem (MEO). Platným územním plánem je na lokalitu částečně vázán návrh krajinné zeleně K.30 a plocha MU.p (Smíšené nezastavěné území – přírodní priority). Na vodním toku je navržena vodní plocha K.29.

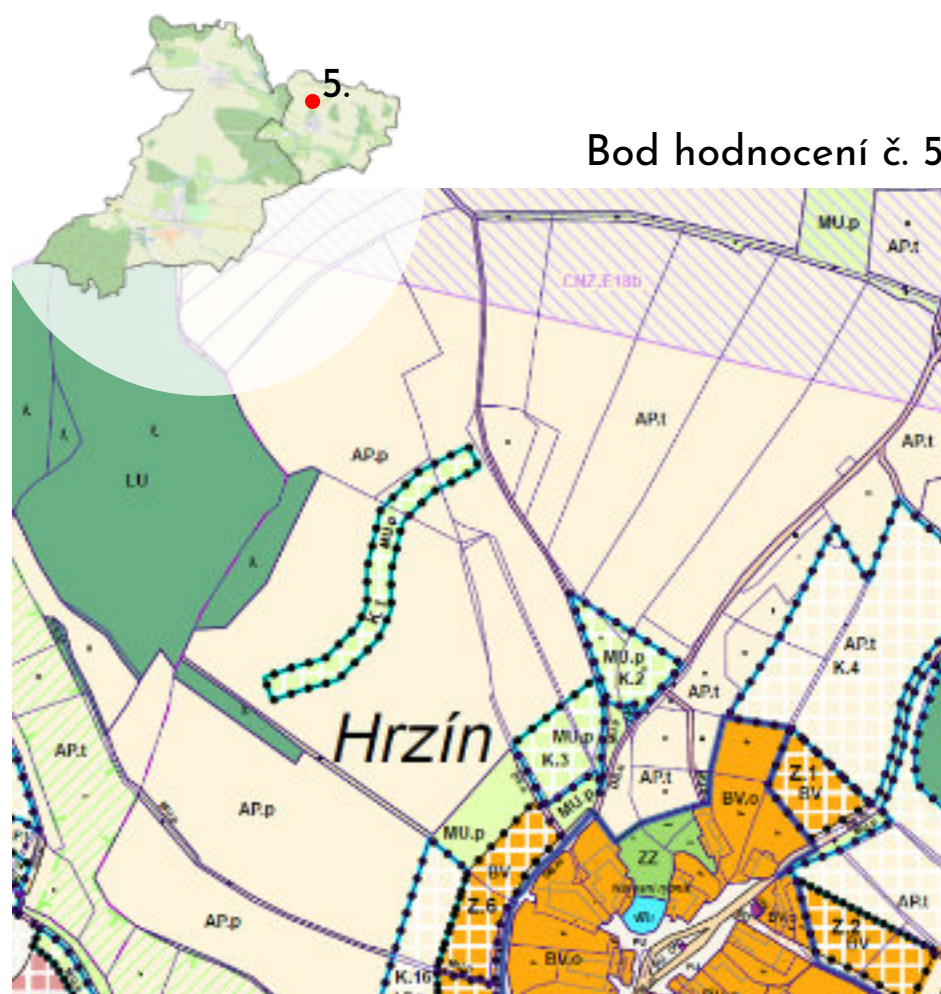
Potenciál: Vzhledem k prokazatelnému a historicky doloženému zamokření území, kde dochází k pravidelnému znehodnocování pěstovaných zemědělských plodin, spočívá hlavní potenciál v přizpůsobení využití půdy reálným přírodním podmínkám. Minimálním opatřením je převedení nejvíce podmačených a erozně ohrožených částí orné půdy na trvalé travní porosty (ochranné zatravnění), obnova původního prameniště a revitalizace navazujícího zahloubeného vodního toku. Případně mohou být zapěstovány plochy biopásů. Během nadcházejících pozemkových úprav se doporučuje v tomto území zachovat původní parcelaci a stav v terénu přizpůsobit historické struktuře katastrální mapy. Stávající navrženou plochu krajinné zeleně K.30 v UP je vhodné rozšířit do celého prostoru prameniště, zatímco navazující plochu K.31 je doporučeno vypustit a vodní plochu K.29 upravit ve prospěch přirozeného prameniště i vodního toku.

Rizika: Největší riziko představuje přehlédnutí těchto přírodních zákonitostí během procesu komplexních pozemkových úprav (KoPÚ). Pokud by se na těchto plochách i nadále hospodářilo jako na orné půdě, negativní jevy se budou dále stupňovat. Dochází zde nejen k nadlimitním ztrátám půdy vodní erozí a ke ztrátám na výnosu plodin, ale pojezdy těžké zemědělské techniky na podmačeném podkladu navíc dochází k extrémnímu zhuňování půdního profilu, což nepříznivý stav dále zhoršuje.

Návrh:

- Zatravnění [A.1.3]
- Biopásy [A.3.1]
- Obnova pramenišť [C.5]

Údolnice nad Hrzánem

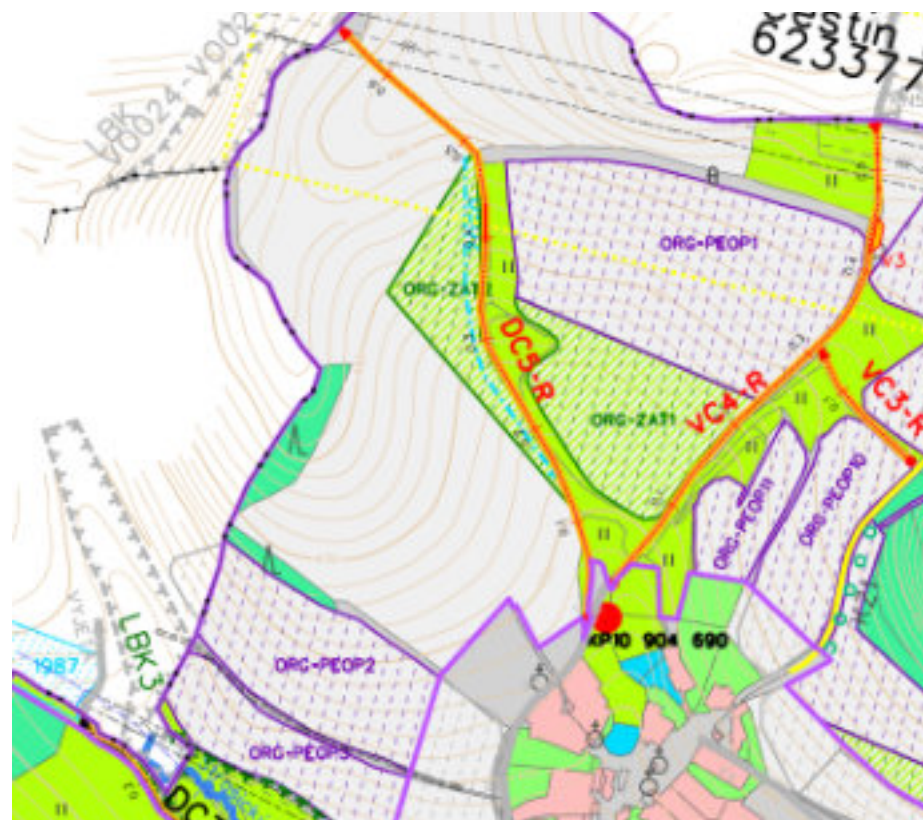

Bod hodnocení č. 5

Územní plán změna č. 2; leden 2025 (výřez). Mu.p - smíšené nezastavěné území - přírodní priority; AP.t. - trvalé travní porosty.

Výřez z LPIS zobrazující odtokové linie (modře) a erozní ohroženost území.

Detail plánu společných zařízení - hlavní výkres (PSZ).

Pohled na údolnici ve směru od sídla Hrzánek.

Popis lokality: Na rozdíl od ostatních sídel v obci je místní část Hrzánek v mnohem větší míře ohrožena přítokem srážkové vody z okolní krajiny (tzv. cizí vodou z extravilánu). Nad sídlem se nacházejí dvě výrazné údolnice, v nichž se při deštích koncentruje povrchový odtok ze zemědělské půdy. Tyto dráhy odtoku společně napájí dvě menší vodní plochy v intravilánu – první se nachází na soukromém pozemku u objektu č. p. 4, druhou představuje Návesní rybník. Terén je v místě mírně až středně sklonitý, což může při extrémních přívalových srážkách představovat pro zastavěné území značné riziko.

Navazující půdní bloky v extravilánu jsou obhospodařovány jako orná půda a dle evidence LPIS spadají do kategorie mírně erozně ohrožených s vyšším rizikem (MEO). Stávající zástavba i plány budoucího rozvoje obce jsou těmto hydrologickým poměrům přizpůsobeny. Na rozdíl od k. ú. Račměřice v k. ú. Hrzánek již proběhly komplexní pozemkové úpravy (KoPU). Součástí jejich podkladů byl i výpočet pro tento kritický profil (místo vstupu srážkového odtoku do intravilánu), který potvrdil, že vysoké ochranné účinnosti lze dosáhnout kombinací ochranného zatravnění a vhodných protierozních agrotechnických postupů. V současnosti je tato údolnice velmi vhodně zatravněna a při terénním šetření zde nebyly zaznamenány viditelné projevy eroze. V rámci Plánu společných zařízení (PSZ) byla navržena nová cestní síť – konkrétně polní cesty DC5–R a VC4–R, které respektují historické trasy a navazují na sousední katastrální území. V platném územním plánu je zde vymezeno několik ploch MU.p (Smíšené nezastavěné území – přírodní priority) a jedna plocha trvalého travního porostu, které budou sloužit k ochraně případné nové zástavby.

Potenciál: Hlavní potenciál lokality spočívá v dalším posílení protierozní a protipovodňové ochrany Hrzáneku. Kromě zachování stávajícího ochranného zatravnění a uplatňování protierozních oševních postupů se nabízí realizace jednoduchých opatření (např. vsakovacích průlehu, stabilizace dráhy soustředěného odtoku s přehrázkami), které dále zpomalí odtok a podpoří akumulaci vody v krajině. Významným potenciálem pro polní cesty, které nejsou intenzivně využívány představují také polyfunkční návrh s infiltračními prvky. I v této lokalitě by bylo vhodné upravit krajinné plochy, tak aby zahrnovaly údolnice, ale současně je vhodné zachovat jejich umístění jako ochranného prstence při plánované nové zástavbě. V případě realizace výstavby je třeba trvat na realizaci ochranných protierozních a protipovodňových opatření, aby nedocházelo k zaplavení nemovitostí.

Rizika: Největší riziko představuje jakýkoliv zásah, který by snížil retenční a ochrannou funkci údolnice – zejména zmenšování plochy nebo rozorání stávajících trvalých travních porostů (TTP) a intenzivní obhospodařování orné půdy. Významným rizikem je také fakt, že při nárůstu extrémních přívalových dešťů spojených s klimatickou změnou nemusí být stávající pasivní zatravnění samo o sobě dostatečnou ochranou před bleskovými splachy ornice.

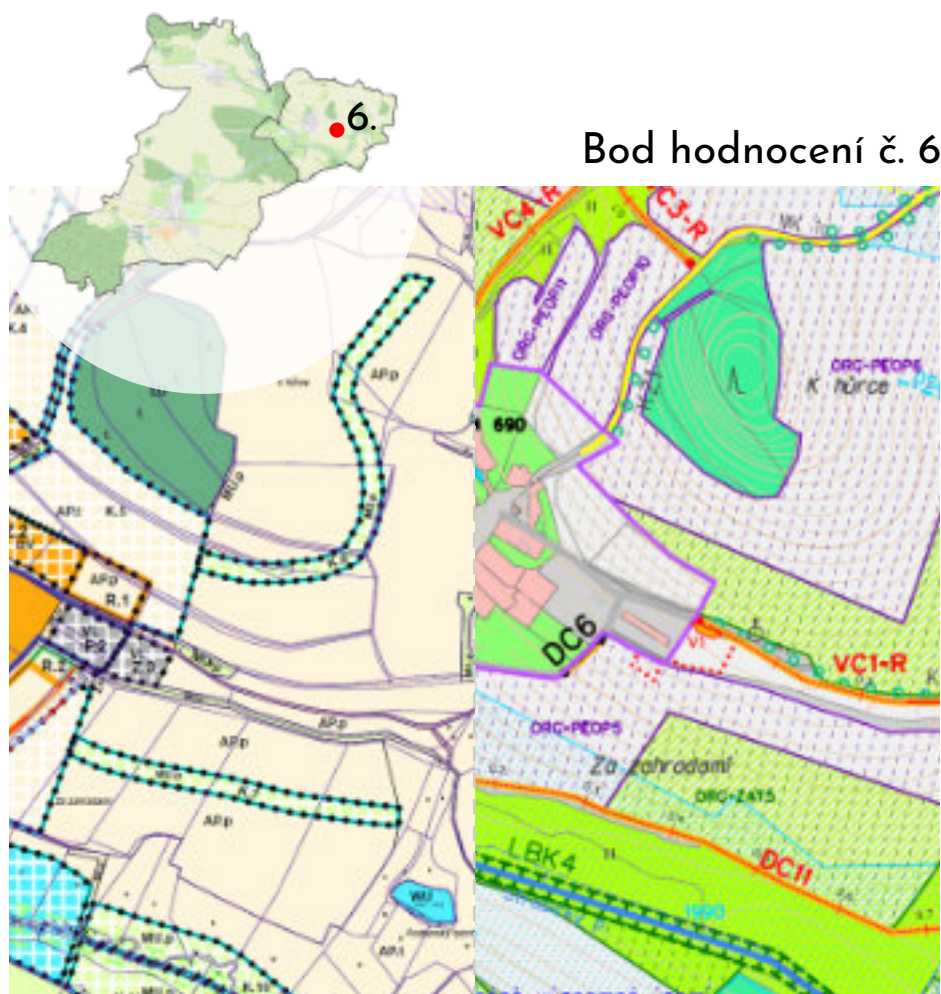
Návrh:

- Zatravnění [A.1.3]
- Zatravnění údolnice [B.6]
- Přehrážka na zemědělské půdě [B.7]
- Polní cesta s protierozní funkcí [B.9]

Strategický koncept krajiny
Račměřice

Erozně ohrožené půdní bloky K Hůrce

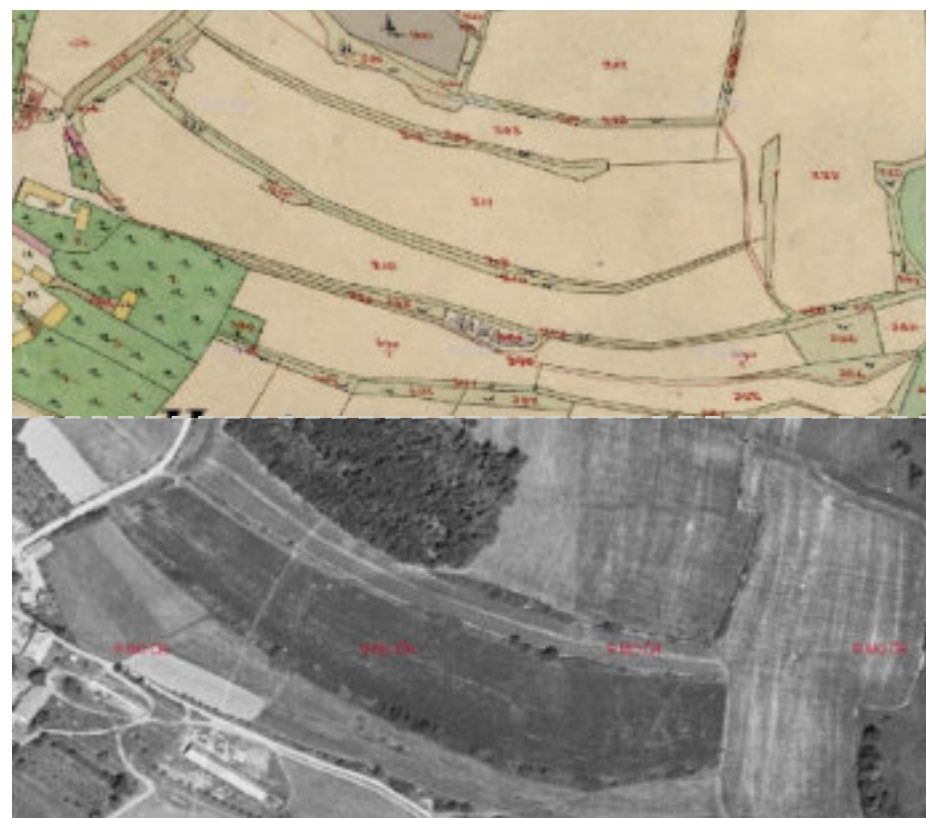

Bod hodnocení č. 6

Porovnání územního plánu a plánu společných zařízení. Územní plán tvořen na původní katastrální mapě. Doporučeno sjednotit.

Výřez z LPIS zobrazující odtokové linie (modře) a erozní ohroženost území.

Porovnání lokality části území K Hůrce v mapách stabilního katastru a na leteckém snímku z roku 1959 se zachovalou krajinou strukturou.

Schéma možného řešení optimalizace pozemků - pásové střídání plodin s obsevem trvalého travního porostu (obrátiště) na severním půdním bloku; na jižním půdním bloku schéma agrolesnického systému.

Popis lokality: Lokalita se nachází východně od místní části Hrzín. Ohraničena je místní komunikací na severu, bezejmenným vodním tokem (IDVT 10 258 550) na východě a Strašickým potokem na jihu. Nejvyšší bod s nadmořskou výškou 504 m n. m. leží severozápadně v menší lesní ploše. Celý svah je orientován jižně až jihovýchodně k oběma zmiňovaným vodním tokům, přičemž nejnižší bod se nachází na jejich soutoku v nadmořské výšce 430 m n. m. Celé území je z důvodu svažitého terénu významně ohroženo vodní erozí. V evidenci LPIS je patrné, že rozsáhlejší půdní bloky ve svažitéjší části jsou zařazeny do vyšší třídy ohrožení – konkrétně jako mírně erozně ohrožené s vyšším rizikem (MEO). Z historických podkladů vyplývá, že se v lokalitě nacházely tři řady velmi vhodně umístěných mezí. Ty se však do současnosti nedochovaly, neboť byly zrušeny v rámci zcelování pozemků po roce 1959. V současné dokumentaci, ať už v novém Plánu společných zařízení (PSZ), nebo v územním plánu, tyto prvky zavedeny nejsou. Středem území prochází polní cesta, která kopíruje své historické umístění a navazuje na sousední k. ú. Sedlečko u Veliše (v návrhu PSZ označena jako VC1–R). V nižších partiích je navržena doplňková polní cesta DC11, jejímž primárním účelem je zpřístupnění pozemků a propojení s k. ú. Zvěstov. Obě tyto polní cesty jsou vůči svahu orientovány příhodně po vrstevnicích. V nejnižších partiích se nachází Strašický potok se svou nivou, která bude podrobněji hodnocena v bodu hodnocení č. 7.

Potenciál: Nevyužitým potenciálem po proběhlých pozemkových úpravách zůstává fakt, že nebyly vymezeny pozemky pro obnovu mezí. Majetkoprávní poměry a menší reálná výměra pozemků ve vlastnictví obce vedly k tomu, že pozemky nemohly být vypořádány ve prospěch obce a ani u navržených polních cest nebyla vymezena doprovodná zeleň. Klíčový potenciál tak představují samotní vlastníci pozemků a především hospodařící zemědělské subjekty, které musí řešit problémy spojené s vodní erozí. Kromě navrhovaného zatravnění v rámci PSZ se vzhledem k reliéfu i historickým zkušenostem nabízí uplatnění pásového hospodaření nebo prvků agrolesnictví. Tyto postupy se vracejí k tradičnímu využívání území a zároveň mají výrazný potenciál pro stabilizaci půdy, zachování její produkční schopnosti i možnost využití finanční podpory v rámci dotačních titulů zemědělské politiky. Případně mohou být polní cesty po dohodě s několika málo vlastníky doplněny o retenční opatření nad rámec cestní parcely.

Rizika: Hlavní riziko v území představuje vodní eroze a s ní spojená nadlimitní ztráta půdy. Obecně však lze tuto lokalitu považovat za poměrně stabilní. Rozsáhlý a dlouhý půdní blok je vhodně předělen polní cestou a niva vodního toku na patě svahu je již v současnosti zatravněna. Další rizika souvisí s nevyužitým potenciálem krajinných prvků a se silnými dopady klimatické změny, které mohou při přívalových srážkách na dlouhém svahu erozní procesy dále stupňovat.

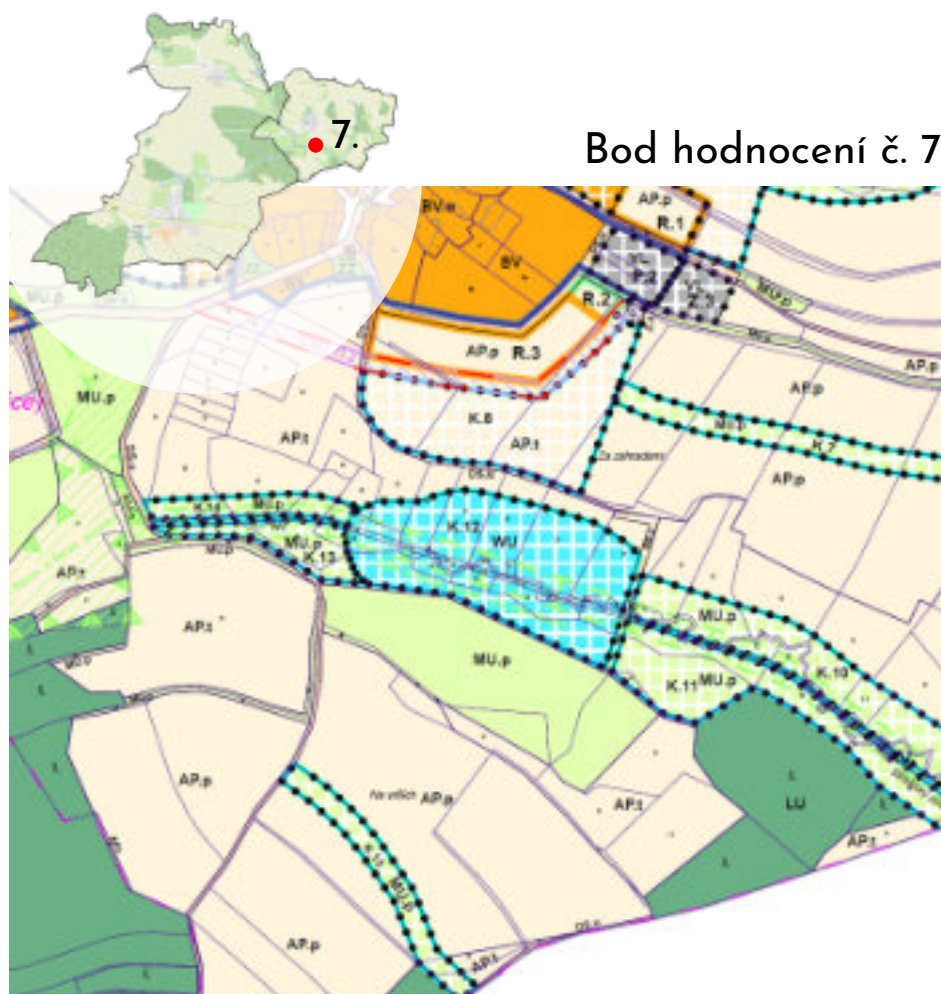
Návrh:

- Organizační opatření na zemědělské půdě [A.1]
- Zakládání porostu do ochranné plodiny, meziplodiny nebo rostlinných zbytků [A.2.1]
- Pásové zpracování půdy - strip till [A.2.2]
- Vrstevnicové obdělávání [A.2.4]
- Polní cesta s protierozní funkcí [B.9]

Strategický koncept krajiny
Ratměřice

Údolní niva Strašického potoka

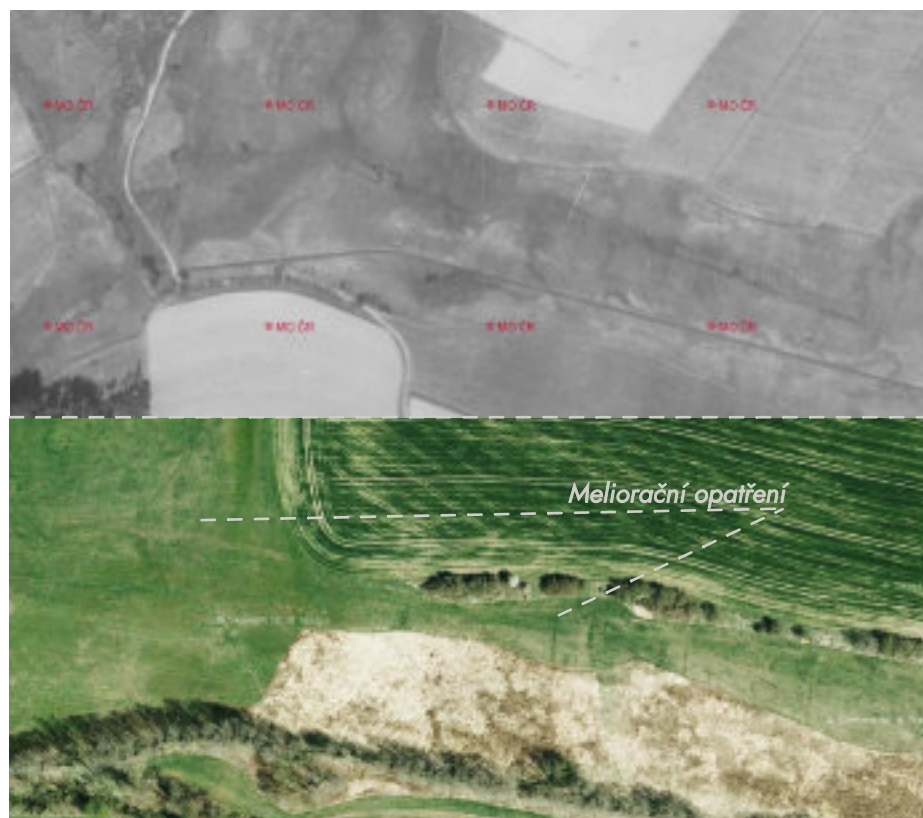

Bod hodnocení č. 7

Územní plán změna č. 2; leden 2025 (výřez). Mu.p - smíšené nezastavěné území - přírodní priority; AP.t. - trvalé travní porosty; WU - vodní a vodohospodářské.

Pohled na renaturující vodní tok z místní komunikace v blízkosti vodní plochy Zabčák.

Porovnání leteckého snímku s roku 1959 po zarovnání vodního toku se snímek z roku 2013-2015 na kterém jsou patrné meliorační systémy sloužící k odvodnění.

Schéma možného řešení revitalizace vodního režimu krajiny.

Popis lokality: Lokalita se nachází jižně od sídla Hrznín a představuje typickou nivní krajinu v širokém údolí s meandrujícím vodním tokem, který původně volně protékal skrze travní porosty a pastviny. Toto využití je patrné i z historických mapových podkladů. K narovnání vodního toku došlo už v pol. 20. století (viz historické ortofoto). Výraznější zásah ovšem znamenalo až systematické odvodnění, které podle evidence VÚMOP proběhlo po roce 1990. Z leteckých ortofotomap je systém melioračních opatření velmi dobře patrný, avšak i přes jeho relativně nedávnou realizaci jsou některé části nivy pro zemědělské hospodaření přesto dlouhodobě nevhodné. V současnosti je koryto toku sice narovnané, avšak dochází v něm k postupné přirozené renaturaci, což je nejvíce patrné v úseku pod vodní plochou Zabčák. O historickém zamokření svědčí i přítomné půdní typy (fluvizemě a gleje). V lokalitě se hospodaří z větší části na trvalých travních porostech (TTP) a i na přilehlé orné půdě jsou zapěstovány ječmelotavní směsi. V těsné návaznosti na vodní tok je vymezen prvek ÚSES (lokální biokoridor LBK.4 Strašický potok – Za zahradami) a celá řada přírodních ploch v územním plánu (MU.p, WU). Na soutoku s Ratměřickým potokem je vymezeno lokální biocentrum LBC.1 Soutok Ratměřického a Strašického potoka. V rámci Plánu společných zařízení (PSZ) jsou v lokalitě navrženy dvě polní cesty (DC14–R a DC13–R). Podél cesty DC13–R byla v rámci projektu Aleje 2017–2025 vysázena nová javorová alej, .

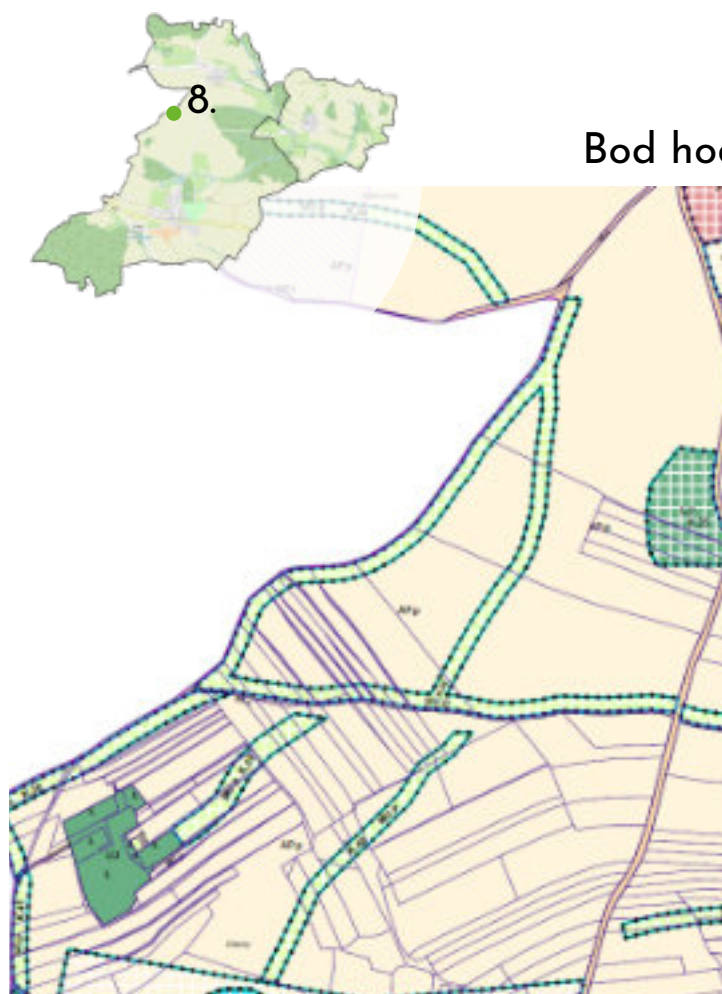
Potenciál: Lokalitu lze již v současnosti považovat za velmi stabilní. Nové uspořádání pozemků po pozemkových úpravách zachovává původní využití tak, aby byla niva chráněna souvislým pásem trvalého zatravnění. Hlavní potenciál spočívá v aktualizaci vymezení ploch v územním plánu a v rozšíření ÚSES tak, aby přesně odpovídaly novému uspořádání pozemků po KoPÚ Hrznín. Další významný potenciál představuje přirozeně podmáčená lokalita ve vlastnictví jediného soukromého majitele (parc. č. 570). S jeho souhlasem by zde mohla vzniknout přírodě blízká mokřadní soustava s kaskádou tůní, která by výrazně podpořila zadržení vody v krajině, urychlila průběh renaturace a zvýšila místní biodiverzitu.

Rizika: Riziko představuje jakýkoliv nevhodný technický zásah, který by narušil přirozený vývoj a spontánní renaturaci toku. Zvláště riziková by byla výstavba velkých vodních ploch (např. chovných rybníků), které by se zde zdánlivě nabízely, ale ve skutečnosti spíše snižují biodiverzitu a zvyšují nežádoucí odpar vody v krajině.

Návrh:

- ÚSES [A.3.5]
- Revitalizace vodních toků [C.1]
- Tůně [C.2]
- Mokřady [C.3]

Polní cesty a výsadby pod Skrýšovským vrchem

Bod hodnocení č. 8

Územní plán změna č. 2; leden 2025 (výřez). Mu.p - smíšené nezastavěné území - přírodní priority; LU - lesní plochy.

Příklad výsadby s nedostatečnou povýsadbovou péčí - opravit kotvení a vyvázání, doplnit ochranu kmene.

Schéma řešení půdního bloku - vrstevnicové obdělávání, biopásy. Schéma výsadby s barevným rozlišením podle stavu a potřeby péče.

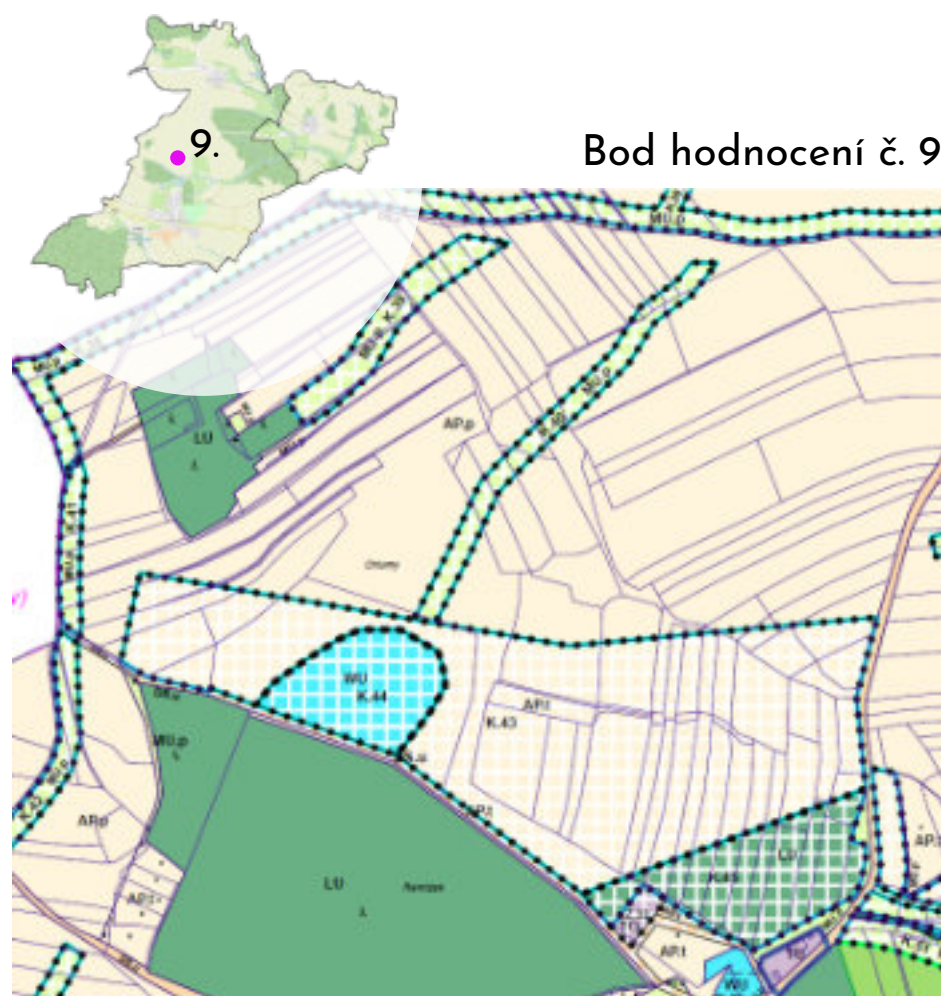
Popis lokality: Tento bod hodnocení se zaměřuje na stávající síť polních cest a jejich doprovodné výsadby v rozsáhlých půdních blocích mezi sídly Skrýšov a Ratměřice. Reliéf je zde mírně až středně sklonitý v jižním až jihovýchodním směru k místní komunikaci, která propojuje všechny sídelní celky obce. Polní cesty jsou vedeny v historických trasách jako nezpevněné travnaté, přičemž významný úsek kopíruje hranici katastrálního území s Jankovem. V současnosti je po hraniční cestě vedena běžecká trasa „Běhej bojiště Jankov - Skrýšovská“. V k. ú. Ratměřice dosud neproběhly komplexní pozemkové úpravy, trasování je proto původní a vychází z map stabilního katastru. Cesty jsou obklopeny rozsáhlými zcelenými bloky orné půdy, na nichž se hospodář standardním způsobem pro ornou půdu. V lokalitě se nachází dvě menší lesní plochy. První je v k.ú. Jankov a jedná se o mladý smrkový porost, druhou je plocha s dospělou smíšenou vegetací, jejímž majoritním vlastníkem je obec a územně souvisí s bodem hodnocení č. 9. Dle evidence LPIS jsou zdejší půdní bloky vedeny jako mírně erozně ohrožené s vyšším rizikem (MEO). Převládajícím půdním typem jsou kambizemě, které nejsou náchylné k větrné erozi. Územním plánem jsou v lokalitě definovány krajinné plochy částečně v návaznosti na polní cesty, ale některé zcela samostatně a také K.35, která navrhuje zalesnění.

Potenciál: Potenciál území spočívá především v realizovaných výsadbách, které představují významné stabilizační prvky v krajině. Další potenciál představuje potřeba hospodařících subjektů řešit problémy s vodní erozí uplatňováním vhodných osevních postupů a protierozních technologií. I poměrně malé změny v obhospodařování mohou mít na území výrazné pozitivní vliv – například optimalizace půdního bloku č. 5302/10 s důrazem na vrstevnicové obhospodařování, doplněné o biopásy či přechod na pásové hospodaření. Na základě vhodné optimalizace projednání s vlastníky, hospodařícími subjekty a po ukončení KoPU je třeba upravit stávající územní plán.

Rizika: Hlavní riziko představuje nadlimitní ztráta půdy vodní erozí na rozsáhlých půdních blocích, které erozní procesy dále zrychlují. Významným problémem je také zanedbaná či nedostatečná povýsadbová péče. Nové výsadby (obzvláště vzrostlejších dřevin) v prvních letech trpí nadbytkem živin v původně zemědělské půdě a čelí riziku poškození ze strany hospodařících subjektů při aplikaci herbicidů či nedbalých průjezdech techniky. Jde o větrně i slunečně silně exponovanou oblast, což se na zdravotním stavu části výsadby již projevilo. V některých úsecích je nutná výměna uhynulých kusů, doplnění ochrany proti okusu zvířat a oprava kotvení.

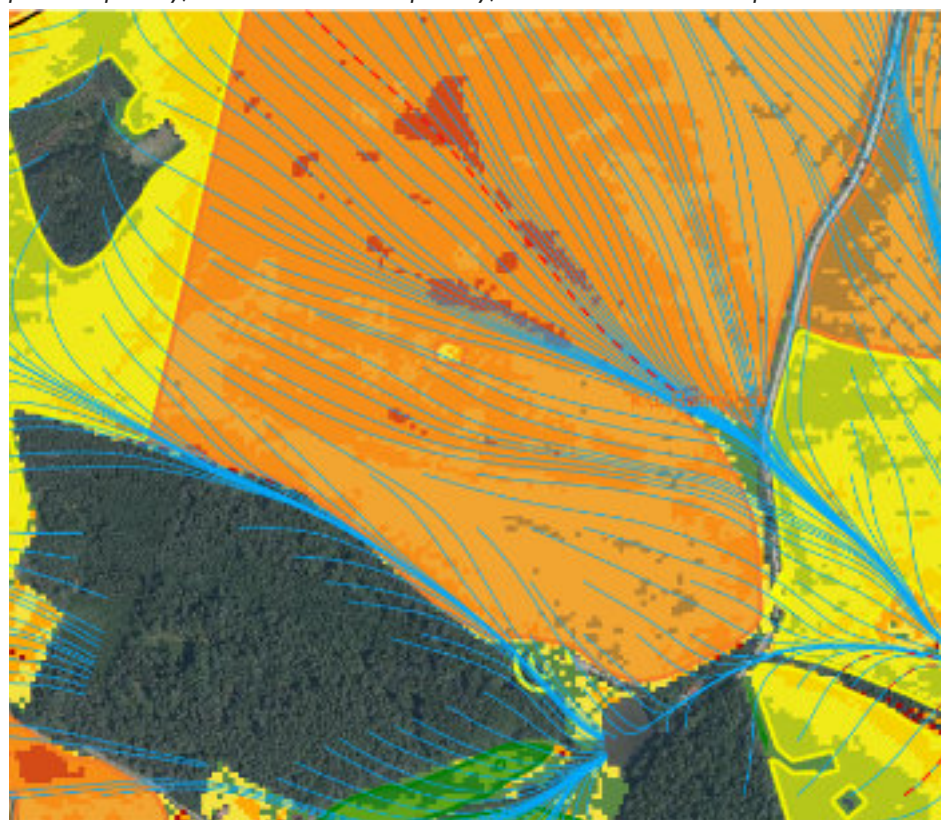
Návrh:

- Návrh vhodného tvaru a velikosti pozemku [A.1.1]
- Optimalizace pěstovaných kultur [A.1.2]
- Pásové střídání plodin [A.1.4]
- Zakládání porostu do ochranné plodiny, meziplodiny nebo rostlinných zbytků [A.2.1]
- Pásové zpracování půdy - strip till [A.2.2]
- Biopásy [A.3.1]
- Rozptýlená zeleň v krajině [A.3.4]

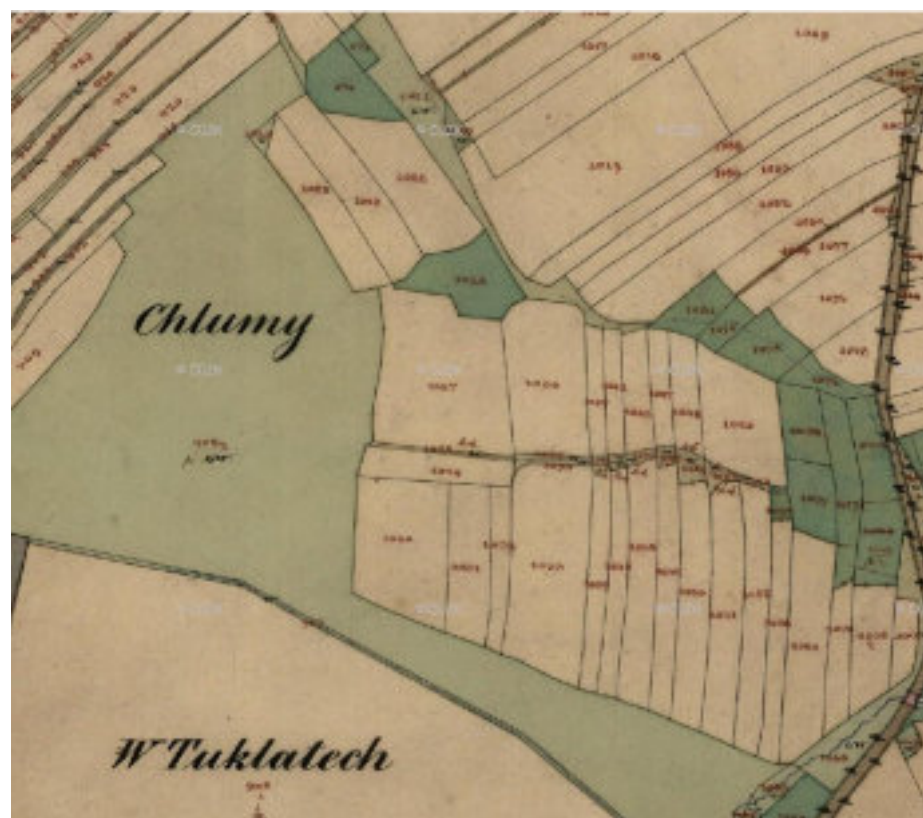

Bod hodnocení č. 9

Územní plán změna č. 2; leden 2025 (výřez). Mu.p - smíšené nezastavěné území - přírodní priority; AP.t. - trvalé travní porosty; WU - vodní a vodohospodářské.

Výřez z LPIS zobrazující odtokové linie (modře) a erozní ohroženost území.

Mapa stabilního katastru s jasně patrnými plochami travních porostů i naznačením vodního toku.

Nahoře návrh ze Studie meliorací (VÚMOP) vázán na pozemky obce. Schéma možného řešení po KoPÚ v případě vypořádání pozemků.

Popis lokality: Chlumy se nachází severně od obce Ratměřice a, jak již název napovídá, jedná se o kopcovitou část území se zalesněným vrcholem. V horní části se nachází menší lesní porost popsany v bodu hodnocení č. 8. Na území navazuje na další větší lesní celek na jihu jehož okrajem je vedeno otevřené zcela vyschlé hlavní odvodňovací zařízení (IDVT 10 245 098). Reliéf je středně až mírně sklonitý s významnou údolnicí ve spodní části svahu, kde se koncentrují dráhy soustředěného odtoku. Z historických mapových podkladů vyplývá, že zde původně byly zapěstovány travní porosty a v horních partiích meze oddělující jednotlivé půdní bloky. V lokalitě pramenil drobný vodní tok, který je v současnosti zatrubněn jako součást odvodňovacích melioračních opatření. Toto území včetně stavu meliorací bylo podrobně zhodnoceno v dokumentu Studie meliorací Ratměřice a Zvěstov (zpracoval VÚMOP). Ze studie vzešel základní návrh kaskády tůň. Meliorační systémy již dnes nejsou zcela funkční a na pseudoglejovém podloží se v území nachází několik neobdělávatelných, trvale podmačených enkláv. Lokalita je v důsledku kombinace sklonitosti terénu, existence rozsáhlých půdních bloků orné půdy a přítomnosti těžkých půd (pseudoglejů) náchylná nejen k vodní erozi (mírně erozně ohrožené plochy s vyšším rizikem dle LPIS), ale také k zamokření a zhuťování půdního profilu. Celá oblast je platným územním plánem navržena k zatravnění, zalesnění nebo k tvorbě vodních ploch.

Potenciál: Zmíněná studie VÚMOP navrhuje pouze rozsahem omezené opatření vázané na stávající obecní pozemky, avšak celkový potenciál území je násobně větší. Platný územní plán naopak navrhuje celoplošnou změnu využití, která však plně nerespektuje krajinářské aspekty a reálnou geomorfologii. Stěžejní potenciál tak představuje nadcházející proces komplexních pozemkových úprav (KoPÚ Ratměřice). V jeho rámci lze majetkoprávně vymezit pozemky tak, aby na místě omezeně funkčních melioračních drenáží vznikla souvislá revitalizovaná oblast. Ta obnoví přirozený vodní režim, zachytí erozní smyv a zároveň umožní racionální zemědělské hospodaření na navazujících částech svahu. Funkční prvek může být zapsán do LPIS jako ekologicky významný prvek.

Rizika: Největší riziko představuje přehlédnutí těchto limitů, nepřizpůsobení způsobu hospodaření reálnému stavu v terénu a další prohlubování eroze i degradace půdy v důsledku nevhodného velkoplošného obhospodařování orné půdy. Za riziko lze považovat také případný nesouhlas soukromých vlastníků pozemků nebo nedostatek obecní půdy pro směny, což by mohlo znemožnit vymezení dostatečné plochy pro revitalizační opatření v rámci KoPÚ. V této lokalitě je proto nutné citlivě navrhnout kompromisní řešení, které povede ke stabilizaci území a bude přijatelné i pro hospodařící subjekty.

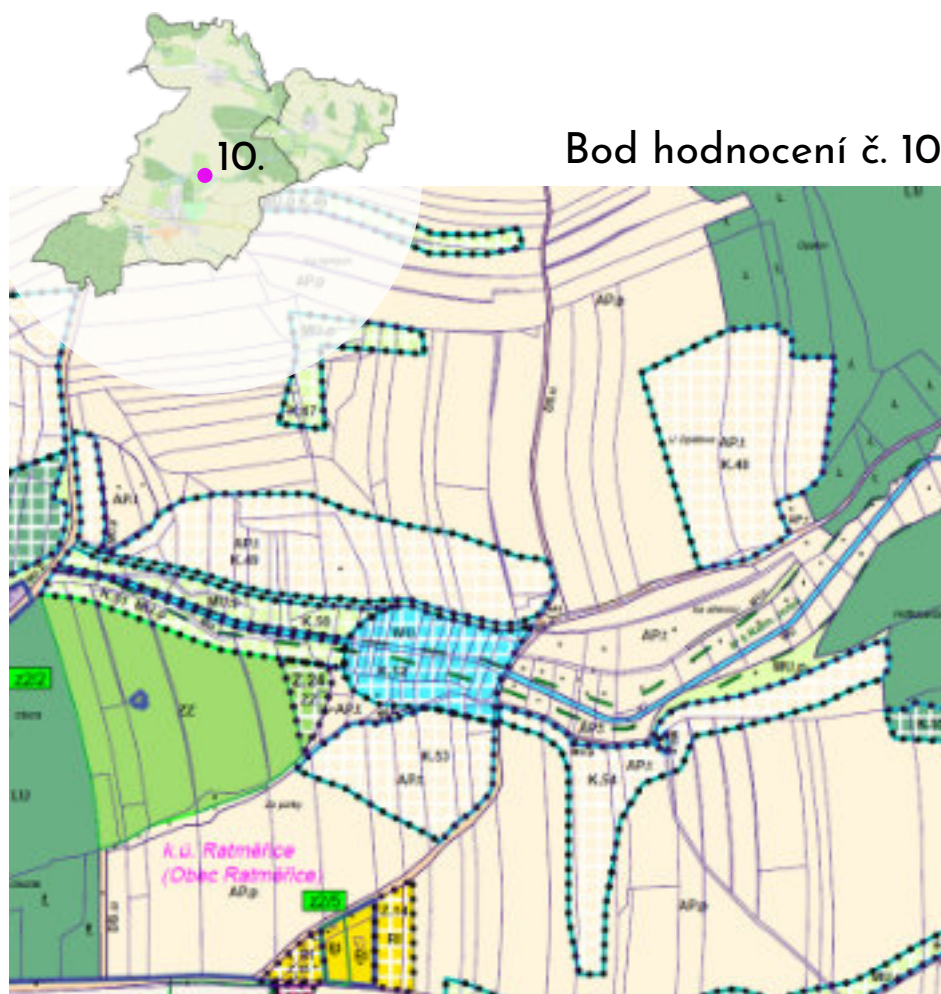
Návrh:

- Návrh vhodného tvaru a velikosti pozemku [A.1.1]
- Optimalizace pěstovaných kultur [A.1.2]
- Zatravnění [A.1.3]
- Rozptýlená zeleň v krajině [A.3.4]
- ÚSES [A.3.5]
- Optimalizace melioračních systémů [B.8]
- Mokřady [C.3]
- Obnova pramenišť [C.5]

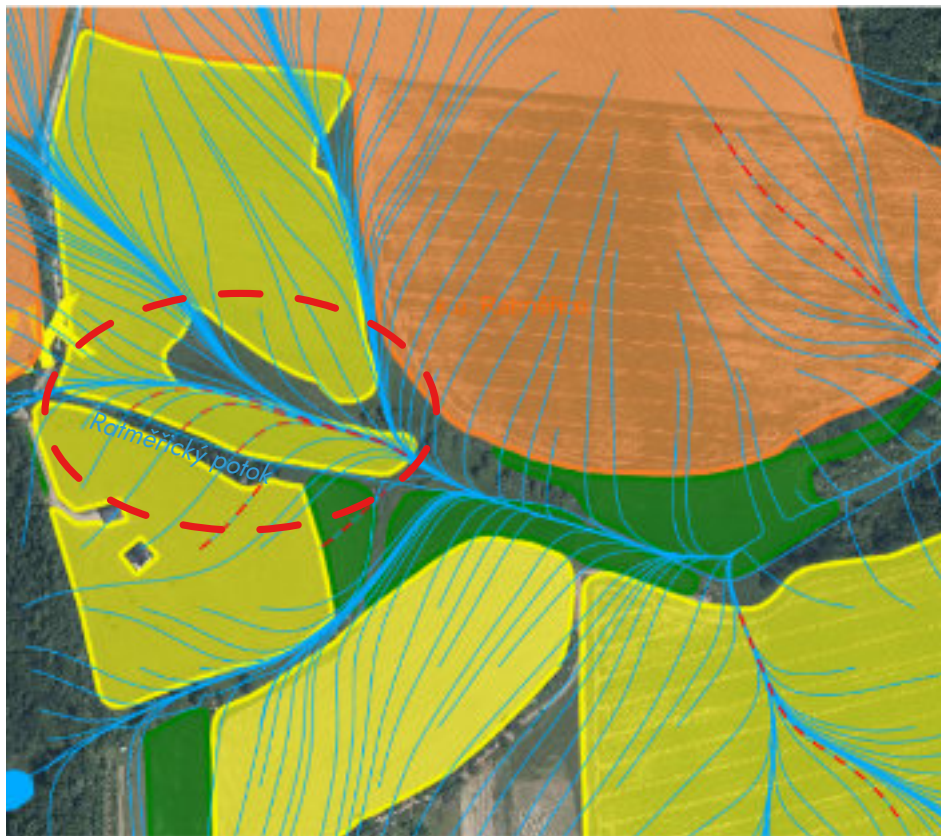
Strategický koncept krajiny
Ratměřice

Ratměřický potok

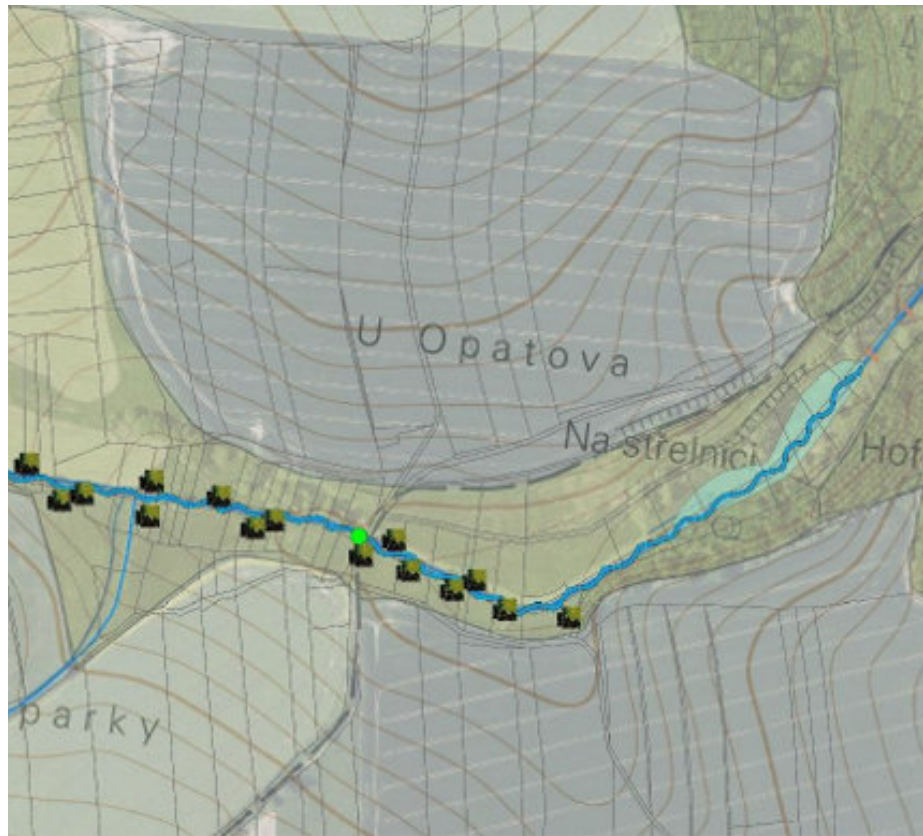
Územní plán změna č. 2; leden 2025 (výřez). Mu.p - smíšené nezastavěné území - přírodní priority; AP.t - trvalé travní porosty; WU - vodní a vodohospodářské.

Výřez z LPIS zobrazující odtokové linie (modře) a erozní ohroženost území. Ve vyznačené části viditelný rozdíl v trasování současného vodního toku mimo přirozenou niveletu terénu.

Západní pohled na mostek ve střední části území.

Návrh dle Studie meliorací Ratměřice a Zvěstov (VÚMOP).

Popis lokality: Území je na západě ohraničeno místní komunikací (Ratměřice – Skřýšov) a na východě lesem Opatov. Ústředním prvkem této lokality je Ratměřický potok, který zde vytváří v mírně až středně sklonitém terénu poměrně zahloubené údolí, jež dále pokračuje až k soutoku se Strašickým potokem. V místě se přirozeně vyskytují gleje a pseudogleje, které ukazují na přirozeně podmáčené území. V druhé polovině 20. století zde proběhla výstavba melioračního systému, kterému se podrobně věnuje Studie meliorací Ratměřice a Zvěstov (zpracoval VÚMOP, viz str. 24). Ratměřický potok byl tehdy napřímen a přetrasován mimo svou přirozenou niveletu terénu, jak dokládají mapy stabilního katastru, historické ortofotomapy i současné analýzy odtokových linií.

V současnosti je koryto vodního toku zahloubené a vykazuje slabší průtok. Velká část přilehlého území je však trvale podmáčena a na dně údolnic soustřeďujících povrchový odtok ze západu a severu je zemědělské hospodaření zcela vyloučeno – nacházejí se zde souvislé porosty rákosin. Údolní poloha také přirozeně přispívá k ohrožení vodní erozí, ta je však z větší části eliminována vhodně zapěstovanými trvalými travními porosty. Přesto jsou přilehlé půdní bloky hodnoceny jako mírně erozně ohrožené s vyšším či nižším rizikem (MEO).

Ve střední části území se nachází významná údolnice přivádějící srážkovou vodu z půdního bloku jižně od vodního toku. Analýza leteckých snímků zde vykazuje rozdíly v růstu pěstovaných plodin a dle mapových podkladů se zde výrazněji soustřeďují odtokové linie. Během terénního šetření však nebyly zaznamenány výrazné erozní rýhy. Drenážní systémy meliorací jsou v této části prozatím funkční.

Ve středu území je v severojižním směru vedeno několik historických cestních pozemků. Jeden z nich zpřístupňuje lesní plochy a navazuje na polní cestu v sousedním Hrzíně. V platném územním plánu je v lokalitě vymezen interakční prvek IP 5 Ratměřický potok a návrhové krajinné plochy (MU.p, WU, AP.t).

Potenciál: Lokalita nabízí vynikající podmínky pro kompletní revitalizaci vodního režimu krajiny. Původní dílčí návrh VÚMOP počítal s lokálním rozvolněním koryta, několika přehrázkami a výsadbou. V případě úspěšného vymezení pozemků v rámci nadcházejících komplexních pozemkových úprav (KoPU Ratměřice) má však území násobně větší potenciál pro vytvoření uceleného vodohospodářského a ekologického opatření. Revitalizované plochy by navíc mohly být oficiálně zařazeny do systému ÚSES (např. jako lokální biokoridor), což by přispělo k jeho výraznému rozšíření a k lepší konektivitě krajinných prvků.

Obnovení ústřední cesty a její vhodná vrstevnicová orientace může nejen vytvořit přímé propojení se sídlem Hrzín, ale současně sloužit i jako protierozní zachytňový prvek. V lokalitě se nabízí také potenciál pro doplňkové pěstování dřevin v režimu agrolesnictví. Proces KoPU lze dále využít u významné údolnice v jižním půdním bloku, kde může být vymezen pozemek určený k cílenému zatravnění.

Ratměřický potok

Letecký snímek (2023) s jasně zřetelnou údolnicí přesně vymezenou změnami ve vegetaci.

Detail ze Studie meliorací Ratměřice a Zvěstov, vyznačující průběh melioračních zařízení.

Pohled na údolnici na půdním bloku jižně od Ratměřického potoka.

Schéma možného řešení po KOPÚ v případě vypořádání pozemků.

Rizika: Hlavní riziko spočívá ve složité vlastnické struktuře – dotčené pozemky i samotný pozemek vodního toku jsou rozdrobeny mezi větší množství soukromých vlastníků. Zásadní bude proto citlivá a otevřená komunikace během přípravy KoPÚ, neboť komunikační bariéry a případný nesouhlas vlastníků představují největší hrozbu pro realizaci celistvého řešení.

Riziko představuje i údolnice v jižní části lokality, která je v současnosti odvodňována systémem melioračních opatření. Nejvýznamnějším problémem je zrychlený odtok vody z krajiny a výrazná erozní ohroženost půd při kombinaci intenzivních srážek a nechráněného povrchu orné půdy s navazujícím znečištěním vodního toku. Druhou komplikací představuje budoucí zestárnutí melioračního systému – po ztrátě jeho funkčnosti (podobně jako v jiných částech katastru) bude docházet k nekontrolovanému lokálnímu zamokření.

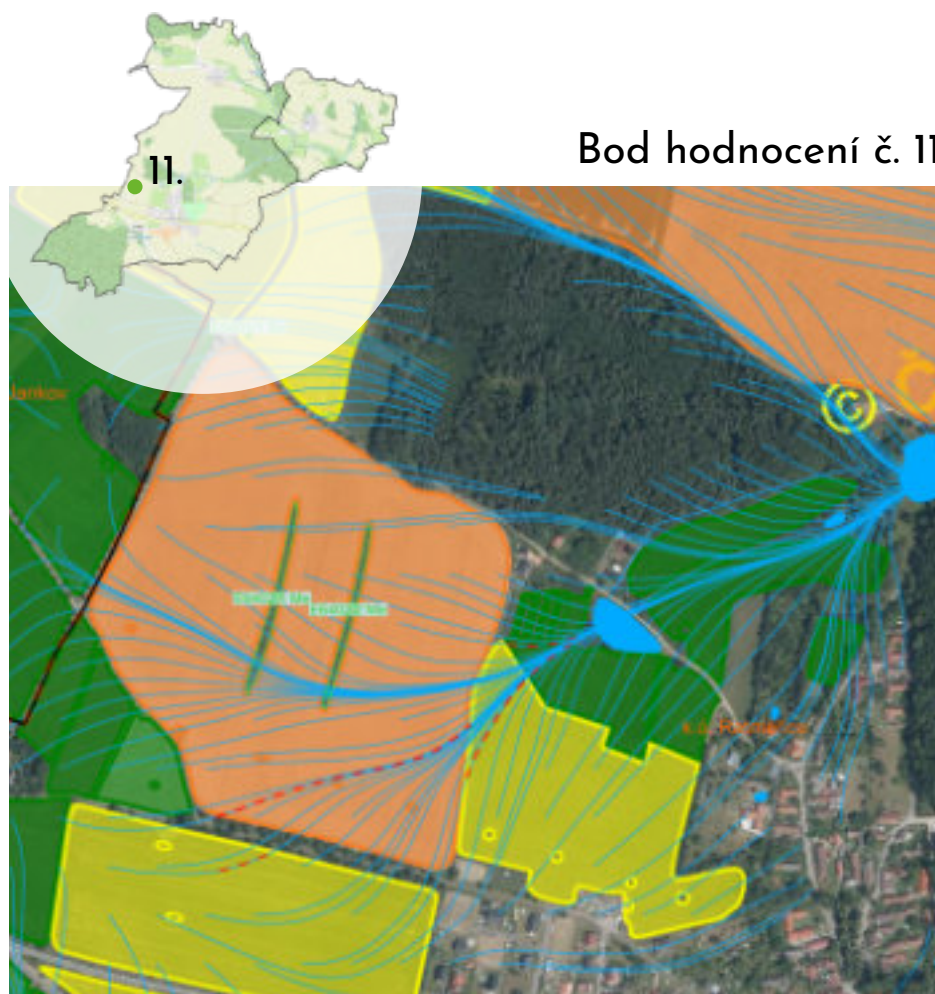
Za jisté riziko lze považovat i neuvážené respektování původní cestní sítě, která je vedena po spádnicí (ze severu i z jihu) a mohla by potenciálně zrychlovat odtok vody z krajiny. Při pozemkových úpravách je proto třeba vzít v úvahu změnu trasování cest tak, aby zajišťovaly přístupnost pozemků, ale současně plnily protierozní funkci.

Návrh:

- Agrolesnictví [A.1.5]
- Rozptýlená zeleň v krajině [A.3.4]
- ÚSES [A.3.5]
- Zatrávnění údolnice [B.6]
- Polní cesta s protierozní funkcí [B.9]
- Opatření ke zlepšení vodního režimu krajiny [C.]

Výsadby V Tuklatech

Bod hodnocení č. 11

Výřez z LPIS zobrazující odtokové linie (modře) a erozní ohroženost území.

Příklad výsadby s nedostatečnou povýsadbovou péčí - opravit kotvení a vyvázání.

Mapa stabilního katastru s jasně patrnými plochami travních porostů, naznačením vodního toku i mezemi.

Schéma výsadby s barevným rozlišením podle stavu a potřeby péče.

Popis lokality: Lokalita byla vybrána pro četnost realizovaných výsadeb a potřebu vyhodnocení jejich aktuálního stavu v terénu. Nachází se západně od sídla Ratměřice v místě s pomístním názvem V Tuklatech a územně navazuje na památník připomínající bitvu u Jankova. Současně jsou tudy vedeny dva běžecké okruhy a Naučná stezka Sedláka Oneše v Ratměřicích. Cesty jsou nebezpečné a při lesní ploše i v nevyhovujícím technickém stavu. Výsadby jsou realizovány zpravidla jako doprovodná liniová vegetace polních cest, nebo ve formě mezí uvnitř půdního bloku. Součástí je také jedna plošná sadová výsadba. Tyto prvky vznikaly v rámci několika nezávislých akcí, které jsou podrobněji popsány v analytické kapitole této dokumentace. V území se nachází rovněž vodní plocha – rybník Jordánek, který byl v letech 2016–2017 stavebně upraven a odbahněn. Tato vodní plocha představuje pramennou část Ratměřického potoka a je sycena odtokovými liniemi z navazujícího rozsáhlého půdního bloku. Tento blok orné půdy je v evidenci LPIS veden jako mírně erozně ohrožený s vyšším rizikem (MEO). Nově zapěstované meze navazují na historickou tradici a velmi vhodně přerušují dráhu soustředěného odtoku po svahu. Území bylo před kolektivizací běžně obhospodářováno pásovým systémem s vysokým podílem mezí, ale až na dvě úspěšně obnovené v lokalitě zcela chybí. Nové meze jsou zaevidovány v systému LPIS jako ekologicky významné prvky (EVP). Stávající územní plán přítomnost mezí zatím v plné míře nereflektuje, navrhuje zde pouze některé plochy krajinné zeleně (MU.p).

Potenciál: Lokalita je celkově ve velmi dobrém stavu a realizovaná opatření plní svůj účel, i přesto lze potenciál prostředí dále rozvíjet. Hlavní potenciál spočívá v zajištění soustavné povýsadbové péče a v postupném rozšiřování vegetačních prvků. Velmi žádoucí by bylo prodloužení stávajících mezí, které vykazují výjimečně dobrý zdravotní stav a vitalitu. V územním plánu je třeba vhodně upravit a přizpůsobit plochy krajinné zeleně tak, aby odpovídaly reálnému stavu v terénu a zároveň plnily funkci ochranných pásů přilehlé zástavby. Významný potenciál představuje také turistická a rekreační atraktivita území (vazba na památník bitvy u Jankova, naučnou stezku a běžecké trasy), která přímo vybízí k realizaci návazných přírodně-krajinářských úprav na rozhraní s k. ú. Jankov. V rámci KoPÚ se doporučuje vymezit cestní pozemky včetně zeleně a podél lesní plochy navrhnout zpevnění.

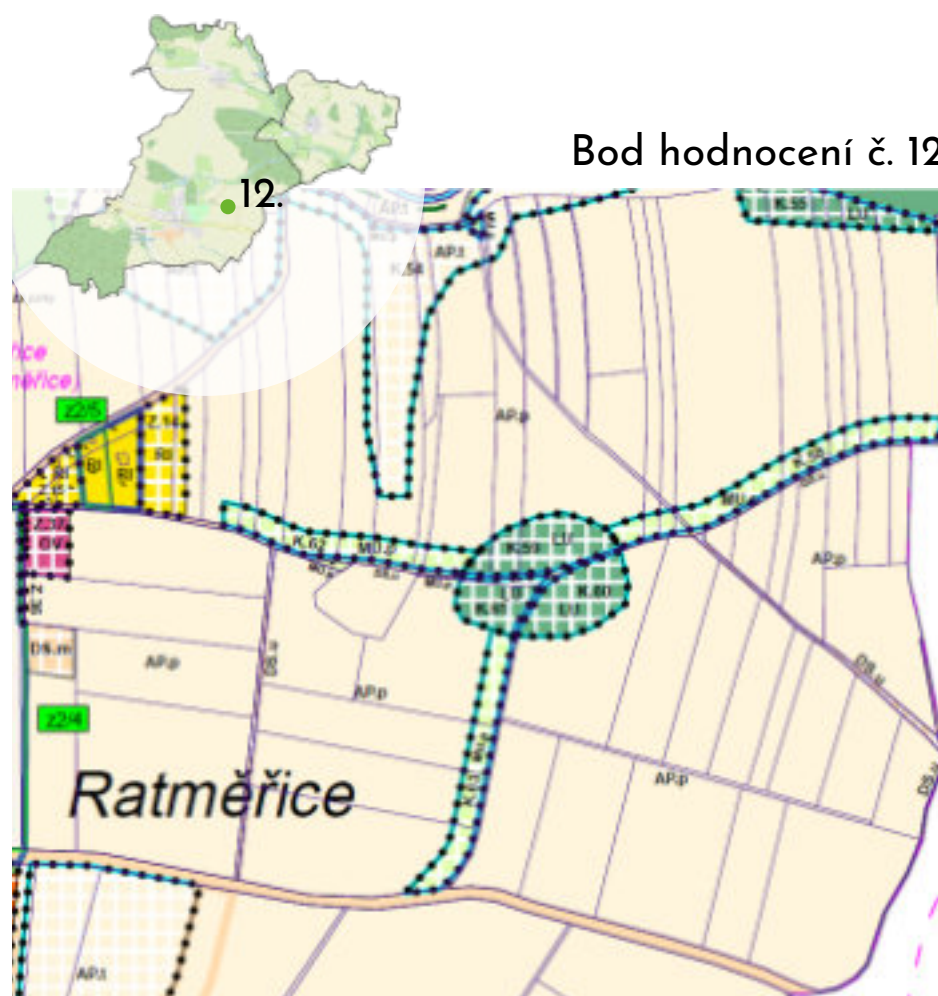
Rizika: V současnosti je část výsadby podél cestní sítě a plošná výsadba u Jordánku nedostatečně udržována. Je třeba opravit, doplnit nebo naopak včas odstranit již nefunkční kotvení, které by mohlo kmeny poškozovat. V několika případech došlo k úhynu mladých dřevin, u nichž je žádoucí provedení náhradní výsadby.

Návrh:

- Optimalizace pěstovaných kultur [A.1.2]
- Zatravnění [A.1.3]
- Rozptýlená zeleň v krajině [A.3.4]

K Stráni - výsadby a polní cesty

Bod hodnocení č. 12

Územní plán změna č. 2; leden 2025 (výřez). Mu.p - smíšené nezastavěné území - přírodní priority; LU - lesní plochy.

Severní pohled na dubovou alej, vzadu napojení na lesní cestu.

Jedna ze sloupovitých lip na trojmezí a pohled na navazující alej.

Schéma výsadby s barevným rozlišením podle stavu a potřeby péče.

Popis lokality: Lokalita se nachází východně od sídla Ratměřice a územně přímo navazuje na zámecký park. V místě se kromě jedné rekreační nemovitosti se zahradou a menšími polnostmi nacházejí především rozsáhlé zemědělské půdní bloky obhospodařované standardním způsobem jako orná půda. Na rozdíl od většiny ostatních částí katastru vykazují tyto pozemky pouze mírné erozní ohrožení s nižším rizikem. Reliéf je zde rovinný až mírně sklonitý. Lokalita byla vybrána pro svou síť polních cest a především pro potřebu zhodnocení stávajících výsadeb v terénu. Polní cesty jsou nezpevněné nebo opatřené pouze provozním zpevněním (šterk bez vozovkové skladby). Ke dvěma zachovalým historickým cestám – ústřední ose směřující od zámku k lesu a jejímu napojení na silnici II/150 – přibýly v poslední dekádě nové propojky směrem do k. ú. Zvěstov a cesta zpřístupňující lesní celek Opatov. Po ústřední polní cestě je vedena vyznačená turistická trasa a běžecký okruh.

Výsadby probíhaly v několika etapách: nejprve šlo o liniovou doprovodnou vegetaci zachovalých polních cest, následně nových cest, zaužívané meze na hranici půdních bloků a příkopu. Nejmladší výsadba byla realizována ve středu půdního bloku navazujícího na zámecký park a je součástí projektu Aleje 2017–2025.

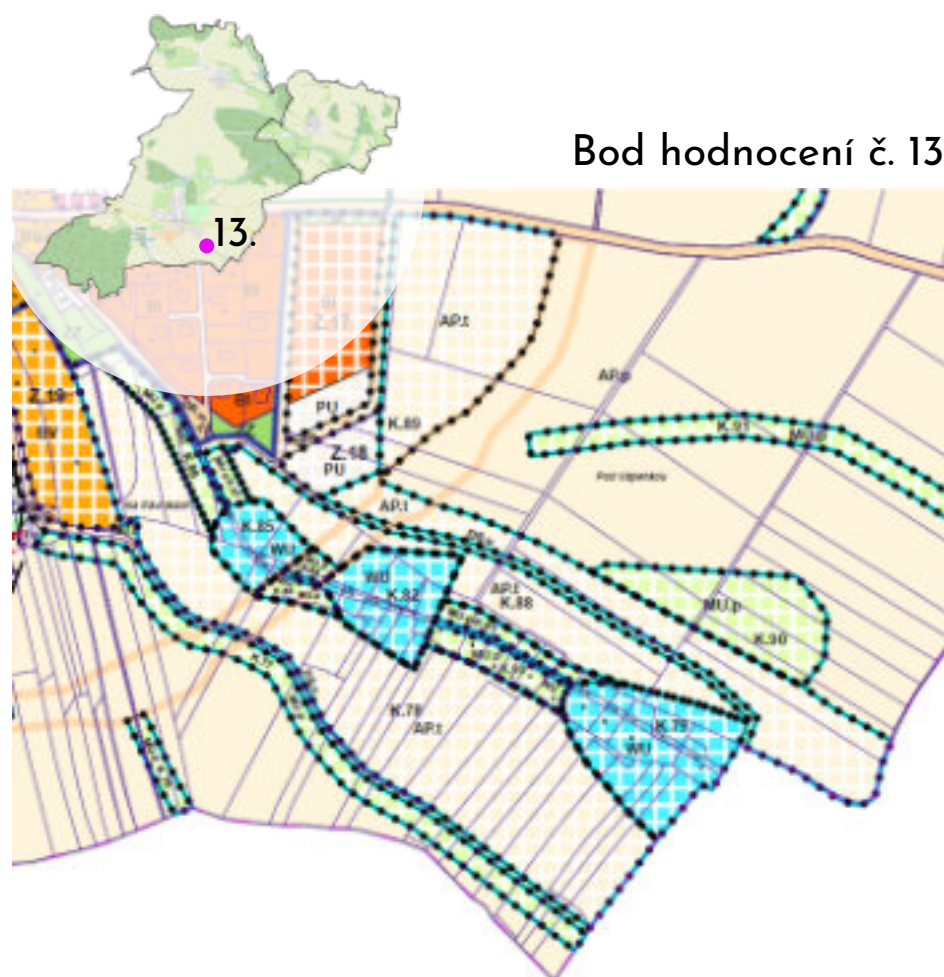
Potenciál: Základní potenciál lokality je z velké části naplněn, klíčové je však zvýšit úroveň povýsadbové péče o dřeviny – vyměnit či opravit kotvení a doplnit ochranu proti okusu zvěří. Na několika místech se nabízí dosadba chybějících dřevin, které uhynuly. Dřeviny nemusejí být doplňovány pouze stromovým patrem; pro stabilizaci území a zvýšení biodiverzity je vysoce žádoucí doplnit také patro keřové. Významný potenciál představuje nadcházející proces komplexních pozemkových úprav (KoPU Ratměřice). Ten umožní nejen parcelní vymezení cestních pozemků, ale také prověření aktuálních potřeb vlastníků ohledně vjezdů na polnosti. Na základě toho lze výsadby citlivě upravit tak, aby odpovídaly reálnému hospodaření v území. Následně bude žádoucí promítnout tyto změny do územního plánu. Nevyužitým potenciálem je rovněž dosavadní absence zaevidování těchto stromořadí v systému LPIS jako ekologicky významných prvků (EVP).

Rizika: Největší riziko, které se již v současnosti projevuje v terénu, představuje nedostatečná či nepravidelná povýsadbová péče. Samozřejmou hrozbou je také poškození výsadby zemědělskou technikou při obhospodařování přilehlých polí. Určitým limitem může být i nedostatečné sumární množství obecních pozemků pro směny v rámci KoPU, které by mohlo zkomplikovat vymezení dostatečně širokých cestních pozemků splňujících jak technické parametry komunikací, tak prostor pro doprovodnou zeleň.

Návrh:

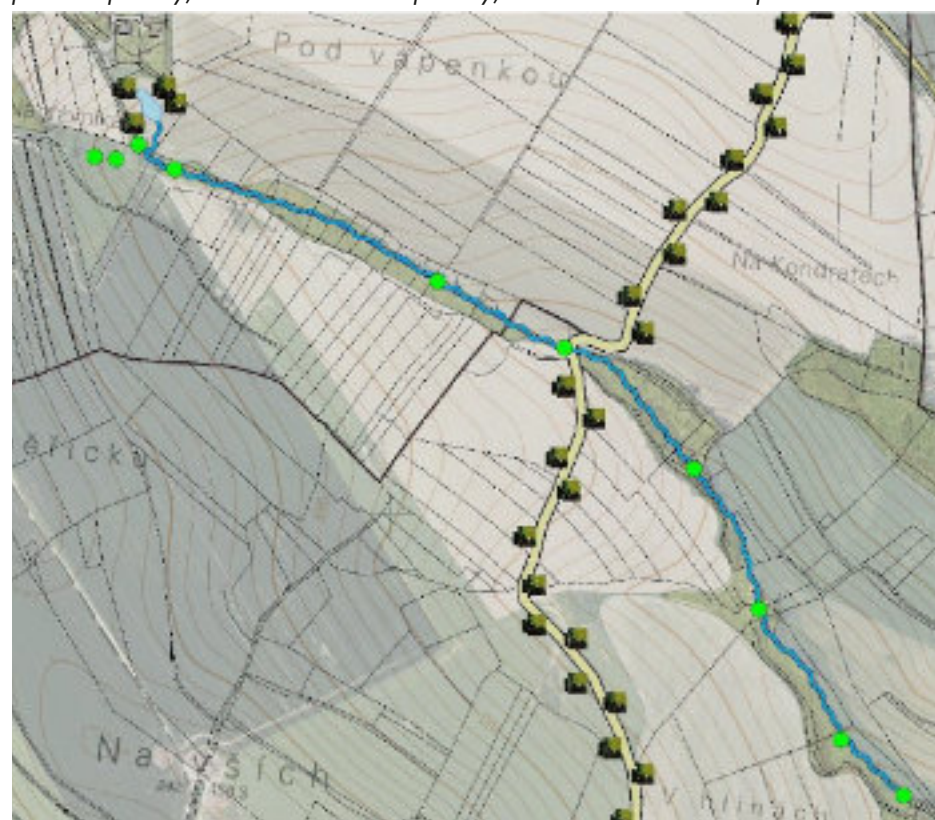
- Návrh vhodného tvaru a velikosti pozemku [A.1.1]
- Optimalizace pěstovaných kultur [A.1.2]
- Pásové střídání plodin [A.1.4]
- Zakládání porostu do ochranné plodiny, meziplodiny nebo rostlinných zbytků [A.2.1]
- Pásové zpracování půdy- strip till [A.2.2]
- Rozptýlená zeleň v krajině [A.3.4]

Údolnice při bezejmenném toku (LS Zvěstovského potoka; IDVT 10 241 658)

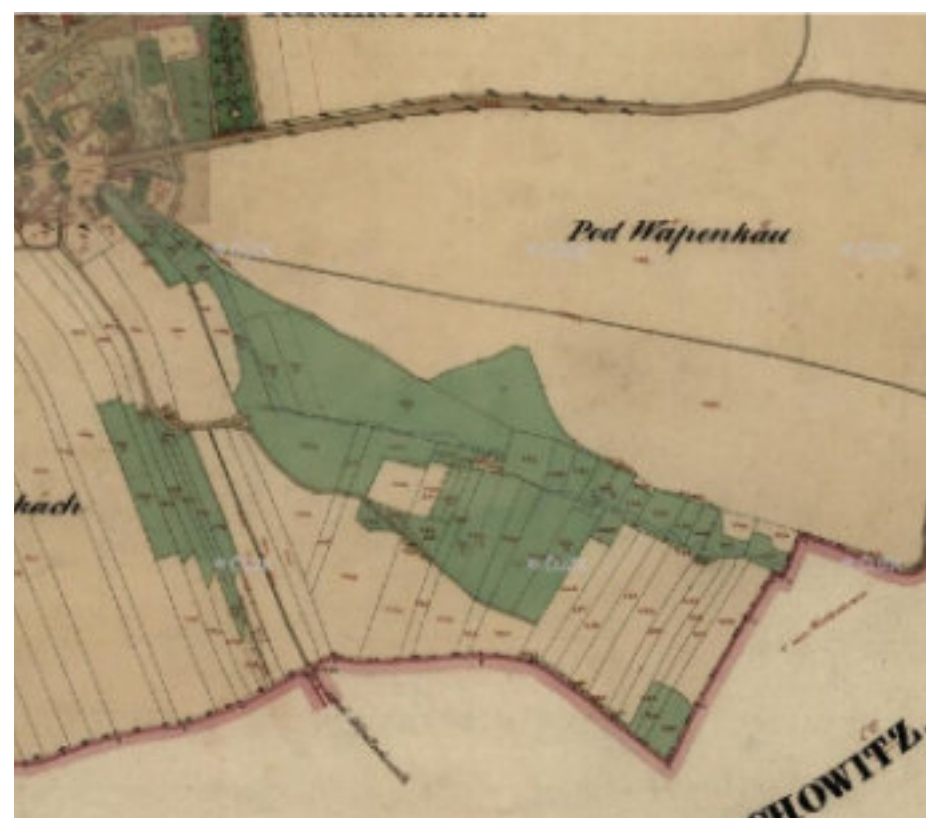

Bod hodnocení č. 13

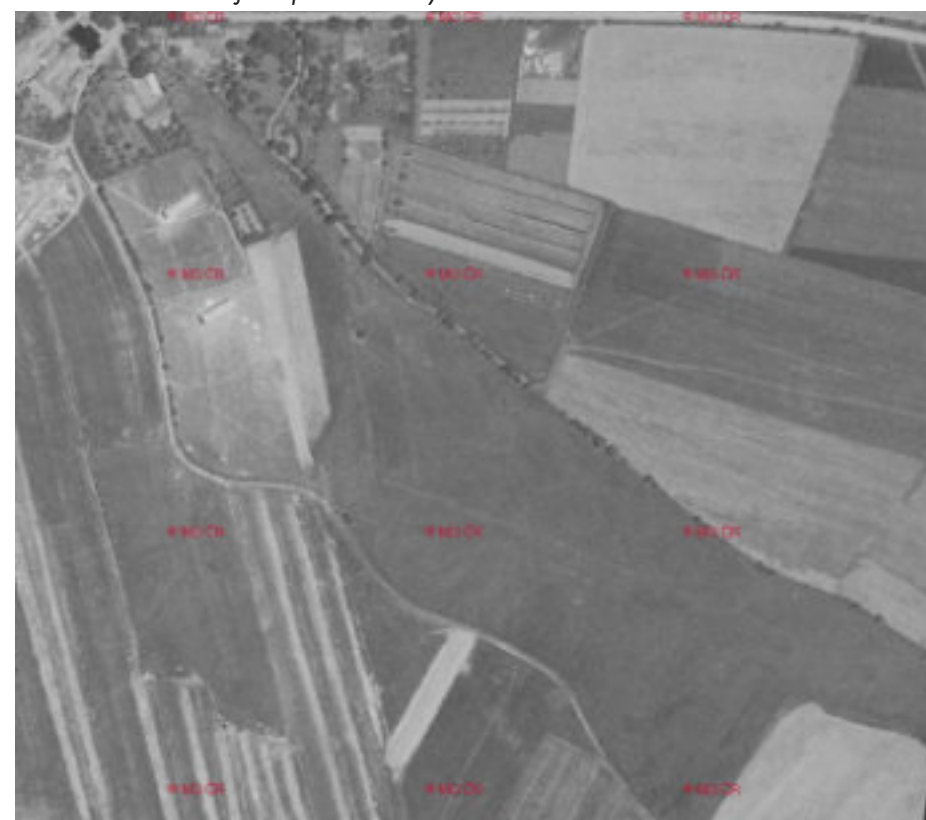
Územní plán změna č. 2; leden 2025 (výřez). Mu.p - smíšené nezastavěné území - přírodní priority; AP.t. - trvalé travní porosty; WU - vodní a vodohospodářské.

Návrh VÚMOP v rámci Studie meliorací Ratměřice a Zvěstov.

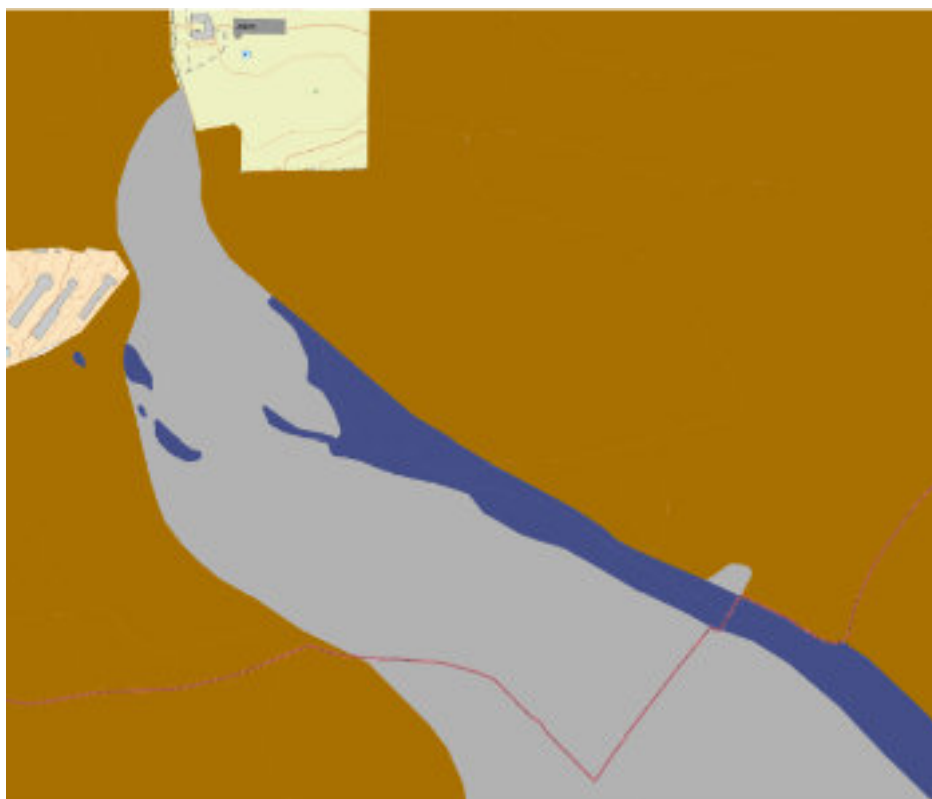
Mapa stabilního katastru s jasně patrnými plochami travních porostů v návaznosti na vodní tok včetně jeho původní trasy.

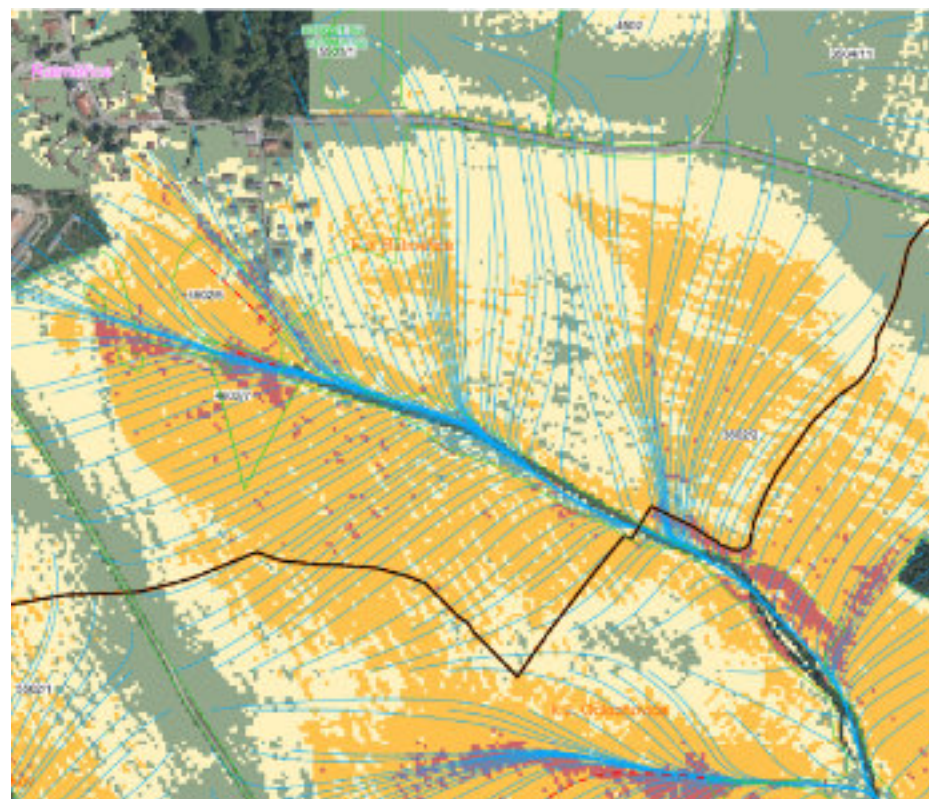
Zachovalá krajinná struktura v historickém leteckém snímku z roku 1959.

Popis lokality: Tato údolnice s vodním tokem odvádí srážkovou vodu z významné části sídla Ratměřice. Nachází se jižně až jihovýchodně od obce v mírně zvlněném reliéfu, který se svažuje ve směru údolnice. Na přilehlých svazích se nacházejí rozsáhlé půdní bloky orné půdy s místním názvoslovím Pod Vápenkou a Na Ratměřicku. V údolnici se přirozeně koncentrují dráhy soustředěného odtoku a v důsledku kombinace sklonitosti terénu a existence velkých zcelených bloků je tato lokalita významně ohrožována vodní erozí. Svahy jsou dle evidence LPIS hodnoceny jako erozně ohrožené s vyšším rizikem (MEO). Z historických podkladů vyplývá, že v lokalitě byly původně zapěstovány trvalé travní porosty – a to přesně v místech, kde se v půdním profilu vyskytují těžké gleje a pseudogleje. To svědčí o tom, že ani v minulosti nebylo dno údolnice vhodné pro klasické obhospodařování na orné půdě. Snahou o intenzifikaci byla v druhé polovině 20. století výstavba melioračního systému, který byl podrobně prověřen Studií meliorací Ratměřice a Zvěstov (zpracovatel VÚMOP). V současnosti je toto meliorační zařízení pouze omezeně funkční, přičemž v severní části území je již zcela nefunkční. Pro tuto část byl navržen retenční objekt (viz str. 31). Zbývající část vodního toku byla v minulosti napřímena a místy opevněna. Při hranici katastrálního území je veden historický cestní pozemek, který je navržen k obnově. V platném územním plánu jsou v lokalitě navrženy plošné změny ve prospěch krajinné zeleně a vodních ploch (MU.p, WU, AP.t). Navržené vodohospodářské plochy vytvářejí souvislou kaskádu v celé délce vodního toku.

Potenciál: Lokalita představuje veliký potenciál především pro kompletní obnovu přirozeného vodního režimu krajiny. Vzhledem k nefunkčnosti melioračních drenáží, historickému zamokření a existujícím odborným návrhům může proces komplexních pozemkových úprav (KoPÚ Ratměřice) připravit území pro realizaci opatření, která výrazně zvýší retenční schopnost celého povodí. Významným potenciálem je také stávající přístup zemědělského subjektu, který reaguje na erozní ohrožení. Dle evidence LPIS jsou v této chvíli v lokalitě velmi vhodně uplatňovány protierozní osevní postupy a dochází ke zmenšování souvislých ploch pěstovaných plodin. V případě realizace plánovaného mokřadu by tyto plochy mohly být zaevidovány jako ekologicky významné prvky (EVP). Lokalita nabízí také potenciál pro obnovu cestní sítě. Vzhledem k tomu, že pozemkové úpravy nemusejí striktně kopírovat historické vedení tras, nabízí se vymezení nové polní cesty v technicky vhodnější trase tak, aby kromě dopravní funkce plnila i funkci protierozní a vodozadržnou (vedení po vrstevnici se záchytným průlehem).

Výřez hlavních půdních jednotek v území z evidence VÚMOP se zobrazením kambizemí (hnědá), psoudoglejů (šedá) a glejů (modrá).

Výřez z LPIS zobrazující odtokové linie (modře) a erozní ohroženost území.

Rizika: Hlavní riziko v území představuje nadlimitní ztráta půdy vodní erozí obzvláště při opětovném zvětšování půdních bloků nebo k opuštění šetrných protierozních osevních postupů. Dále dochází díky dochovanému opevnění vodního toku ke zrychlenému odtoku vody z území. Pokud nebude toto opevnění mechanicky odstraněno, je samovolná renaturace vyloučena. Rizikem může být i mechanické převzetí historického trasování polních cest bez ohledu na jejich možnou polyfunkčnost nebo nutnou součinnost se sousedními obcemi. V neposlední řadě představuje riziko roztržité soukromé vlastnictví pozemků v nivě i samotném korytu toku. Návrh nového majetkoprávního uspořádání v rámci KoPÚ je proto nutné vést velmi citlivě a s vlastníky otevřeně komunikovat.

Návrh:

- Organizační opatření na zemědělské půdě [A.1]
- Agrotechnická opatření na zemědělské půdě [B.2]
- Rozptýlená zeleň v krajině [A.3.4]
- ÚSES [A.3.5]
- Optimalizace melioračních systémů [B.8]
- Polní cesta s protierozní funkcí [B.9]
- Revitalizace vodních toků [C.1]
- Mokřady [C.3]
- Přehrážka ve vodních tocích [C.4]

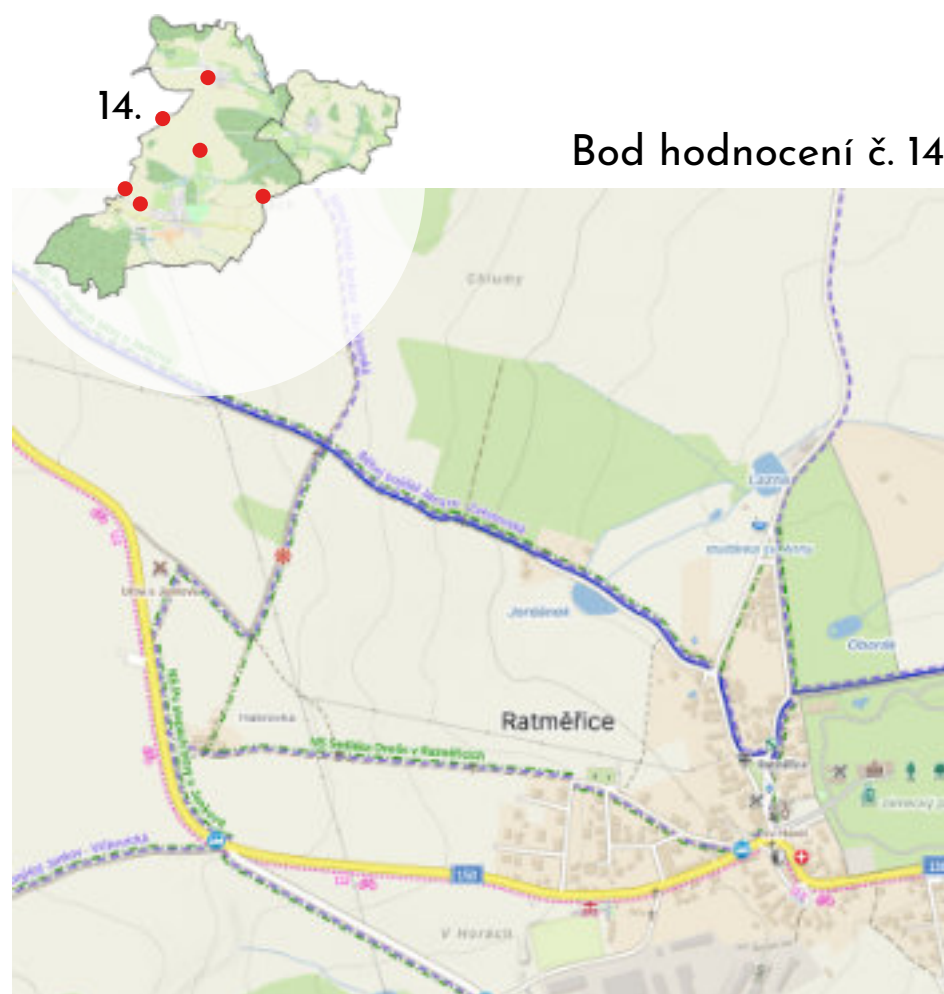

Pohled na koryto vodního toku ve směru po proudu.

Schéma návrhu částečně převzato od VÚMOP a ATELIER M.A.A.T. Doplněno o schéma s variantním řešením polních cest v území.

Prvky drobné architektury a mobiliáře

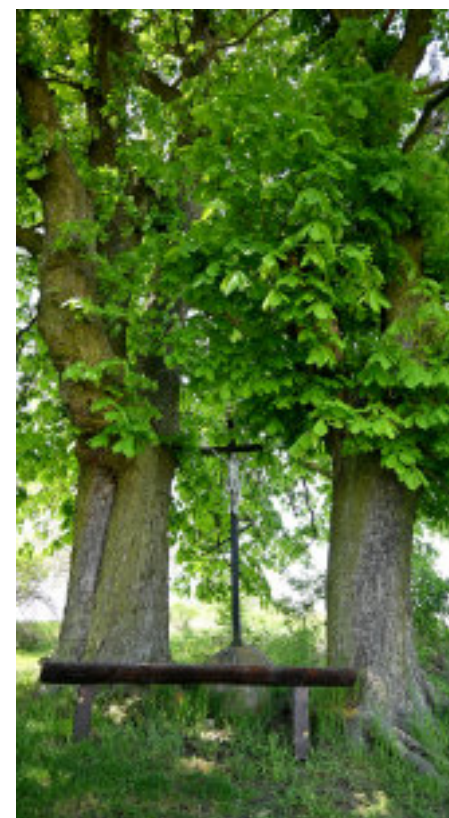
Běžecké a turistické trasy (výřez Mapy.com).

Prvky drobné sakrální architektury.

Naučné stezky a značení běžecké trasy.

Drobný mobiliář v krajině - lavičky.

Popis: Tento bod hodnocení se nezaměřuje na jednu konkrétní lokalitu, ale na síť turistických a rekreačních tras, prvky drobné architektury a mobiliář v celé řešené krajině Ratměřic. Na území obce (a v návaznosti na sousední katastry) je vedena síť naučných stezek připomínajících významnou historickou událost – bitvu u Jankova z roku 1645. Jedná se o naučné stezky „Po stopách bitvy u Jankova“ a „Sedláka Oneše v Ratměřicích“. Na tyto trasy navazují vyznačené běžecké a vyhlídkové okruhy s výchozím bodem u Památníku bitvy u Jankova – konkrétně okruhy Zvěstovská (10,5 km) a Skrýšovská (5,9 km), doplňkově pak Jankovská (4,6 km) a Vlčkovická (6,1 km). Tyto trasy jsou v terénu označeny drobným značením a ukazateli. Územím prochází také turistická trasa (modrá) a cyklostezka (č. 112).

Kromě relativně nových naučných a sportovních tras tvoří neopomenutelnou součást krajinného rázu tradiční sakrální „zastavení“ v krajině – křížky, boží muka apod., která jsou rozeseta po celém katastrálním území. Důležitým prvkem pro obyvatele i turisty je také rekreační mobiliář (lavičky, odpočinková místa, vyhlídky), umístěný podél polních cest a v pohledově exponovaných polohách.

Potenciál: Díky aktivnímu přístupu obce k obnově polních cest a rozvoji zeleně existuje značný potenciál pro průběžné doplňování a sjednocování značení návštěvnických tras. Vzhledem k atraktivitě zámeckého areálu v Ratměřicích i celé podblanické krajiny je rozvoj měkkého turismu a příměstské rekreace žádoucím směrem. Významným potenciálem je stanovení jednotného vizuálního konceptu (designového manuálu) pro krajinný mobiliář a drobnou architekturu. Sjednocením designu za použití tradičních přírodních materiálů (místní dřevo, kámen, kovářské prvky) vznikne esteticky vyzrálá a harmonická tvář ratměřické krajiny, která zamezí vzniku nesourodého vizuálního smogu. Dominantou území jsou daleké výhledy směrem k Blaníku. Na exponovaných horizontech se nabízí umístění panoramatických odpočívadel, vyhlídkových laviček, jednoduchých přístřešků proti dešti či obnovy historických studánek a pramenišť. Obrovským potenciálem je participativní a dobrovolnický přístup. Obec může zapojit místní obyvatele a spolky do péče o krajinu prostřednictvím komunitních projektů (např. „Adoptuj si svou lavičku / svůj strom“). Údržba prvků, natírání mobiliáře nebo výsadby mohou být spojeny s tradičními dobrovolnickými akcemi (např. v rámci Dne Země). Doplňkově lze prvky vybavit QR kódy s odkazem na místní historii, přírodní zajímavosti nebo interaktivními edukačními prvky pro rodiny s dětmi (hmyzí hotely, ptačí budky).

Rizika: Hlavní riziko představuje přirozené stárnutí a degradace přírodních materiálů (především dřeva), z něhož je většina mobiliáře a cedulí vyrobena. Na starších naučných stezkách je již patrná potřeba renovace. Bez pravidelné kontroly a údržby dochází ke ztrátě funkčnosti i estetické hodnoty. Rizikem je také vandalismus, poškození prvků zemědělskou či lesní technikou při neopatrných průjezdech a v neposlední řadě rozorávání či poškozování bezprostředního okolí křížků a božích muk intenzivním obhospodařováním přilehlých polí.

Návrh:

- Vizuální koncept
- Systematická pasportizace a plán péče
- Podpora komunitních a participativních projektů